

Sveti Krševan

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE

Broj: 1-2/2009.
siječanj-veljača

GODINA MLADIH

IZDAJE:

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
J. Biakinija 2, 23000 Zadar
tel. 023/208-650, 208-653;
faks: 208-640;
e-mail: vjesnikzadnadb@net.hr

ODGOVARA:

Mons. Ivan Prenda,
nadbiskup zadarski

UREDNIŠTVO:

Mons. Ivan Mustać, don Josip
Lenkić, prof. Ines Grbić, prof. Livio
Marijan, mons. Rozario Šutrin

FOTOGRAFIJE:

Ines Grbić i don Srećko Petrov

RAČUNALNI SLOG:

Livio Marijan

TISAK:

MEDIA Zadar

Ovaj broj ušao je u tisak 9. veljače 2009.

Na koricama:

Otvorenje Godine mladih,
Svetkovina Krista Kralja, 2008.

Nadbiskupova riječ

PRAVILA PŠENIČNOG ZRNA
(Usp Iv 12,23-24)

U mjesecu veljači svake godine prezbiterij Zadarske nadbiskupije okuplja se na svoju godišnju skupštinu. Tome je tako već trideset i sedam godina. Samo je Gospodinu znano što sve ostvarismo kroz te godine milosti i rada, nad čime se svake godine zaustavljamo, u poniznosti i zahvalnosti za Božje povjerenje pojedincima i prezbiteriju. Znano mu je i sve ono što je on očekivao od nas na njivi Gospodnjoj a nije se dogodilo i nismo ostvarili usprkos njegovim milostima kojima nas je obasipao. Svatko će od nas pred Bogom polagati račun za njegove darove poklonjene nama osobno i za darove koji su nam povjereni za druge.

I uvijek se iznova pitamo kako biti plodan za Kraljevstvo Božje? Kako unaprijediti Božju stvar svojim svećeništvom u sadašnjim životnim okolnostima? Odgovor na ta pitanja prepoznajemo u Učiteljevoj Riječi i Učiteljevu primjeru. On je ljudski gledano završio na užasan način, «smrću zločinca» pribijenog na križ. Takvim strašnim neuspjehom, opet ljudski gledano, zar je morao završiti njegov pothvat? No, mi znamo da ima i nešto dublje u svemu tome što se dogodilo s njim. Samo nekoliko dana prije uhićenja upozorio je na pravilo pšeničnoga zrna: «Došao je čas da se proslavi Sin Čovječji. Zaista, zaista kažem vam: ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod» (Iv 12,23-24). Ta Isusova riječ iznosi svu stvarnost Božje ljubavi za spas čovjeka. Isus je time uspostavio puno zajedništvo s Ocem i zajedništvo s ljudima. Ljubav, iskazana u Kristu, je dakle, temelj zajedništva čovjeka s Bogom i čovjeka s čovjekom.

Mi svećenici u toj stvarnosti tražimo uporište za pravilo pšeničnog zrna u našem poslanju u Crkvi i svijetu. Naime, ne možemo sebi protumačiti svoje svećeništvo i drugima ne možemo otkrivati njegov smisao ako nismo ušli u Isusovu logiku pšeničnoga zrna. On je pošao tim putem jer je sav samoga sebe dao Ocu. Otac je svega sebe dao Sinu, a Otac i Sin daju se Duhu Svetom. Ta punina ljubavi saopćila je svoje bogatstvo po Bogočovjeku Isusu Kristu... Svećenik je pozvan poput Krista sav biti za drugoga. Kada smo od njega pozvani, posvećeni i poslani, vidio je sve naše sposobnosti, srca i uma i želio nas je pozvati na posvemašnje darivanje. «Žedan sam» (Iv 19,28) - povika na križu. Te riječi je naš suvremenik Dag Hamrskjold, nekadašnji glavni tajnik Ujedinjenih naroda, ovako razumio: «Bog je žedan. Ja sam piće», kako zapisa u svome Dnevniku. Može li itko od nas ne čuti taj krik?

No svjesni smo da postoji i druga stvarnost u našem životu. Pred Bogom, pred dušama, iako svjesni njihova vapaja ostajemo nijemi. Možda nam srce i usta zatvaraju riječi, koje nas plaše i ne ulaze nam u glavu, riječi Uskrsloga na putu u Emaus, izgovorene brodolomcima vjere i nade: „O bezumni i spora srca da vjerujete što god su proroci navijestili! Nije li trebalo da sve to Krist pretrpi te uđe u svoju slavu?“ (Lk 24,26).

Svakodnevno darivanje svoga vremena ljudima je umiranje. Svaki razgovor koji traži strpljivost i sućut jest umiranje. Svaki posjet koji traži odricanje od svojih ljudskih planova jest umiranje. Svaki napor, fizički i duševni u vršenju našega poslanja jest umiranje. Prihvatanje križa osamlijenosti, nerazumijevanja, ogovaranja, pa čak i kleveta jest umiranje koje jedri ka preobrazbi u kojoj se množe novi životi. To je pravilo pšeničnoga zrna. I to je pravilo radosti koju nam nitko ne može uzeti. To je i pravilo ispunjenoga života, našega ljudskoga i svećeničkoga. Samo takva Crkva po svojim svećenicima može postati put današnjeg čovjeka prema Bogu. Za to se isplati roditi, živjeti i umrijeti.

SVETA STOLICA

Papin nagovor uz blagoslov Urbi et Orbi na Božić 2008.

Pojavila se milost Božja, spasiteljica svih ljudi!

Apparuit gratia Salvatoris nostri omnibus hominibus (Tit. 2,11)

Draga braćo i sestre, riječima apostola Pavla ponavljam radostan navještaj Kristova rođenja: "Pojavila se milost Božja, spasiteljica svih ljudi"!

Pojavila se! To je ono što danas Crkva slavi. Milost Božja, bogata dobrotom i blagošću, nije više sakrivena, nego se "pojavila", očitovala se u tijelu, pokazala je svoje lice. Gdje? U Betlehemu. Kada? Pod carem Augustom, za prvoga popisa, o kojemu govorи evanđelist Luka. A tko je objavitelj? Jedno novorođenče, Sin Djevice Marije. U njemu se pojavila milost Boga našega Spasitelja. Stoga se to Dijete naziva Jehošua, Isus, što znači "Bog spasava".

Milost Božja se pojavila: evo zašto je Božić blagdan svjetlosti. Ne potpune svjetlosti koja sve obuhvaća za punoga dana, nego sjaja koji zablista u noći te se širi počevši od jedne točno određene točke svemira: iz betlehemske spilje, gdje je božansko Djetešće ugledalo svjetlo dana. Zapravo je on samo svjetlo koje se širi, kako je to dobro oslikano u tolikim prikazima njegova rođenja. On je svjetlost koјe, pojavivši se, kida maglu, razgoni tmine te nam dozvoljava da razumijemo smisao i vrijednost našega života i povijesti. Svake jaslice jednostavan su i rječit poziv na otvaranje srca i uma otajstvu života. Susret je to s besmrtnim Životom, koji je postao smrtnim u otajstvenom božićnom prizoru; prizoru kojem se možemo diviti i ovdje, na ovom trgu, kao i u

bezbrojnim crkvama i kapelama čitavoga svijeta, ali i u svakoj kući u kojoj se časti ime Isusovo.

Milost Božja pojavila se za sve ljude. Da, Isus, lik Boga koji spašava, nije se objavio samo nekim i malobrojnima, nego svima. Istina, u poniznom i neuglednom prebivalištu u Betlehemu susrela ga je tek nekolicina osoba, no on je došao za sve: Židove i pogane, bogate i siromašne, bliske i daleke, vjernike i nevjernike... sve. Nadnaravna milost, po Božjoj volji, određena je za svako stvorenje. Potrebno je međutim da je ljudsko biće prihvati, da izgovori svoje "da" poput Marije, da mu tako srce bude rasvijetljenom zrakom toga božanskoga svjetla. Utjelovljenu Riječ te su noći primili Marija i Josip koji su ga s ljubavlju iščekivali, te pastiri koji su bdjeli uz svoja stada (usp. Lk 2,1-20). Malena zajednica, dakle, koja je pohitala pokloniti se Djetešcu Isusu; malena zajednica koja predstavlja Crkvu i sve ljude dobre volje. I danas, oni koji ga u svome životu iščekuju i traže, susreću Boga koji je iz ljubavi postao našim bratom; svi kojima je srce upravljeno prema njemu žele upoznati njegov lik i pridonijeti dolasku njegova Kraljevstva. Sam Isus to će reći u svojoj propovijedi: siromašni duhom, ožalošćeni, krotki, gladni pravednosti, milosrdni, čisti srcem, djelatnici mira, progonjeni zbog pravednosti (usp. Mt 5,3-10). Oni prepoznaju u Isusu lik Božji i odlaze, poput betlehemskega pastira, srca obnovljena radošću i ljubavlju.

Braći i sestrama koji me slušate, svim ljudima upravljen je navještaj nade koja predstavlja srž božićne poruke. Za sve se rodio Isus i, kao što ga je Marija u Betlehemu pokazala pastirima, tako ga danas Crkva pokazuje čitavom čovječanstvu, da svaka osoba, svaka ljudska situacija iskusi moć spasiteljske milosti Božje, koja jedino može preoblikovati zlo u dobro, koja jedina može promijeniti srce čovjekovo i učiniti ga oazom mira.

Neka iskuse moć spasiteljske milosti Božje brojni narodi koji još žive u tminama i sjenama smrti (usp. Lk 1,79). Betlehemsко božansko svjetlo neka se proširi Svetom zemljom, gdje za Izraelci i Palestince izgledi ponovno postaju mračni; neka se proširi Libanonom, Irakom i posvuda Bliskim istokom. Neka oplodi napore svih koji se ne predaju pokvarenoj logici sukoba i nasilja, nego tome nasuprot daju prednost putu dijaloga i pregovora, da bi nadišli napetosti unutar pojedinih zemalja i našli pravedna i trajna rješenja sukoba koji muče to područje. To Svjetlo koje preoblikuje i obnavlja traže stanovnici Zimbabvea, u Africi, predugo vremena u zagrljaju političke i socijalne krize koja se, nažalost, pogoršava, kao i muškarci i žene Demokratske Republike Kongo, posebice u izmučenom području Kivu, stanovnici Darfura, u Sudanu, te u Somaliji, čije su beskrajne patnje posljedica nedostatka stabilnosti i mira. Ovo Svjetlo iščekuju ponajprije djeca tih zemalja i svih zemalja u teškoćama, da se povrati nada njihovoj budućnosti.

Gdje su povrijeđeni dostojanstvo i prava osobe; gdje osobni ili grupni egoizmi nadjačavaju opće dobro; gdje se riskira podlijeganje bratoubilačkoj mržnji i izrabljivanju čovjeka; gdje borbe dijele

skupine i narode, onemogućavajući suživot; gdje nastavlja pogađati terorizam; gdje nedostaje potrebno za preživljavanje; gdje se s brigom gleda prema budućnosti koja postaje sve nesigurnija, pa i u zemljama blagostanja: ondje neka zasvijetli Svjetlost Božića i ohrabri sve da poduzmu koliko je do njih, u duhu istinske solidarnosti. Ako svatko misli samo na svoje interese, svijet mora propasti.

Draga braćo i sestre, danas se "pojavila milost Božja, spasiteljica svih ljudi" (usp. Tit 2,11), u ovom našem svijetu, s njegovim mogućnostima i njegovim slabostima, s njegovim napretcima i njegovim krizama, s njegovim nadama i njegovim tjeskobama. Danas sjaji svjetlost Isusa Krista, Sina Svevišnjega i sina Djevice Marije: "Boga od Boga, Svjetla od Svjetla, pravoga Boga od pravoga Boga, koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa." Klanjamu mu se danas, u svakom kraju svijeta, povijenom u pelene i položenom u siromašne jasle. Klanjamu mu se u tišini dok on, još nejak, kao da nas tješi riječima: Ne bojte se, "Ja sam Bog, nema drugoga" (Iz 45,22). Dodite k meni, muškarci i žene, narodi i države, dodite k meni, ne bojte se: došao sam da vam donesem ljubav Očevu, da vam pokažem put mira.

Pođimo dakle, braćo! Pohitajmo, poput pastira u betlehemskoj noći. Bog nam je došao ususret i pokazao nam je svoje lice, bogato milošću i milosrdjem! Neka nam ne bude uzaludan njegov dolazak! Tražimo Isusa, dozvolimo da budemo privučeni njegovim svjetлом koje iz čovjekova srca razgoni žalost i strah; približimo se s povjerenjem; s poniznošću padnimo ničice da mu se poklonimo. Sretan Božić svima!

Papa Benedikt XVI., Božić 2008.

*Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski dan mira,
1. siječnja 2009.*

Suzbijati siromaštvo, graditi mir

1. I na početku ove nove godine svima želim uputiti svoje želje za mirom i ovom porukom pozvati na razmišljanje o temi: Suzbijati siromaštvo, graditi mir. Već je moj časni predšasnik Ivan Pavao II. u poruci za Svjetski dan mira 1993. istaknuo negativne posljedice što ih za mir ima siromaštvo cijelih naroda. Zapravo, siromaštvo je često među onim čimbenicima koji potiču ili otežavaju i oružane sukobe. A oni, pak, pojačavaju tragična stanja siromaštva. "Potvrđuje se... i postaje sve težom u svijetu – pisao je Ivan Pavao II. – jedna druga ozbiljna prijetnja miru: mnoge osobe, dapače, cijeli narodi danas žive u uvjetima krajnjega siromaštva. Nejednakost između bogatih i siromašnih još je očitijom, pa i u ekonomski razvijenim državama. Riječ je o problemu koji se nameće savjesti čovječanstva budući da su uvjeti u kojima se nalazi velik broj osoba takvi da vrijeđaju njihovo urođeno dostojanstvo i zbog toga pogibelji izlažu istinski i skladan napredak svjetske zajednice" (1).

2. U tom kontekstu, suzbijati siromaštvo uključuje pozorno promatranje složene pojave globalizacije. Takvo je promatranje važno već i s metodološkoga gledišta jer savjetuje korištenje ploda istraživanja što su ih poduzeli ekonomisti i sociolozi o brojnim aspektima siromaštva. Podjećanje na globalizaciju ipak bi moralo poprimiti i duhovno i moralno značenje, potičući na promatranje siromaha u osviještenoj perspektivi da su svi sudionici jedinstvenoga božanskoga nauma, to jest poziva na izgradnju jedine

obitelji u kojoj svi – pojedinci, narodi i države – uređuju svoja ponašanja prožimajući ih načelima bratstva i odgovornosti.

U takvoj se perspektivi o siromaštvu treba imati široko i jasno viđenje. Kada bi siromaštvo bilo samo materijalno, društvene znanosti - koje nam pomažu u mjerenu pojavi na temelju podataka koji su nadasve kvantitativne vrste – bile bi dovoljne za tumačenje njegovih glavnih značajki. No, znamo da postoje nematerijalna siromaštva koja nisu izravna i automatska posljedica materijalnih oskudica. Na primjer, u bogatim i naprednim društvima postoje pojave marginalizacije, siromaštva u odnosima, moralnoga i duhovnoga siromaštva: riječ je o osobama koje su dezorientirane u nutrini, koje proživljavaju neki oblik nelagode unatoč ekonomskom blagostanju. S jedne strane mislim na ono što se naziva "moralna nerazvijenost" (2), a s druge na negativne posljedice "pretjeranog razvoja" (3). Pri tome ne zaboravljam da je u takozvanim "siromašnim" društvima gospodarski rast često zaustavljen kulturnim zaprekama koji ne dopuštaju prikladno korištenje privrednih izvora. No, istina je i dalje da svaki oblik nametnutoga siromaštva u svom korijenu ima zanijekano poštivanje transcendentnoga dostojanstva ljudske osobe. Kada se na čovjeka ne gleda u cjelovitosti njegova poziva i kada se ne poštuju potrebe istinske "ljudske ekologije" (4), onda se razbuktaju i izopačene snage siromaštva, kao što je vidljivo na nekim područjima na koja će kratko svratiti svoju pozornost.

Siromaštvo i moralne implikacije

3. Siromaštvo se često povezuje – kao da mu je on uzrok – s demografskim razvojem. Zbog toga su na djelu kampanje za smanjenje broja rođenja, koje se vode na međunarodnoj razini pa i s metodama koje ne poštuju niti dostojanstvo žene niti pravo supružnika da odgovorno odluče o broju djece (5) a često, što je još teža stvar, ne poštuju niti pravo na život. Uništenje milijuna nerođene djece, u ime borbe protiv siromaštva, zapravo predstavlja uklanjanje najsiromašnijih među ljudskim bićima. Nasuprot tome ostaje činjenica da je 1981. godine oko 40% svjetskoga pučanstva bilo ispod praga apsolutnoga siromaštva, dok je danas taj postotak znatno smanjen, a iz siromaštva su se izvukli oni narodi koje, među ostalim, obilježava osjetan demografski prirast. Upravo naveden podatak pokazuje da bi bilo dovoljno privrednih sredstava za rješavanje problema siromaštva, pa i uz rast broja stanovnika. Ne smije se jednako tako zaboraviti da je od završetka Drugoga svjetskoga rata do danas broj stanovnika zemlje porastao za četiri milijarde, te da se ta pojava u velikoj mjeri tiče zemalja koje su odnedavno stupile na međunarodnu pozornicu kao nove gospodarske snage, te su brzi razvoj doživjeli upravo zbog velikoga broja svojih stanovnika. Osim toga, one najrazvijenije države koje imaju najviši indeks rađanja u prednosti su zbog većih mogućnosti razvoja. Drugim riječima, stanovništvo se sve više potvrđuje kao bogatstvo a ne kao čimbenik siromaštva.

4. Drugo područje za zabrinutost su pandemijske bolesti kao što su na primjer malarija, tuberkuloza i sida koje, u mjeri u kojoj pogadaju proizvodne sektore stanovništva, uvelike utječu na pogoršanje općega stanja države. Pokušaji zaustavljanja posljedica tih

bolesti na pučanstvo ne postižu uvjek značajne rezultate. Osim toga, događa se da zemlje žrtve nekih od tih pandemija, kako bi ih spriječile, moraju trpjeti ucjene onih koji uvjetuju gospodarsku pomoć provođenjem politika koje su suprotne životu. Nadasve je teško suzbiti sidu, dramatičan uzrok siromaštva, ako se ne suoči s moralnim problemima s kojima je povezano širenje virusa. Nadasve je potrebno preuzeti teret za kampanje koje će odgojiti osobito mlade na spolnost koja u potpunosti odgovara dostojanstvu osobe; takvi pothvati koji već traju dali su značajne plodove te su doveli do smanjenja širenja side. Isto je tako potrebno siromašnim narodima na raspolaganje dati lijekove i potrebnu skrb; a to prepostavlja odlučno promicanje medicinskog istraživanja i terapijskih otkrića kao i – kada je to potrebno – fleksibilnu primjenu međunarodnih pravila za zaštitu intelektualnoga vlasništva, tako da se svima zajamči osnovna zdravstvena skrb.

5. Treće područje koje je predmet pozornosti u programima borbe protiv siromaštva, a koje pokazuje njezinu unutarnju moralnu dimenziju, siromaštvo je djece. Kada siromaštvo pogađa obitelji, djeca su najranjivije žrtve: gotovo polovica onih koji žive u apsolutnom siromaštву danas su djeca. Razmišljati o siromaštvu stavljajući se na stranu djece dovodi do toga da se primarnim ciljevima moraju smatrati oni koji ih se tiču izravnije, kao što su skrb za majke, odgojne obveze, pristup cjepivima, medicinskoj skrbi i pitkoj vodi, zaštita okoliša i nadasve zauzimanje za zaštitu obitelji i stabilnosti odnosa u njoj. Kada se oslabi obitelj, štete neizbjježno padaju na leđa djeci. Tamo gdje nije zaštićeno dostojanstvo žene i majke, posljedice još jednom najvećma osjećaju djeca.

6. Četvrt područje koje s moralnoga stajališta zavređuje posebnu pozornost odnos je između razoružanja i razvoja. Sadašnja razina globalnoga vojnog troška pobuđuje zabrinutost. Kao što sam već ranije isticao, događa se da se "ogromna materijalna i ljudska sredstva što se ulažu u vojne troškove i za naoružanje zapravo oduzimaju od projekata za razvoj naroda, osobito onih najsramašnjih i kojima je potrebna pomoć. A to se protivi onome što tvrdi sama Povelja Ujedinjenih naroda, koja od međunarodne zajednice a posebno od država traži da 'promiču uspostavljanje i održavanje međunarodnog mira i sigurnosti uz što manje odvajanje ljudskih i ekonomskih izvora svijeta za naoružanje'" (čl. 26)" (6).

Takvo stanje stvari ne olakšava nego štoviše ozbiljno sprječava postizanje velikih ciljeva razvoja međunarodne zajednice. Osim toga, pretjerano povećanje vojnih troškova moglo bi dovesti do ubrzanja utrke u naoružanju koja prouzrokuje područja nerazvijenosti i očaja, paradoksalno se pretvarajući u čimbenik nestabilnosti, napetosti i sukoba. Kao što je mudro ustvrdio moj časni prethodnik Pavao VI. "razvoj je novo ime mira" (7). Stoga su države pozvane na ozbiljno razmišljanje o dubljim razlozima sukoba, do kojih često dolazi zbog nepravde, te ih spriječiti hrabrom samokritikom. Ako bi se došlo do poboljšanja odnosa, to bi moralno omogućiti smanjenje troškova za naoružanje. Ušteđena sredstva moći će se namijeniti za razvojne projekte za najsramašnije i najpotrebnije osobe i narode: uloženi trud u tome smislu trud je za mir u ljudskoj obitelji.

7. Peto područje koje se odnosi na borbu protiv materijalnoga siromaštva tiče se sadašnje prehrambene krize koja u opasnost dovodi zadovoljavanje osnovnih potreba. Takva je kriza

obilježena ne toliko nedostatkom hrane, već više poteškoćom da se do nje dođe i spekulacijskim pojavama, te zato pomanjkanjem ustrojstva političkih i gospodarskih institucija koje bi bile kadre suočiti se s potrebama i izvanrednim stanjima. Neishranjenost može prouzrokovati i teške psihofizičke štete stanovništвima, lišavajući mnoge osobe potrebnih snaga da se bez posebnih pomoći izvuku iz svoga stanja siromaštva. A to pridonosi širenju krakova nejednakosti, uzrokujući reakcije koje se mogu pretvoriti u nasilje. Svi podaci o stanju relativnog siromaštva posljednjih desetljeća pokazuju povećanje jaza između bogatih i siromašnih. Glavni uzroci te pojave nesumnjivo su, s jedne strane, tehnološke promjene čije se blagodati usredotočuju u najvišem sloju podjele zarada i s druge, dinamika cijena industrijskih proizvoda, koje rastu daleko brže od cijena poljoprivrednih proizvoda i sirovina koje posjeduju najsramašnije zemlje. Tako se događa da najveći dio stanovništva najsramašnjih zemalja trpi zbog dvostrukoga odbacivanja, i to zbog najnižih primanja i najviših cijena.

Borba protiv siromaštva i globalna solidarnost

8. Jedan od najboljih putova za izgradnju mira globalizacija je namijenjena interesima velike ljudske obitelji (8). No, da bi se upravljalo globalizacijom potrebna je snažna globalna solidarnost (9) između bogatih zemalja i siromašnih zemalja, kao i unutar pojedinih zemalja premda su bogate. Potreban je "zajednički etički kodeks" (10), čije norme neće imati samo konvencionalno obilježje, već će biti ukorijenjene u naravni zakon što ga je Stvoritelj upisao u savjest svakoga ljudskog bića (usp. Rim 2,14-15). Ne primjećuje li svatko od nas u nutrini savjesti poziv da dadne vlastiti doprinos

općem dobru i društvenome miru? Globalizacija uklanja određene prepreke, no to ne znači da ne može stvoriti nove; približava narode, ali prostorna i vremenska blizina po sebi ne stvara uvjete za pravo zajedništvo i istinski mir. Odbacivanje siromaha planete valjana sredstva za iskupljenje može naći u globalizaciji samo ako će se svaki čovjek osobno osjećati pogodjenim postojećim nepravdama u svijetu i kršenjem ljudskih prava koja su s njima povezana. Crkva, koja je "znak i sredstvo najprisnijega sjedinjenja s Bogom i jedinstva cijelog ljudskog roda" (11), i dalje će nuditi svoj doprinos kako bi se nadvladale nepravde i nesporazumi, te se dospjelo do izgradnje mirnijega i solidarnijega svijeta.

9. Na području međunarodne trgovine i finansijskih transakcija danas su na djelu procesi koji omogućuju pozitivno integriranje ekonomija, pridonoseći poboljšanju općih uvjeta; ali, tu su i procesi koji idu u suprotnome smjeru koji dijele i odbacuju narode, stvarajući opasne pretpostavke za ratove i sukobe. U desetljećima koja su uslijedila nakon Drugoga svjetskog rata međunarodna trgovina dobara i usluga porasla je na izvanredno brz način, dinamikom bez premca u povijesti. Veliki dio svjetske trgovine ticao se zemalja stare industrijalizacije, sa značajnim dodatkom mnogih novih zemalja koje su postale važnima. No, tu su i druge zemlje sa niskim prihodima koje su još uvijek teško marginalizirane u odnosu na trgovinske tijekove. Njihov je rast negativno osjetio posljedice brzoga pada cijena osnovnih proizvoda, zabilježenoga proteklih desetljeća, a koji predstavljaju gotovo ukupnost njihova izvoza. U tim zemljama, koje su većinom afričke, ovisnost o izvozu osnovnih proizvoda i dalje predstavlja snažan čimbenik rizika. Na ovome bih mjestu htio ponoviti svoj apel da se svim zemljama dadne ista

mogućnost pristupa svjetskome tržištu, izbjegavajući isključivanja i odbacivanja.

10. Slično se razmišljanje može povesti i glede novčanog poslovanja, koje se tiče jednoga od prvotnih aspekata pojave globalizacije, zahvaljujući razvoju elektronike i politika liberalizacije tijekova novca između raznih zemalja. Objektivno najvažnija zadaća novčanoga poslovanja, to jest zadaća dugoročnoga podupiranja mogućnosti ulaganja te stoga i razvoja, danas se pokazala više nego slaba: trpi od negativnih protuudara sustava novčanih razmjena – na nacionalnoj i globalnoj razini – zasnovanih na izuzetno kratkoročnoj logici koja ide za povećanjem vrijednosti novčanih aktivnosti i usredotočuje se u tehničkome upravljanju različitim oblicima rizika. I nedavna kriza pokazuje da je novčano djelovanje ponekad vođeno logikama koje su potpuno okrenute sebi samima i lišene dugoročnoga razmišljanja o općem dobru. Svođenje ("uravnivilovka", op. prev.) ciljeva globalnih finansijskih operatera na izuzetno kratki rok smanjuje mogućnost novčanoga poslovanja da ostvari svoju funkciju mosta između sadašnjosti i budućnosti za podupiranje stvaranja novih prigoda za proizvodnju i rad na dugo razdoblje. Novčano poslovanje svedeno na kratki i izuzetno kratki rok postaje opasno za sve, pa i za one koji uspiju izvući dobit u tijeku faza finansijske euforije (12).

11. Iz svega toga proistjeće da borba protiv siromaštva zahtijeva suradnju kako na gospodarskom tako i na pravnom planu koji će međunarodnoj zajednici, a osobito siromašnim zemljama, omogućiti pronalaženje i primjenjivanje usklađenih rješenja za suočavanje s gore navedenim problemima, provodeći u djelo učinkovit pravni okvir za ekonomiju. Osim toga, zahtjeva poticaje za osnivanje

djelotvornih i suradničkih institucija, kao i potpore za borbu protiv kriminala i za promicanje kulture zakonitosti. S druge strane, ne može se zanijekati da su politike koje očigledno pružaju tek puku pomoć uzrok mnogih slomova u pomaganju siromašnim zemljama. Pravim se kratkoročnim i dugoročnim projektom danas čini ulaganje u obrazovanje osoba i cjelovito razvijanje specifične kulture poduzetništva. Ako ekonomski aktivnosti za svoj razvoj trebaju povoljan kontekst to ne znači da se pozornost ne mora obratiti na probleme prihoda. Premda je prikladno istaknuto da povećanje prihoda pro capite ne može predstavljati cilj političko-gospodarskog djelovanja na apsolutan način, ipak se ne može zaboraviti da ono predstavlja važno sredstvo za postizanje cilja borbe protiv gladi i apsolutnoga siromaštva. S toga stajališta, potrebno je ukloniti iluziju da politika puke redistribucije postojećeg bogatstva može do kraja riješiti problem. U modernoj ekonomiji, naime, vrijednost bogatstva na odlučujući način ovisi o sposobnosti stvaranja sadašnjega i budućega prihoda. Stoga stvaranje vrijednosti postaje neizbjegna veza o kojoj se mora voditi računa ukoliko se na učinkovit i trajan način želi boriti protiv materijalnoga siromaštva.

12. Na kraju, staviti siromahe na prvo mjesto znači da bi protagonisti međunarodne trgovine sačuvali prikladan prostor za poštenu ekonomsku logiku, da bi institucionalni protagonisti sačuvali prikladan prostor za poštenu političku logiku i za poštenu logiku sudioništva koja će znati cijeniti mjesno i međunarodno civilno društvo. Sama međunarodna tijela danas priznaju veliku vrijednost i prednost ekonomskih inicijativa civilnoga društva ili mjesnih uprava za promicanje spašavanja i uključivanja u društvo onih slojeva

stanovništva koji su često ispod praga krajnjega siromaštva, a istodobno do njih teško dopire službena pomoć. Povijest ekonomskog razvoja XX. stoljeća uči da su dobre razvojne politike povjerene odgovornosti ljudi i stvaranju pozitivnih sinergija između tržišta, civilnoga društva i država. Civilno društvo na poseban način zadobiva ključnu ulogu u svakome razvojnem procesu, jer je razvoj u biti kulturna pojava a kultura nastaje i razvija se na mjestima civilnoga prostora (13).

13. Kao što je ustvrdio moj časni prethodnik Ivan Pavao II, globalizacija se "javno pokazuje sa snažnom značajkom dvoznačnosti" (14) i zato njome treba upravljati opreznom mudrošću. U taj oblik mudrosti spada u prвome redu voditi računa o potrebama siromaha zemlje, nadvladavajući skandal sadašnjega nesrazmjera između problema siromaštva i mjera koje ljudi pripremaju da bi se s njime suočili. Nesrazmjer je kako kulturnoga i političkoga, tako i duhovnoga i moralnoga reda. Naime, često se staje na površnim i funkcionalnim razlozima siromaštva, ne dopirući do razloga koji se nalaze u ljudskome srcu kao što su pohlepa i ograničenost širokoga pogleda. S problemima razvoja, pomoći i međunarodne suradnje ponekad se suočava bez pravoga uključivanja osoba, te im se pristupa kao tehničkim pitanjima koja završavaju u predlaganju struktura, u sklapanju tarifnih sporazuma, u odobravanju anonimnih financiranja. Međutim, borba protiv siromaštva treba muškarce i žene koji najiskrenije žive bratstvo i koji su sposobni pratiti osobe, obitelji i zajednice na putovima istinskoga ljudskoga razvoja.

Zaključak

14. U enciklici *Canticus annus* Ivan Pavao II. upozoravao je na potrebu

"napuštanja mentaliteta koji siromašne – osobe i narode – smatra teretom i nezahvalnim nametnicima koji žele potrošiti što su drugi proizveli". "Siromašni – napisao je – zahtijevaju pravo da mogu sudjelovati u uživanju materijalnih dobara i da plodonosno ulože svoju sposobnost za rad, te da tako učine sav svijet pravednijim i bogatijim za sve" (15). U sadašnjem globalnom svijetu sve je očiglednije da se mir gradi samo ako se svima zajamči mogućnost razboritog rasta: naime, iskrivljenja nepravednih sustava, prije ili kasnije, dolaze svima na naplatu. Zato samo ludost može navesti na gradnju pozlaćene kuće oko koje je pustinja ili pustoš. Sama globalizacija nije u stanju graditi mir i, štoviše, u mnogim slučajevima stvara podjele i sukobe. Ona daleko više otkriva jednu nužnost: da bude usmjerena prema cilju duboke solidarnosti koja ide za dobrom svakoga i sviju. U tom smislu, globalizaciju treba gledati kao povoljnu priliku za ostvarenje nečega važnoga u borbi protiv siromaštva i za stavljanje na raspolaganje pravdi i miru do sada nezamislivih sredstava.

15. Socijalni nauk Crkve oduvijek se zanima za siromahe. U doba enciklike *Rerum novarum* siromasi su bili ponajviše radnici novoga industrijskog društva; u socijalnome učenju Pija XI, Pija XII, Ivana XXIII, Pavla VI. i Ivana Pavla II. na vidjelo su stavljena nova siromaštva, kako se malo pomalo širio pogled na socijalno pitanje, sve dok nije poprimilo svjetske razmjere (16). To širenje socijalnoga pitanja na globalnost treba shvatiti ne samo u smislu kvantitativnoga širenja, već i u smislu kvalitativnoga produbljivanja o čovjeku i potrebama ljudske obitelji. Zato Crkva, dok pozorno prati sadašnje pojave globalizacije i njihov utjecaj na ljudska siromaštva, ukazuje na nove aspekte

socijalnoga pitanja i to ne samo u širinu nego i u dubinu, jer se tiču čovjekovog identiteta i njegovog odnosa s Bogom. Načela socijalnoga nauka nastoje pojasniti veze između siromaštva i globalizacije te djelovanje usmjeriti prema izgradnji mira. Među tim načelima ovdje je prigoda na poseban način podsjetiti na "povlaštenu ljubav za siromašne" (17), u svjetlu primata ljubavi što ga svjedoči cjelokupna kršćanska predaja od samih početaka prve Crkve (usp. Dj 4,32-36; 1 Kor 16, 1; 2 Kor 8-9; Gal 2,10).

"Svatko se treba prihvatići svoga dijela posla i to što prije", napisao je 1891. godine Lav XIII, dodajući: "Što se Crkve tiče, ona svoju pomoć neće uskratiti ni u koje vrijeme ni na koji način" (18). Ta svijest i danas prati djelovanje Crkve prema siromasima u kojima vidi Krista (19) trajno u svome srcu slušajući odjek naloga Kneza mira apostolima: "Vos date illis manducare – podajte im vi jesti" (Lk 9,13). Vjerna tome pozivu svoga Gospodina, kršćanska zajednica neće zato malaksati u jamčenju cijeloj ljudskoj obitelji svoje potpore u zamahu kreativne solidarnosti ne samo da se podijeli suvišak, nego da se nadasve promijeni "stilove života, modele proizvodnje i potrošnje, ustaljene strukture moći koje danas vladaju društvom" (20). Zato svakome Kristovom učeniku, kao i svakoj osobi dobre volje, na početku nove godine upućujem topli poziv da raširi srce za potrebe siromaha i da učini ono što je konkretno moguće da im se pritekne u pomoć. Naime, i dalje je neprijeporno istinito osnovno načelo prema kojem je "suzbijanje siromaštva izgradnja mira".

Vatikan, 8. prosinca 2008.

Papa Benedikt XVI.

Bilješke

- (1) Poruka za Svjetski dan mira, 1.
- (2) Pavao VI, enciklika *Populorum progressio*, 19.
- (3) Ivan Pavao II, enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 28.
- (4) Ivan Pavao II, enciklika *Centesimus annus*, 38.
- (5) Usp. Pavao VI, enciklika *Populorum progressio*, 37; Ivan Pavao II, enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 25.
- (6) Benedikt XVI, Pismo kardinalu Renatu Raffaeleu Martinu u prigodi Međunarodnoga simpozija u organizaciji Papinskoga vijeća Pravda i mir o temi "Razoružanje, razvoj i mir. Perspektive za cjelovito razoružanje", 10. travnja 2008: L'Osservatore romano, 13. 04. 2008, str. 8.
- (7) Enciklika *Populorum progressio*, 87.
- (8) Usp. Ivan Pavao II, enciklika *Centesimus annus*, 58.
- (9) Usp. Ivan Pavao II, Govor na Audijenciji za predstavnike ACLI-ja, 27. travnja 2002, 4: Insegnamenti di Giovanni Paolo II, XXV, 1 [2002], 637.
- (10) Ivan Pavao II, Govor Općoj skupštini Papinske akademije za društvene znanosti, 25. travnja 2001, 4: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XXIV, 1 [2001], 802.
- (11) Drugi vatikanski koncil, dogmatska konstitucija *Lumen gentium*, 1.
- (12) Usp. Papinsko vijeće *Pravda i mir, Kompendij socijalnog nauka Crkve*, 368.
- (13) Usp. isto, 356.
- (14) Govor na audijenciji vođama sindikata radnika i velikih tvrtki, 2. svibnja 2000, 3: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XXIII, 1 [2000], 726.
- (15) Br. 28.
- (16) Usp. Pavao VI, enciklika *Populorum progressio*, 3.
- (17) Ivan Pavao II, enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 42; usp. isti, enciklika *Centesimus annus*, 57.
- (18) Enciklika *Rerum novarum*, 45.
- (19) Usp. Ivan Pavao II, enciklika *Centesimus annus*, 58.
- (20) Isto.

Nadbiskupov pohod Domu starih i nemoćnih, Došašće 2008.

Poruka pape Benedikta XVI. za korizmu 2009.

"I propostivši četrdeset dana i četrdeset noći, napokon ogladnje" (Mt 4, 2)

Draga braćo i sestre!

Na početku ove korizme, koja predstavlja intenzivniju duhovnu pripravu, liturgija nam ponovno predlaže tri pokorničke vježbe vrlo drage biblijskoj i kršćanskoj tradiciji – molitvu, milostinju i post – kako bi nas pripremila bolje proslaviti Uskrs i tako iskusiti Božju moć koja, kako ćemo slušati na vazmenom bdjenju, "goni zločine, pere krivice i nevinost vraća palima, a radost tužnima. Goni mržnje, uspostavlja slogu i sagiba vlasti" (Vazmeni hvalospjev). U svojoj uobičajenoj korizmenoј poruci, htio bih se ove godine zadržati u razmišljanju o vrijednosti i značenju posta. Korizma, naime, doziva u pamet Isusov četrdesetodnevni post u pustinji prije nego će započeti svoje javno djelovanje. Čitamo u Evandđelju: "Duh tada odvede Isusa u pustinju da ga đavao iskuša. I propostivši četrdeset dana i četrdeset noći, napokon ogladnje" (Mt 4,1-2). Poput Mojsija prije nego će primiti ploče Zakona (usp. Izl 34,28), poput Ilike prije susreta s Gospodinom na gori Horebu (usp. 1 Kr 19,8), tako se Isus molitvom i postom pripremao za svoje poslanje, čiji je početak bila teška borba s napasnikom.

Možemo se zapitati koju vrijednost i smisao ima za nas kršćane lišavati se nečega što je po sebi dobro i korisno za naše uzdržavanje. Sveti pismo i čitava kršćanska tradicija uče da je post od velike pomoći za izbjegavanje grijeha i svega što navodi na grijeh. Zato se u povijesti spasenja više put ponavlja poziv na post. Već na prvim stranicama

Svetog pisma Gospodin zapovijeda čovjeku da se uzdrži od konzumiranja zabranjenog voća: "Sa svakoga stabla u vrtu slobodno jedi, ali sa stabla spoznaje dobra i zla da nisi jeo! U onaj dan u koji s njega okusiš, zaciјelo ćeš umrijeti!" (Post 2,16-17). Komentirajući tu Božju zapovijed, sveti Bazilije primjećuje da je "post zapovjeden u raju" i "prva takva zapovijed je dana Adamu". On zato zaključuje: "To 'da nisi jeo' je, dakle, zakon posta i uzdržavanja" (usp. Sermo de jejunio: PG 31, 163, 98). Budući da smo svi opterećeni grijehom i njegovim posljedicama, post nam se nudi kao sredstvo za ponovnu uspostavu prijateljstva s Gospodinom. Tako je činio Ezra prije nego će krenuti na put povratka iz progonstva u Obećanu zemlju, pozvavši narod da posti "da bismo se – reče – ponizili pred Bogom svojim" (8,21). Svemogući je čuo njegovu molitvu i zajamčio mu svoju naklonost i zaštitu. Isto su učinili stanovnici Ninive, koji, odlučivši se odazvati Joninu pozivu na pokoru, proglašile, kao svjedočanstvo svoje iskrenosti, post govoreći: "Tko zna, možda će se povratiti Bog, smilovati se i odustati od ljutoga svog gnjeva da ne izginemo?" (3,9). I tada Bog vidje njihova djela te ih poštedi.

U Novome zavjetu Isus objašnjava duboki razlog posta, stigmatizirajući držanja farizeja, koji su strogo obdržavali propise nametnute zakonom, ali im je srce bilo daleko od Boga. Pravi post, ponavlja i na drugome mjestu božanski Učitelj, je vršiti volju Oca nebeskog, koji "vidi u skrovitosti, uzvratit će ti" (Mt

6,18). On sam daje primjer za to odgovarajući đavlu, po završetku 40 dana provedenih u pustinji, da "ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božijih usta" (Mt 4,4). Pravi post dakle ima za cilj jesti "pravu hranu", koja je vršiti volju Očevu (usp. Iv 4,34). Ako prema tome Adam nije poslušao Gospodinovu zapovijed "da ne jede sa stabla spoznaje dobra i zla", postom se vjernik želi ponizno podložiti Bogu, pouzdavajući se u njegovu dobrotu i milosrđe. Vidimo da je praksa posta bila vrlo raširena u prvoj kršćanskoj zajednici (usp. Dj 13,3; 14,22; 27,21; 2 Kor 6,5). I crkveni oci govore o snazi posta, koji može obuzdati grijeh, ukrotiti požude "staroga Adama" i utrti u vjernikovu srcu put k Bogu. Post je uz to česta praksa koju su preporučivali sveci svih vremena. Petar Krizolog piše: "Post je duša molitve a milosrđe život posta, zato neka onaj koji moli posti. Onaj pak koji posti neka bude milosrdan. Onaj koji želi da mu molitva bude uslišana, neka usliši onoga koji mu se obrati nekom molbom. Onaj koji želi da mu Bog otvori srce neka ne zatvara svoje onome koji ga za nešto zamoli" (Sermo 43; PL 52, 320. 332).

U naše dane, praksa posta kao da je pomalo izgubila na svojoj duhovnoj vrijednosti i, u kulturi obilježenoj traženjem materijalnog blagostanja, nekako više poprimila vrijednost terapijske mjere za brigu o vlastitom tijelu. Post zacijelo koristi tjelesnom zdravlju, ali je za vjernike u prvom redu "terapija" za liječenje svega onoga što čovjeka sprječava da se prikloni Božjoj volji. U apostolskoj konstituciji Paenitemini iz 1966. sluga Božji Pavao VI. uočio je potrebu da se post smjesti u kontekst poziva svakog kršćanina da "ne živi više za samoga sebe, već za onoga koji ga je ljubio i dao samoga sebe za nj, i... također živjeti za braću" (usp. Prvo

poglavlje). Korizma bi mogla biti zgodna prigoda da se ponovno prisjetimo odredbi sadržanih u spomenutoj apostolskoj konstituciji, valorizirajući istinsko i trajno značenje te drevne pokorničke prakse, koja nam može pomoći mrviti našu sebičnost i otvoriti srce ljubavi prema Bogu i bližnjemu, što je prva i najviša zapovijed novog Zakona i sažetak čitavoga evanđelja (usp. Mt 22,34-40).

Vjerna praksa posta pridonosi k tomu da osoba, tijelo i duša, stekne jedinstvo pomažući joj da se kloni grijeha i raste u prisnosti s Gospodinom. Sveti Augustin, koji je dobro poznavao vlastite negativne sklonosti i nazvao ih "vrlo zamršenim i zapletenim čvorom" (Ispovijesti, II., 10.18), u svojem traktatu Korisnost posta, pisao je: "Zadajem si određenu kaznu, ali to činim zato da mi On oprosti; samoga sebe kažnjavam da mi On pomogne, da omilim u njegovim očima, da prispijem uživanju njegove miline" (Sermo 400, 3, 3; PL 40, 708). Odricanjem materijalne hrane koja hrani tijelo olakšava se nutarnju raspoloživost za slušanje Krista i hranjenje riječju spasenja. Postom i molitvom omogućujemo Njemu da dođe i utazi onu dublju glad koju osjećamo u srcu: glad i žeđ za Bogom.

Istodobno, post nam pomaže da postanemo svjesni situacije u kojoj žive mnoga naša braća. U svojoj Prvoj poslanici sveti Ivan upozorava: "Tko ima dobra ovoga svijeta i vidi brata svoga u potrebi pa zatvori pred njim srce - kako ljubav Božja ostaje u njemu?" (3,17). Dragovoljni post nam pomaže ugledati se na milosrdnog Samarijanca, koji se saginja i pritječe u pomoć bratu koji trpi (usp. enc. Deus caritas est, 15). Kada slobodno odlučimo odreći se nečega kako bismo pomogli drugima, pokazujemo na konkretan način da nam

bližnji u nevolji nije tuđinac. Upravo da bi se održao živim taj stav prihvaćanja i pažnje prema braći, potičem župe i sve druge zajednice da osnaže u korizmi praksu osobnog i zajedničkog posta, njegujući također slušanje Božje riječi, molitvu i milostinju. To je, od samih početaka, bilo nešto uobičajeno u kršćanskim zajednicama, u kojoj su organizirane posebne kolekte (usp. 2 Kor 8-9; Rim 15,25-27) i vjernici su pozivani dati siromašnima ono što su, zahvaljujući postu, stavili na stranu (usp. Didascalia Ap., V, 20,18). Danas tu praksu treba ponovno otkriti i na nju poticati, posebno tijekom korizmenog liturgijskog vremena.

Iz navedenog se vrlo jasno vidi kako post predstavlja važnu isposničku praksu, duhovno oružje za borbu protiv neuredne navezanosti na same sebe. Dobrovoljno se odricati uživanja u hrani i drugih materijalnih dobara pomaže Kristovu učeniku obuzdati prohtjeve naravi oslabljene prvim grijehom, čijim je negativnim posljedicama pogodjena čitava osoba. Zgodno opominje drevni liturgijski korizmeni himan: "Utamur ergo parcius, / verbis, cibis, et potibus, / somno, iocis et arctius / perstemus in custodia – Budimo umjereniji u riječima, hrani i piću, snu i igramu, a više pažnje posvetimo bdijenju".

Draga braćo i sestre, post, ako dobro pogledamo, ima kao svoj krajnji cilj pomoći svakome od nas, kao što je pisao sluga Božji Ivan Pavao II., učiniti od samoga sebe potpuni dar Bogu (usp. Veritatis splendor, 21). Neka zato svaka obitelj i svaka kršćanska zajednica prepoznaju vrijednost korizme kao sredstva koje pomaže udaljiti se od svega onoga što dovodi do rastresenosti duha i čvršće prigliti ono što hrani dušu otvarajući je ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Tu mislim osobito na veću zauzetost u molitvi, u lectio divina, u pristupanju sakramentu pomirenja i u aktivnom sudjelovanju u euharistiji, prije svega na nedjeljnoj misi. S tom unutarnjom raspoloživošću uđimo u pokorničko ozračje korizme. Neka nas prati Blažena Djevica Marija, uzrok naše radosti (causa nostrae laetitiae) i neka nas podupre u nastojanju da oslobođimo svoje srce od robovanja grijehu kako bi ono postalo sve više "živo Božje svetohranište". S tom željom, dok jamčim svoju molitvu da ovo vrijeme korizme bude plodonosno za svakog vjernika i svaku crkvenu zajednicu, od srca svima udjelujem apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 11. prosinca 2008.

Papa Benedikt XVI.

Korizma bi mogla biti zgodna prigoda da se ponovno prisjetimo odredbi sadržanih u spomenutoj apostolskoj konstijuci (Paenitemini, Pavao VI., 1964) orizirajući istinsko i trajno značenje te drevne pokorničke prakse, koja nam može pomoći mrtviti našu sebičnost i otvoriti srce ljubavi prema Bogu i bližnjemu, što je prva i najviša zapovijed novog Zakona i sažetak čitavoga evanđelja (usp. Mt 22,34-40).

Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski dan bolesnika 2009.

Pomozimo bolesnoj i napačenoj djeci

Draga braćo i sestre!

Na Svjetski dan bolesnika, koji se slavi 11. veljače, na liturgijski spomen Blažene Djevice Marije Lurdske, dijecezanske će se zajednice okupiti sa svojim biskupima na molitvi, kako bi razmišljale i odlučile koje inicijative poduzeti kako bi se kod ljudi probudila svijest o stvarnosti trpljenja. Pavlova godina, koju slavimo, pruža povlaštenu prigodu da se zajedno s apostolom Pavlom zadržimo u razmišljanju nad činjenicom da, "kao što su obilate patnje Kristove u nama, tako je po Kristu obilata i utjeha naša" (2 Kor 1,5). Duhovna povezanost s Lurdom doziva k tomu u svijest majčinsku brigu Isusove majke za braću svojega Sina "koja još putuju te se nalaze u pogiblima i tjeskobama, dok ne budu dovedena u sretnu domovinu" (*Lumen gentium*, 62).

Ove godine svoju pozornost posvećujemo osobito djeci, tim najslabijim i najranjivijim stvorenjima, i onoj od njih koja su bolesna i trpe. Ima malih ljudskih bića koja nose na tijelu posljedice bolesti zbog koje su ostala nepokretna, a ima i onih koja se bore s bolestima koje su još uvijek neizlječive usprkos napretku medicine i pomoći vrijednih i sposobnih znanstvenika i medicinskih stručnjaka. Ima djece na čijem su tijelu i duši rane ostavili sukobi i ratovi, kao i nevinih žrtava mržnje bezumnih odraslih osoba. Ima djece "s ulice", koja su lišena topline obitelji i prepusteni samima sebi, kao i malenih koje su obeščastili odurni ljudi koji vrše nasilje nad njihovom nevinošću, nanoseći im duševne rane kojima će biti obilježeni ostatak svog života. Ne možemo zatim zaboraviti nebrojenu djecu koja umiru zbog žedi, gladi,

oskudne zdravstvene pomoći, kao i malene koji su sa svojim roditeljima protjerani ili izbjegli iz vlastite zemlje u potrazi za boljim uvjetima života. Iz grudi sve te djece prolama se tihi krik boli na koji se kao ljudi i vjernici ne smijemo oglušiti.

Kršćanska zajednica, koja ne može ostati ravnodušna na tako dramatične situacije, osjeća hitnu dužnost intervenirati. Crkva, naime, kao što sam pisao u enciklici *Deus caritas est*, "je Božja obitelj u svijetu. U toj obitelji nikomu ne smije nedostajati ono što je nužno za život" (25, b). Želja mi je, zato, da i Svjetski dan bolesnika pruži mogućnost župnim i dijecezanskim zajednicama da postanu sve više svjesne da su "Božja obitelj", te ih potakne da po njima u selima, četvrtima i gradovima bude primjetljiva ljubav Gospodina, koji traži da "u Crkvi, kao obitelji, niti jedan njezin član ne smije trpjeti oskudicu" (*isto*). Svjedočenje ljubavi sastavni je dio samoga života svake kršćanske zajednice. Crkva je od samog početka pretakala u konkretnе geste evanđeoska načelâ, kao što to čitamo u *Djelima apostolskim*. Danas, zbog promijenjenih okolnosti u kojima se zdravstvena pomoć pruža, osjeća se potreba za tješnjom suradnjom među medicinskim stručnjacima koji rade u različitim zdravstvenim ustanovama i crkvenim zajednicama prisutnim na određenom teritoriju. U toj se perspektivi, potvrđuje puna vrijednost institucije povezane sa Svetom Stolicom kao što je to pedijatrijska bolnica Bambino Gesù koja ove godine slavi 140 godina postojanja. Ali i više od toga. Budući da bolesno dijete pripada nekoj obitelji koja, često s velikim mukama i poteškoćama, dijeli njihovu patnju, kršćanske zajednice moraju preuzeti na

sebe obavezu pomoći obiteljima pogođenim bolešću sina ili kćeri. Po primjeru "dobrog Samarijanca" potrebno se pragnuti nad osobe koje su tako teško kušane i pružiti im potporu u obliku konkretne solidarnosti. Na taj se način prihvaćanje i dioništvo u patnji pretvara u korisnu potporu obiteljima bolesne djece, stvarajući u njima ozrače vedrine i nade i dajući im da osjete uza se veliku obitelj braće i sestara u Kristu. Isusovo suošćeće zbog plača udovice iz Naina (usp. Lk 7,12-17) i zbog usrdne Jairove molitve (usp. Lk 8,41-56) samo su neki od korisnih primjera koji pomažu naučiti kako dijeliti trenutke tjelesne i duhovne boli tolikih kušanih obitelji. Sve to pretpostavlja nesebičnu i velikodušnu ljubav, koja je odraz i znak milosrdne ljubavi Boga, koji nikada ne napušta svoju djecu u kušnji, već ih uvijek obdaruje čudesnim bogatstvima srca i uma da bi se mogli na primjeren način uhvatiti u koštač sa životnim nevoljama. Svakodnevno posvećivanje i neprestana zauzetost u službi bolesne djece predstavljaju rječito svjedočanstvo ljubavi prema ljudskom životu, na poseban način prema životu onoga koji je slab te u svemu i zbog svega ovisan o drugima. Potrebno je naime snažno potvrditi *apsolutno i najviše dostojanstvo svakog ljudskog života*. Vremena se mijenjaju ali nauk koji Crkva neprestano naviješta ostaje uvijek isti: ljudski je život lijep i treba ga živjeti u punini i onda kada je slab i obavijen misterijem trpljenja. Svoj pogled trebamo upraviti na Isusa raspetog: umirući na križu htio je biti dionikom boli čitava čovječanstva. U njegovu trpljenju iz ljubavi vidimo najviše sudioništvo u mukama malenih bolesnika i njihovih roditelja. Moj časni prethodnik Ivan Pavao II., koji je, osobito pred kraj svojega života, pokazao svjetli primjer strpljivog prihvaćanja trpljenja, napisao

je: "Na križu je raspet 'Otkupitelj čovjeka', Čovjek боли, koji je na sebe preuzeo tjelesne i duševne boli ljudi svih vremena, kako bi u ljubavi mogli pronaći spasenjski smisao svoje boli i odgovore na sva svoja pitanja" (*Salvifici doloris*, 31). Želim ovdje izraziti moje divljenje i ohrabrenje međunarodnim i nacionalnim organizacijama koje se brinu za bolesnu djecu, osobito u siromašnim zemljama, i s velikodušnošću i samoprijegorom pružaju svoj doprinos kako bi im s ljubavlju osigurali prikladnu skrb. Upućujem istodobno snažni apel vođama naroda da se podupru zakoni i uredbe u korist bolesne djece i njihovih obitelji. Crkva je uvijek, a još više kada je u pitanju život djece, spremna otvoreno surađivati u nastojanju da se čitava ljudska civilizacija pretvorи u "civilizaciju ljubavi" (usp. *Salvifici doloris*, 30).

Na kraju, želim izraziti svoju duhovnu blizinu svima vama, draga braćo i sestre, koji bolujete od neke bolesti. Upućujem srdačan pozdrav svima onima koji vam pomažu: biskupima, svećenicima, posvećenim osobama, zdravstvenim djelatnicima, volonterima i svima onima koji se s ljubavlju posvećuju liječenju i ublažavanju patnji onih koji se bore s nekom bolešću. Poseban pozdrav upućen je vama, draga djeco koja ste bolesni ili trpite: Papa vas i vaše roditelje i članove obitelji grli očinskom ljubavlju i jamči vam poseban spomen u molitvi, pozivajući vas da se pouzdajete u majčinsku pomoć Bezgrešne Djevice Marije, koju smo prošlog Božića ponovno promatrali kako s radošću na svoje grudi privija Božjeg Sina koji je postao djetetom. Zazivajući na vas i na sve bolesnike majčinsku zaštitu Svetе Djevice, Zdravlje bolesnih, svima od srca udjeljujem posebni apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 2. veljače 2009.

Papa Benedikt XVI.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Priopćenje sa sjednice Stalnoga vijeća HBK,
Zagreb, 11. prosinca 2008.

Pod predsjedanjem đakovačko-osječkog nadbiskupa i predsjednika Hrvatske biskupske konferencije mons. Marina Šrakića, u četvrtak 11. prosinca 2008. godine, održana je sjednica Stalnoga vijeća HBK u Tajništvu HBK u Zagrebu, Kaptol 22. Sjednici su prisustvovali i ostali članovi Stalnoga vijeća HBK: kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački, mons. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski i potpredsjednik HBK, mons. Ivan Devčić, nadbiskup riječki i mons. Vjekoslav Huzjak, generalni tajnik HBK. Glavna točka dnevnoga reda sjednice bila je provedba zaključaka XXXVII. plenarnog zasjedanja HBK održanog u Šibeniku od 5. do 7. studenoga ove godine.

Biskupi su razgovarali i o nekim pitanjima s područja bioetike koja su aktualna u našoj javnosti. Osvrnuli su se na pitanja vezana uz održavanje međunarodnih euharistijskih kongresa. Razmatrali su i neke probleme vezane za djelovanje hrvatskih katoličkih misija. Dogovoren je program susreta biskupa HBK s biskupima BK Bosne i Hercegovine 26. siječnja 2009. u Zagrebu kao i program jednodnevног izvanrednog plenarnog zasjedanja HBK koje će se održati u Zagrebu 28. siječnja 2009. godine.

Biskupi su rješavali i neka personalna pitanja kao i pitanja redovitog funkcioniranja ustanova i institucija HBK.

Stalno vijeće uobičajeno se osvrnulo na aktualnu situaciju u hrvatskom društvu.

Tajništvo HBK

Izjava Stalnog vijeća HBK u povodu uvođenja alternativnog predmeta vjeronauku u osnovnim školama, 11. prosinca 2008.

U svezi s uvođenjem alternativnog predmeta vjeronauku u osnovnim školama, želimo istaknuti da je Hrvatska biskupska konferencija od početka uvođenja vjeronauka u školski sustav podržavala tu mogućnost.

Početkom prosinca u javnosti je predstavljen Nacionalni okvirni kurikulum u kojemu se predlaže da naziv alternativnog predmeta bude Religijske kulture. Školski vjeronauk uključuje sadržaje religijske kulture pa se na nekim mjestima taj naziv upotrebljava za ono što mi nazivamo vjeronauk. Stoga bi naziv Religijske kulture mogao dovesti do

nerazumijevanja posebnosti svakog od tih dvaju predmeta. U tom smislu predlažemo da naziv za alternativni predmet bude: Etički odgoj i religije, odnosno da on na jasan način izrazi sličnosti i razlike u odnosu na školski vjerouauk.

Tajništvo HBK

Priopćenje s XI. redovnoga godišnjeg zasjedanja biskupa HBK i BiH, Zagreb, 26. siječnja 2009.

Biskupi Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održali su svoje jedanaesto redovno godišnje zasjedanje 26. siječnja u prostorijama Tajništva HBK-a u Zagrebu pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita đakovačko-osječkog mons. dr. Marina Srakića i nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića.

Nadbiskup Srakić je izrazio dobrodošlicu svim biskupima ističući da crkveni dokumenti predlažu, a i zahtijevaju suradnju biskupskih konferencija. Podsjetio je da HBK i BK BiH imaju brojna zajednička pitanja te od svoga ustanovljenja ostvaruju dobru suradnju kroz sudjelovanje svojih delegata na redovitim zasjedanjima i kroz razne zajedničke projekte. Kardinal Puljić je naglasio da je povezanost biskupa dviju konferencija pozitivna poruka hrvatskom narodu koji još uvijek nosi traume rata te se susreće s brojnim neriješenim problemima i nekim novim izazovima.

Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Mario Roberto Cassari u svom je pozdravu kazao kako osjeća da živi u obiteljskom ozračju s biskupima u Hrvatskoj. Sjećajući se svoga djelovanja u Apostolskoj nuncijaturi u Bosni i Hercegovini, nuncij Cassari je istaknuo kako mu nije moguće zaboraviti godine provedene u Bosni i Hercegovini, zemlji koju je toliko volio i koju uvijek nosi u srcu i u kojoj su mu biskupi, svećenici, redovnici, redovnice i vjernici iskazali ljubav, pomoć i razumijevanje. Godišnji susret biskupa nazvao je konkretnim primjerom crkvenoga zajedništva dviju sestrinskih biskupskih konferencija koje učinkovito pokazuju pravo lice Crkve i Krista. Zahvalio je biskupima HBK-a za sve što su učinili i čine da bi pomogli mjesnim Crkvama u BiH i potaknuo ih da i ubuduće, koliko god je moguće, pomognu u poboljšanju uvjeta za važnu i potrebnu nazočnost katolika na tim prostorima.

Biskupi su saslušali izvješće ravnatelja dušobrižništva za hrvatsku inozemnu pastvu don Ante Kutleše koji ih je upoznao s trenutačnim stanjem u hrvatskim katoličkim misijama: od Njemačke, u kojoj djeluje 90 hrvatskih svećenika – redovničkih i dijecezanskih, 6 đakona i 68 pastoralnih suradnika i suradnica, preko Danske, Norveške i Švedske s 5 hrvatskih svećenika, zatim Austrije u kojoj samo 13 svećenika pastorizira oko 80.000 vjernika, Švicarske s 14 svećenika u 12 misija, Slovenije s 3 svećenika, Francuske s 4 do Velike Britanije, Belgije, Luksemburga i Nizozemske s po jednim odnosno dvojicom svećenika. U Sjedinjenim Američkim Državama pastoralno djeluje 25 hrvatskih svećenika u 19 župa, a u Kanadi 20 u 17 župa, dok u Australiji ima 17 svećenika u 14 misija. Peru i Južna Afrika imaju po jednu misiju, a u Argentini djeluju 2 hrvatska svećenika. Biskupi su

zahvalili ravnatelju Kutleši, svim svećenicima kao i brojnim redovnicama i drugim pastoralnim suradnicima koji širom svijeta duhovno skrbe za Hrvate katolike. Izrazili su svoju radost zbog imenovanja dugogodišnjega misionara za hrvatske iseljenike u Norveškoj mons. Berislava Grgića biskupom prelatom u toj zemlji. Razmotrili su i poteškoće povezane uz sve teže nalaženje dovoljnog broja svećenika za sve misije kao i sve manjeg broja vjernika u mnogima od njih zbog assimilacije mladih naraštaja. Dali su potrebne smjernice i razmotrili neka konkretna pitanja. Također su razmotrili određena otvorena pitanja i dali potrebne smjernice u vezi s komemoracijom i misnim slavljem u Bleiburgu u Austriji u mjesecu svibnju.

Biskupi su saslušali izvješće banjolučkog biskupa mons. dr. Franje Komarice o stanju u Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu u kojem je tijekom prošle akademske godine boravilo i studiralo 27 svećenika iz 14 (nad)biskupija u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Srbiji i Crnoj Gori. Izražavajući zahvalnost svima koji djeluju u toj instituciji, koja je od osobite važnosti za cijelu Crkvu u Hrvata, biskupi su razmotrili neke konkretne prijedloge radi stvaranja što boljih uvjeta za plodan studij te bogat duhovni i društveni život cijele zajednice.

Biskupi su, također, saslušali izvješće ravnatelja Hrvatskoga Caritasa mr. Ivana Milovića o akciji "Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini" koja je održana od 18. do 24. veljače 2008, a u kojoj je sudjelovalo deset biskupija u Republici Hrvatskoj dok su svoj doprinos dali i Vlada RH te drugi donatori. Upoznati su i s djelovanjem gospodarskih foruma na kojima se nastoje povezati gospodarstvenici i predstavnici vlasti radi stvaranja potrebnih uvjeta za opstanak u povratak. Biskupi HBK-a su dali svoju potporu za provođenje Tjedna solidarnosti i ove godine dok su biskupi BK BiH izrazili zahvalnost braći u biskupstvu, Hrvatskom Caritasu i svim ljudima koji na materijalnom i molitvenom planu pokazuju svoju blizinu s Crkvom i ljudima u BiH. Biskupi HBK-a prihvatali su s radošću inicijativu biskupa BK BiH da se i svećenici iz Bosne i Hercegovine svojim doprinosom pridruže svećenicima u Hrvatskoj u akciji izgradnje spomen-crkve u Staroj Gradiški.

Biskupi BK BiH upoznali su biskupe HBK-a o stanju u svojoj zemlji i onom što Crkva u njoj čini. Napomenuli su da u BiH postoje još uvijek brojni neriješeni problemi koji velikim dijelom proizlaze iz njezina nepravedna političkog uređenja utemeljenog na rezultatima etničkog čišćenja i na zakonu jačega. Naglašeno je da Crkva nastoji kroz razne socijalne te odgojno-obrazovne projekte pomoći opstanak i poduprijeti povratak prognanih i izbjeglih, svjesna kako još uvijek nedostaje volje na političkoj razini da se poduzmu potrebne konstruktivne promjene.

Biskupi HBK-a izrazili su svoju blizinu i spremnost dati svoju potporu kako bi katolici u BiH opstali na svojim stoljetnim ognjištima.

Tajništvo Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije BiH

Priopćenje s izvanrednog plenarnog zasjedanja HBK Zagreb, 28. siječnja 2009.

Izvanredno plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije, pod predsjedanjem predsjednika HBK đakovačko-osječkog nadbiskupa Marina Srakića održano je u prostorijama Tajništva HBK u Zagrebu u srijedu 28. siječnja.

Analizirajući kako je predstavljen "Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici" i na koji se način uključuje u pastoralnu praksu pojedine biskupije, konstatirano je da je u svim biskupijama organizirano predstavljanje Direktorija a o njemu se raspravlja i na mnogobrojnim mjesечnim susretima svećenika po dekanatima i regijama. Biskupi su razmotrili situaciju na širem društvenom planu, ali su se osvrnuli i na neka aktualna pitanja, osobito ona koja se odnose na odgojno-obrazovni sustav. Izrazili su, kako stoji u priopćenju iz Tajništva HBK, svoju zabrinutost nepoštivanjem proklamiranih demokratskih načela i prava roditelja da za svoju djecu biraju programe za koje smatraju da su u skladu s njihovim svjetonazorom. Biskupi smatraju da bi o tome trebalo razgovarati s nadležnim institucijama i osobama kako bi se došlo do prihvatljivih i konstruktivnih rješenja. Također su se osvrnuli na nove zakone koji se usklađuju s europskim zakonodavstvom te izrazili nadu da će oni odražavati volju svih hrvatskih građana i pridonijeti očuvanju njihova identiteta.

U tom smislu biskupi su dali jasnu potporu provođenju Zakona o trgovini jer on otvara toliko potrebne mogućnosti da se ponovno izgrađuje kultura nedjeljnog obiteljskog zajedništva i obitelji dade ono mjesto i uloga u društvu koje joj pripada. Biskupi upozoravaju na neprimjerenu medijsku hajku protiv spomenutog zakona koja pokazuje da su nekim krugovima u društvu dostojanstvo osobe i obiteljske vrijednosti manje važne od sebičnih interesa i profita.

Načelno je prihvaćeno "Pismo hrvatskih biskupa u povodu pristupnih pregovora za ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju" i ono će uskoro biti upućeno javnosti. Zagrebački nadbiskup i predsjednik Biskupske komisije HBK za odnose s Europskom unijom kardinal Josip Bozanić predstavio je pismo istaknuvši da vjerničku i šиру društvenu javnost treba informirati o vjerničkom stavu i pogledu na veoma važna pitanja koja se postavljaju u procesu priprema za ulazak Hrvatske u EU.

Biskupi su informirani o tijeku rasprave o Nacionalnom okvirnom kurikulumu kao predviđenom temeljnog dokumentu odgojno-obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj. U tom kontekstu posebnu pažnju posvetili su značenju vjeroučaka u školi i njegovoj ulozi unutar odgojno-obrazovnog sustava. Biskupi su također podržali i potaknuli Nacionalni katehetski ured HBK da, zajedno sa stručnim suradnicima, pridonese što kvalitetnijoj raspravi o cjelovitoj problematici NOK-a.

Kardinal Bozanić obavijestio je biskupe da će se 9. i 10. veljače ove godine, na njegov poziv, održati u Zagrebu susret predsjednika i kardinala biskupske konferencije Srednje i Istočne Europe na temu: "Poslanje Crkve u Srednjoj i Istočnoj Europi dvadeset godina nakon pada komunističkog sistema (1989. - 2009.)".

Biskupi su na zasjedanju također izrazili svoje zgražanje i protest neobjektivnim i tendencioznim prikazivanjem događaja i osoba u Gospićko senjskoj biskupiji, početkom siječnja ove godine, na Hrvatskoj radioteleviziji. Takav pristup javne televizije smatraju neprihvatljivim i očekuju javnu ispriku.

Biskupi su raspravljali također o nekim personalnim pitanjima u uredima i ustanovama HBK te o nekim rješenjima za njihovo što bolje funkcioniranje, a razmotrili su i neka pitanja aktualnoga crkvenoga i društvenoga trenutka u Hrvatskoj.

Tajništvo HBK

Poruka promotora Apostolata mora HBK pomorcima uz blagdan sv. Nikole

Važnost povezanosti i zajedništva

Poštovani i dragi pomorci i ribari!

I ove vam se godine, uz blagdan vašeg zaštitnika sv. Nikole, obraćam prigodnom čestitkom i srdačnim pozdravima. Nalazili se kod kuće u svom kraju ili trenutno bili negdje daleko po morima i oceanima svijeta, ovaj će nas dan opet duhovno povezati, kako sa svetim zaštitnikom kome se obraćamo, tako i sa svima koji blagdan sv. Nikole obilježavaju darivanjem, okupljanjem, bogoslužjem.

Ovaj blagdan zaštitnika vas "ljudi od mora", pada u predbožićno vrijeme došašća, vrijeme darivanja i većeg obiteljskog zajedništva. A svako zajedništvo, posebno ono obiteljsko, oslonac je u naporima i iskušenjima kroz koja prolazimo. Upravo je život pomoraca i ribara gotovo dnevno ne samo fizički izložen čudima i opasnostima mora, nego – zbog često dugotrajne odijeljenosti od bliskih osoba i zavičaja – pritisnut osamljenošću, nesigurnošću, stresom.

U tisućljetnoj europskoj tradiciji, sv. Nikola je zapamćen nadasve po velikoj,

čudesnoj i čudotvornoj dobroti prema ljudima u opasnostima i nevoljama, dobroti koja je pomagala ali i stvarala novo ozračje blizine i zajedništva među ljudima. Svetac je na herojski način živio ono što je samo srce evanđelja, a to je – djelotvorna ljubav prema Bogu i čovjeku, tako da je njegov blagdan sve do danas obilježen dobrotvorstvom, posebno darivanjem djece i potrebnih.

Kršćanska ljubav – a sv. Nikola ju je živio snagom vjere i molitve – ključ je za stvaranje pravih odnosa među ljudima, ona svijet čini humanijim, ljudskijim. Suvremeni čovjek, često sebičan, materijaliziran i otuđen, upravo preko gesta dobrote može ponovno "naći sebe i svoje odbjeglo srce" te doživjeti veću otvorenost za bližnje, doživjeti ljepotu zajedništva. Dobrota će, pak, značiti razumijevanje drugoga, strpljivost, milosrđe, oprاشtanje te osobito solidarnost s potrebnima, s onima kojima prijeti opasnost, bilo životna ili moralna.

Slijediti primjer sv. Nikole i prihvatići poruku njegova blagdana, ljubiti

bližnjega i doprinositi stvaranju ozračja zajedništva, znači, dakle, pomagati u svakoj nevolji, ne biti ravnodušan prema onome što se događa drugima, imati oka i srca za tuđe potrebe. U tradicionalnoj kršćanskoj etici bile su uvelike na cijeni vrednote gostoprimstva, milosrđa, mirovorstva, međusobnoga pomaganja i opruštanja. Na tim je vrednotama izrasla naša zapadna civilizacija sa svojim zahtjevima socijalne pravde, solidarnosti i ljudskih prava. Dragi pomorci, ribari i svi "ljudi od mora", u vašem specifičnom zanimanju posebno se osjeća važnost povezanosti i zajedništva jer vi i doslovno doživljavate

da ste s mnogima drugima i drukčijima "na istom brodu", ondje gdje sve mora biti koordinirano da bi plovidba bila sigurna. Kako je samo važno da i međuljudski odnosi na brodu budu "koordinirani", da svatko unosi dio vlastitoga srca za stvaranje ugodnoga ozračja blizine, povjerenja – zajedništva koje život čini ljepšim i podnošljivijim... Želeći vam svima da, poput sv. Nikole, u svijetu oko nas budemo bar mali "čudotvorci dobrote", čestitam vam blagdan sv. Nikole i srdačno vas pozdravljam.

+ Ivan Milovan, biskup porečko-pulski i promotor Apostolata mora

Poruka predsjednika Vijeća HBK za obitelj za XIV. dan života, 1. veljače 2009.

"Novi feminizam" u korist života

Godine 2008. navršilo se dvadeset godina od Apostolskog pisma pape Ivana Pavla II. Mulieris dignitatem u kojem je blagopokojni Papa progovorio o dostojanstvu žene. U svojoj enciklici o vrijednosti i nepovredivosti ljudskog života Evangeliye života on je izjavio: "U kulturnom zaokretu u korist života, žene imaju jedinstven i možda odlučujući prostor misli i djelovanja: na njih spada da postanu promicateljice 'novog feminizma' koji, bez upadanja u napast oponašanja modela 'muškosti', zna prepoznati i izraziti istinski ženski genij u svim očitovanjima društvenog života u svrhu potpunog nadilaženja svakog oblika diskriminacije, nasilja i iskorištavanja" (EV 99).

Ivan Pavao II. je pred četrnaest godina uudio potrebu i pozvao žene da budu začetnice jednoga novog strujanja koje

će ponovno otkriti i znati vrednovati duboki odnos između žene i života te ih pozvao da pomire čovječanstvo sa životom.

Zašto je papa pozivao na novi feminizam? Nećemo pogriješiti ako ustvrdimo da su i pred četrnaest godina već mnogi uviđali da ima pokreta za ostvarivanje prava žena, koji uz pozitivne rezultate buđenja svijesti žene o njezinoj ulozi u društvu, propagiraju lik žene nenaklonjene životu, ili čak neprijateljice života, što je daleko od stvarnosti. Ti pokreti s jakim ideološkim nabojem prisvajaju sebi pravo govoriti uime svih žena. To često čine tako netolerantno i bez utemeljenosti na objektivnim činjenicama, da postaje potpuno jasno da im nije stalo pronalaziti nove mogućnosti i rješenja nego hoće nametati svoj ideološki ili

politički model. Takvima nije stalo do činjenica koje je znanost već davno uvidjela, nego do velikih materijalnih koristi koje im donose njihove ideje, na štetu onih koji im povjeruju.

Kolike se i kakve životne drame odigravaju u intimnosti mnogih zavedenih žena! Žena nerijetko ostaje sama sa svojom patnjom. Diskrecija i isповедne tajne pokrivaju te traume, ali je poznato da u mnogim prilikama, naročito na seminarima duhovnosti, neslućenom žestinom provru na površinu potiskivane grižnje savjesti. Mnoge žene, nažalost, ne traže oproštenje i ozdravljenje u pomirenju s Bogom. Tako su prisiljene čitav život nositi te patnje i traume koje ih iznutra razaraju ne uočavajući njihove stvarne uzroke i ne tražeći pomoć.

Važno je da čovjek poštuje zakonitost prirode. Radeći protiv tog zakona utisnutog u čovječju narav nastaju rane, a događa se da se i funkcije u tijelu poremete. Prema mišljenju nekih teologa izvjestan broj somatskih bolesti je znak da se u duhovnoj dimenziji čovjeka događa nešto nezakonito. Lijek za to je vraćanje života u ispravan odnos prema Bogu. Moralni zakon, poput svih drugih prirodnih zakona, slijedi zakonitosti ljudske naravi pa njegovo nepoštivanje ima jednako teške posljedice za čovjekovo zdravlje. Ono što se događa na čovjekovom duhovnom planu ima odlučujuću ulogu za njegov život. Bolesti

jasno pokazuju stanje čovjekove moralnosti. Naša sloboda se ne sastoji u tome da mijenjamo prirodne zakone nego da ih poštujemo. Poštivanje različitosti među spolovima nije diskriminacija nego odgovorno ponašanje u skladu s postavkama ljudske naravi.

Velika većina ljudi i danas uviđa suvislost prirodnih zakona i poštuje ih. Raduje, također, da su već mnoge žene diljem svijeta odlučile odgovoriti pozivu Pape Ivana Pavla II., te da je u tijeku njihovo povezivanje i udruživanje u alijansu žena za život i obitelj. Opravdano je stoga očekivati da će i žene u Hrvatskoj postati promicateljice "novog feminizma", kojim će istaknuti prirodnu, zdravu i vedru povezanost žene sa životom koji u njoj nastaje. Ona čitavim svojim bićem surađuje u formiranju cjelokupne psihofizičke i duhovne konstitucije novog čovjeka. S pravom vjerujemo da će žene koje cijene život kao vrhunski Božji dar otvoreno i hrabro, s radošću znati to i drugima posvjedočiti.

U Krku, na blagdan Svete obitelji, 28. prosinca 2008.

+ Valter Župan,
biskup krčki i
predsjednik Vijeća HBK za obitelj

Poruka predsjednika Vijeća HBK za obitelj za Svjetski dan braka 8. veljače 2009.

Ponovno otkriti radosnu istinu o braku

Na inicijativu i pod pokroviteljstvom Svjetske zajednice bračnih susreta (Worldwide Marriage Encounter) Svjetski dan braka obilježava se druge nedjelje u veljači, a u sve većem broju zemalja obilježava se i tјedan braka najčešće od 7. – 14. veljače. Od ove godine, zahvaljujući suradnji Ureda HBK za obitelj i Hrvatske zajednice bračnih susreta i Hrvatska se pridružuje tim zemljama, u nastojanju da se sve više otkriva vrijednost braka, njegov smisao i značenje. To se prije svega odnosi na kršćanske supružnike, koji su pozvani doživljavati bogatstvo Božjeg plana za brak i obitelj.

Propovjednik Papinskoga doma kapucin o. Raniero Cantalamessa na nedavno održanom VI. Svjetskom susretu obitelji u Meksiku, u svom je izlagaju zaključio: "Zadaća kršćana da ponovo otkrivaju i u punini žive biblijski ideal braka i obitelji, nije ništa manje važna od njegove obrane. Na taj način može ga se ponovno predočiti svijetu činjenjem, više nego li govorenjem."

Logičan smjerokaz na putu prema tome cilju predstavlja moto Svjetskog dana braka "Ljubite jedni druge". Te su riječi srž Isusove nove zapovjedi koju znakovito triput ponavlja učenicima, ali i svima nama (usp. Iv 13,34; Iv 15,12; Iv 15,17). Isus nas potiče da ljubimo jedni druge kao što On ljubi nas – On, Bog koji je ljubav sama (usp. 1 Iv 4,8). Uzvišen je to ideal koji, kada mu se približimo, biva prepoznat usklikom: "Gle kako se ljube!". Po njemu su pogani prepoznivali prve kršćane, a i današnjim kršćanima to bi trebao biti znak

raspoznavanja. Valja nam se upitati je li i među nama to uistinu tako. Na sreću, mnogi kršćanski supružnici odgovaraju Isusovom pozivu na takvu ljubav, međusobno se podlažući jedno drugom. (usp. Ef 5,21). Pri tome muž ostvaruje svoju misiju ljubeći ženu kao Krist Crkvu, spremam za nju sve žrtvovati, uključujući i svoj vlastiti život. Žena, pak, prihvata tu njegovu misiju da bude tako ljubljena (usp. Ef 5,21-25). Uz to, doživljavajući bračni čin kao obnovu bračnih zavjeta oni produbljuju svoju ljubav, a iz sakramenta braka crpe snagu za sve teškoće i probleme koje bračni i obiteljski život neminovno donosi.

Brak nije samo usmjeren rađanju djece, nego uključuje i dimenziju uzajamne ljubavi i potpore supružnika. Između ostalog, papa Ivan Pavao II. razradio je to u svojim katehezama srijedom od 1979. do 1984. g. poznatim kao Teologija tijela, a papa Benedikt XVI. otišao je i korak dalje u svojoj nastupnoj enciklici Bog je ljubav, pišući duboke i nove stvari koje se tiču eroza u braku i samoga odnosa Boga i čovjeka. "Brak utemeljen na isključivoj i konačnoj ljubavi postaje slika odnosa Boga i njegova naroda i obratno, način na koji Bog ljubi postaje mjera ljudske ljubavi." (DCE, 11)

Brak, naime, nije samo društvena zbilja, već je to zajednica ljubavi i života muškarca i žene, kakvu je Bog utemeljio u početku stvaranja, a Isus podigao na razinu sakramenta. To zajedništvo osoba između muškarca i žene, koje se otvara životu, predstavlja "prvotni sakrament". Ono simbolizira i ima svoje ishodište u

zajedništvu triju božanskih osoba i njihovoj uzajamnoj ljubavi. U tom svjetlu shvaćamo i nerazrješivost braka, jer "Što, dakle, Bog združi čovjek neka ne rastavlja" (Mt 19,6). Ima mnogo supružnika koji dosljedno žive takvu viziju braka. Tu su oko nas, samo što oni ne pune medijske stupce i njih se ne prikazuje kao uzore.

Isus je svoje prvo čudo učinio u Kani Galilejskoj upravo na vjenčanju, pretvarajući vodu u vrsno vino (usp. Iv 2,1-11). To je simbolika koja nam ukazuje kako Isus takvo čudo može učiniti za svaki bračni par, jer svjesni smo da su i u tom području ljudske snage ograničene i mogu se potrošiti. Božja je snaga neizmjerna i očituje se na mnoge ponekad neshvatljive načine. Supružnici ga to samo trebaju zamoliti te mu dopustiti djelovati u njima i po njima. To se prije svega ostvaruje u molitvi, čitanju Svetog Pisma te osobito redovitim sudjelovanjem supružnika na Euharistiji. Na misi se događa naime još veće čudo, vino se pretvara u Isusovu krv koja ozdravlja i osnažuje ljudsku dušu.

Za Krista nema izgubljene situacije i mrtvog braka kojeg ne bi mogao oživjeti, jer kao što je Lazara uskrisio od mrtvih kad su svi mislili da je prekasno (usp. Iv 11,38-43) tako može oživjeti i

brak za koji se čini da više nema nade, jer "Bogu je sve moguće" (Mt 19,26). Kako bi se što uspješnije obilježio Svjetski dan braka u Hrvatskoj, Ured HBK za obitelj i Hrvatska zajednica bračnih susreta zajednički su priredili programski paket koji je predviđen poglavito za župe. Stoga, koristim ovu prigodu pozvati na suradnju svećenike i bračne parove, jer upravo su sakrament ženidbe i sakrament svetog reda usmjereni služenju zajednici, a kao takvi su komplementarni i međusobno se nadopunjaju. Podsjecam i na poziv koji je Sveti Otac Benedikt XVI. uputio sudionicima VI. Svjetskog susreta obitelji u Meksiku, u kojem je potaknuo kršćanske obitelji da se učlanjuju u udruženja koja promiču identitet i prava obitelji te da se ta udruženja međusobno umrežuju i surađuju, kako bi njihovo djelovanje bilo što probitačnije. Naposljetku, želim svim supružnicima u Hrvatskoj čestitati Svjetski dan braka i zazvati na njih obilje blagoslova, u nadi da će obilježavanje toga dana biti svojevrsni poticaj promicanju ljepote i ponovnom otkrivanju radosne istine o braku za jedan bolji i ljepši svijet.

U Krku, na spomendan sv. Ivana Bosca,
31. siječnja 2009.

+ Valter, biskup krčki
i predsjednik Vijeća HBK za obitelj

Brak, naime, nije samo društvena zbilja, već je to zajednica ljubavi i života muškarca i žene, kakvu je Bog utemeljio u početku stvaranja, a Isus podigao na razinu sakramenta.

Izjava Komisije Hrvatske biskupske konferencije "Iustitia et pax", Zagreb, 9. prosinca 2008.

Nasilje među djecom i mladima u društvu

U skladu sa svojim temeljnim poslanjem promicanja društvene i socijalne pravde i mira Komisija Hrvatske biskupske konferencije "Iustitia et pax" smatra potrebnim osvrnuti se na pojavu povećanog nasilja u društvu, ponajprije među mladima.

Gotovo da više nema dana da nas mediji ne izvještavaju o nasilju među mladima, o nasilju prema mladima te o samoubojstvima djece. Takve vijesti izazivaju posebnu pozornost tek kad su posljedice nasilja među djecom vrlo teške, pa i smrtne. Sve to utječe i na oblikovanje društvene svijesti da je nasilje neminovni sastavni dio društvene zbilje, što izaziva pesimizam, onemogućava pravovremeno odgovarajuće djelovanje u slučaju pojave nasilja među vršnjacima te opasno povećava prag tolerancije prema nasilju.

Uzroci nasilja među djecom i mladima su slojeviti i mnogi. Iskustvo rata i porača je jedno od njih, potom slabljenje odgojne uloge obitelji, urušavanje pozitivnog autoriteta roditelja, učitelja i profesora, kao i loš utjecaj povećanja nasilja u društvu kao opće pojave.

Nedvojbeno je da su rat, porače i tranzicijske napetosti utjecale na porast nasilja u društvu, posebice među mladima. Mnoge studije prepostavljale su ovakav razvoj događaja. U njima su se sugerirali i posebni programi pomoći rizičnim skupinama za koje se znalo da su bile najviše izložene ratnom nasilju i razaranjima, te se prepostavljalo da će uzrokovati njihovo delikventno i nasilno ponašanje. Ove uzroke nažalost nismo

mogli ukloniti, pa se s njihovim posljedicama moramo nositi. U vrijednim medicinskim, sociološkim, psihološkim i teološkim studijama dane su dobre sugestije kako sanirati posljedice pretrpljenih trauma kod ljudi za koje se znalo da su direktno pogodjeni ratnim razaranjima i nasiljem. Ti su programi, iako različito provođeni, ipak dali neke rezultate te su, držimo, pridonijeli smanjenju mogućeg nasilja upravo kod ove populacije ljudi. Stoga treba iznaći načine njihovog financiranja te poduprijeti njihovu primjenu, osobito primjenu preventivnih programa.

Mnoge obitelji su zbog siromaštva, socijalnog raslojavanja, otuđenosti roditelja od roditeljske uloge, svakodnevne preplavljenosti egzistencijalnim brigama te usmjerenošću na posao izgubile velik dio svoje pozitivne odgojne funkcije. Uskraćivanje nedjelje slobodne od rada samo je jedan element u općem pristupu i ne/podršci obitelji. Posljedica svega je prepuštenost djece i mlađih samima sebi, lošem utjecaju medijske iskrivljene slike o vrijednostima te utjecaju vršnjačkih skupina koji nije uvijek dobar. Zadaća je svakog od nas osvijestiti neprocjenjivu i nezamjenjivu važnost odgojne uloge obitelji, osobito roditelja. Bitna je uloga svakog pojedinca da svojoj užoj i proširenoj obitelji pruži pomoći i podršku kako bi ona ostala, odnosno postala funkcionalna. U tom smislu treba promicati ozračje međusobnog poštovanja ljudskog dostojanstva koje je immanentno svakom čovjeku.

Od škole se očekuje mnogo. Djeca u školi provode velik dio svog vremena i tu uče kako uspostavljati odnose s drugim ljudima. Uče koje su vrijednosti i norme dominantne i poželjne u društvu. Škola mora biti i institucija u kojoj će se te vrijednosti i norme moći živjeti, prakticirati a to je neizvedivo bez učiteljica i učitelja, odnosno profesorica i profesora.

Učitelj je, ne tako davno, bio na ovim prostorima ugledna osoba koju se istinski poštovalo. Što učitelj kaže uzimalo se ozbiljno i roditelji su podržavali učitelje u njihovu nastojanju da zajedno pomognu djeci da odrastu. Uloga učitelja danas je znatno obezvrijedena. Nije tu samo riječ o plaćama prosvjetnih radnika, iako i njih valja uzeti u obzir jer su dio digniteta učiteljeve službe.

Ovdje želimo naglasiti još jednu dimenziju veoma važnu za skladan rast mlađih i realno smanjenje nasilja. Riječ je o potrebi intenzivnog rada na većoj suradnji učitelja i roditelja na odgoju i obrazovanju djece. Tu prije svega treba stvarati klimu odgovornosti. Do sada se samo inzistiralo na pravima. Mi predlažemo da se uz prava inzistira i na dužnostima. Uz prava učenika, roditelja i učitelja valja promišljati o dužnostima i odgovornostima učenika, roditelja i učitelja te o mehanizmima nagrada i sankcija za one koji poštuju ili krše svoje obveze. Dok su učitelji i roditelji u ne tako davnoj prošlosti zajedno surađivali u odgoju djece, danas kao da ne postoji kultura dijaloga među njima. Roditelji, učenici i učitelji moraju uspostaviti partnerstvo te međusobno povjerenje.

Za suzbijanje nasilja bitna je i pomoć svih društvenih institucija koje su nadležne za borbu poglavito protiv nasilja u obitelji, pa potom i nasilja između mlađih (jer je nasilje, kako pokazuju studije, često ponašanje koje je naučeno u obitelji). U tom smislu već su izrađeni neki pravni

dokumenti koji su namijenjeni suzbijanju nasilja, a postoji i obiteljskopravna, prekršajna te kaznena zaštita u slučajevima nasilja među vršnjacima.

Neki pomaci su uočeni, no pravni sustav nije dovoljno učinkovit, ponajprije zbog toga što se prema nasilju među mlađima, dok ne prijeđe sve granice, pristupa s velikom razinom tolerancije. Pozivamo nadležna tijela da prate i vrednuju primjenu pravnih normi, te ih stalno preispituju. One trebaju biti uobličene na način da budu razumljive, primjenjive i prihvatljive. Pored normativnog uređenja važna je primjena zakona, kao i pomoć mlađima i njihovim obiteljima od strane kvalificiranih stručnjaka.

Uloga medija u oblikovanju društvenog stava prema nasilju izrazito je velika. Može biti pozitivna ili negativna. Držimo da su mediji u Hrvatskoj upravo u selektivnom izvještavanju o nasilju, sijanju moralne panike oko pojedinih izoliranih slučajeva obiteljskog nasilja, nasilja u školama i na ulicama, odigrali više negativnu no pozitivnu ulogu u suzbijanju nasilja. Naime, spektakularizacija nasilja kakva je prisutna u našim medijima, stvaranje antiheroja od nasilnika, sekundarna viktimizacija žrtava, otkrivanje identiteta žrtava ali i počinitelja koji su maloljetni, pridonijeli su postojećem stanju.

Mediji mogu imati pozitivnu ulogu u promicanju nenasilja, ali i u aktivnom opiranju nasilju na razinama na kojima ono nastaje. Oni mogu dati doprinos u racionalnoj dekonstrukciji nasilja, objektivizaciji nasilja, promociji dobrih inicijativa i akcija, posebice mlađih. Valja reći da to mnogi mediji već i rade. Mi bismo samo željeli potaknuti ovakav pristup u medijima koji se odmiče od negativističkog obrasca izvještavanja. Usprkos nasilju u društvu u posljednje vrijeme, naši mediji pokazali su da mogu biti osjetljivi za snagu dobrote i da i nju

znaju prikazati na intrigantan, medijski sasvim zanimljiv način. Zasigurno je zahtjevniye napraviti dobru "priču" iz svakodnevnog života ljudi od kojih u stvari društvo živi. Držimo da ne treba čekati tragične događaje da bi se medijski na vidjelo iznijela i pozitivna strana života. Dakle, pozivamo medije da promiču pozitivnu sliku obitelji, da zaštite djecu i mlade u skladu s pozitivnim propisima Republike Hrvatske te u skladu s novinarskom etikom. Građane pozivamo da bojkotiraju one medije koji konstruiraju stvarnost prenaglašavajući devijantne pojave.

Velika je mogućnost prevencije i opiranja nasilju i kroz crkvene zajednice. Naime, Crkva samu sebe definira kao zajednicu. Ona se kao zajednica najvidljivije i najjasnije očituje u liturgiji. Stoga su nam upravo liturgijske zajednice jezgre zajedništva, druženja, upoznavanja roditelja i djece, posebice u velikim gradovima u kojima se ljudi toliko ne poznaju koliko u manjim mjestima.

Izjava Komisije Hrvatske biskupske konferencije "Iustitia et pax", Zagreb, 9. prosinca 2008.

Protiv korupcije i zavjere šutnje

U ovo vrijeme svjetske financijske, gospodarske i socijalne krize, kad stručnjaci i građani ukazuju na njihove duboke moralne uzroke, Komisija Hrvatske biskupske konferencije "Iustitia et pax" želi podići svoj glas protiv toleriranja korupcije i protiv zavjere šutnje oko toga velikog zla što razara hrvatsko društvo, njegov unutarnji vez povjerenja i građanske uzajamnosti. Jer sve što je od važnosti za pojedinca-osobu i za narod počiva na povjerenju, od obitelji, gospodarstva i države do društva, pa i odnosa u svijetu.

Ovakva druženja su osnova za uspostavu društvenih veza koje smanjuju mogućnost devijantnog ponašanja, a onda i nasilja u društvu. To zahtijeva izgradnju pastoralnih planova koji bi iznašli mogućnosti okupljanja župljana nakon liturgijskih slavlja na kojima bi zajednica mogla uspostaviti komunikaciju.

Crkvene zajednice mogu organizirati okupljanja roditelja i djece koja imaju slične probleme, ponuditi sadržaje za slobodno vrijeme mladih, pomagati obiteljima koje su izložene rizicima asocijalnog ponašanja članova obitelji, posredovati u slučaju nasilja u obitelji i sl. Mnogo je oblika kako možemo pomoći i na taj način pridonijeti boljštu.

U Zagrebu, 9. prosinca 2008.

Mons. dr. Vlado Košić
Predsjednik Komisije Hrvatske biskupske konferencije "Iustitia et pax"

1. Naslijede i odgovornost. Pošt korupcije koja hara Hrvatskom nije pojava samo ovog vremena. Ona je baština i prošlog režima i ratnih uvjeta i tranzicije. Ona nije nastala u sadašnjim političkim i gospodarskim uvjetima jer njezini korijeni sežu duboko u prošlost, a posebno u posljednja dva desetljeća komunističke vlasti. Ipak, posebnu crtu i težinu ovom velikom zlu našeg društva pridaje činjenica da je nemali broj naših sugrađana iskoristio stanje rata i porača, te pretvorbe i privatizacije, da bi se izglasali nepravedni zakoni, koji su

utemeljili strukturu grijeha i spiralu velikih nepravdi, što se može usporediti s pustošenjem zemlje napadačkim ratom. Ne treba se stoga čuditi kada je jedna procjena dviju velikih međunarodnih finansijskih institucija ukazala 2000. godine na to da među tranzicijskim zemljama Hrvatska vrlo loše stoji glede nepravednih zakona (State Capture), dok je "male korupcije" (Bribery) manje nego u drugim državama u tranziciji. S druge pak strane, još od tih vremena, a danas posebice, u stanju mira i relativnog napretka, mnogi naši sugrađani drže da su iznad zakona i iznad svojih sugrađana, pa na kriminalan način, ili preko reda postižu štošta, na što nemaju pravo. A sve to postižu na štetu drugih koji ne pristaju da se ide preko reda, nego inzistiraju da se javna prava i usluge podjeljuju po redu i onima koji na to imaju pravo. Korupciji je, također, pridonijela i tranzicija koja je u javne poslove uvela velik broj ljudi, često nevičan pravu i demokraciji, od kojih su neki brzo podlegli pohlepi, sebičnosti i bezakonju. Korupciji je pridonio i pritisak neoliberalne ideologije koju su spremno prihvatili brojni "snalažljivci", a često oni isti koji su do jučer još zagovarali kolektivizam i "samoupravljanje".

2. Podmićivanje i iznuđivanje. Korupcija nije pojava i praksa isključivo javne, nego i privatne sfere, kod nas i u svijetu. Ona je zahvatila sport i umjetnost, medije i trgovinu, gospodarstvo i novčarstvo ... ali ova "privatna" korupcija, koliko god bila štetna, ipak ne zahvaća sve građane, iako i ona opravданo izaziva njihovo nezadovoljstvo i gnjev. Javna pak korupcija, tj. zloporaba javne službe i položaja u cilju osobne koristi, tiče se svih i pogoda sve. Ona se ne svodi samo na mito i novac, nego na razne koristi koje potkupljivači nude potkupljivim

javnim službenicima. Ona se kod nas, nažalost, sve više javlja ne kao podmićivanje nego, što je mnogo opasnije i etički gore, kao iznuđivanje od strane javnih službenika ("to će vas koštati toliko..."). Ona poprima raznorazne oblike, od klasičnog mita, preko trgovine i razmjene utjecaja ("ja tebi danas ovo, ti meni sutra ono"), do privatne koristi od sukoba interesa. Ali ono, što je temeljno, jest da korupcija doslovce razbija / slama (latinski *corrumpere!*= hrvatski *slomiti*) osnovni odnos na kome počivaju sve slobodne i odgovorne društvene institucije, a to je povjerenje: povjerenje građana u pravo i poštivanje prava, povjerenje u institucije, navlastito zakonotvorne, te u javne službe - obrazovne, zdravstvene, pravosudne, službe lokalnih samouprava, kao i u medije kao posrednike informiranja... povjerenje u policijaca, odvjetnika i suca, u nastavnika i liječnika, u inspektore i službenike, u zastupnike i ministre...

Korupcija u javnim poslovima tj. onima u kojima u demokraciji svi građani moraju biti jednak i poštivani u svom ljudskom dostojanstvu i građanskoj jednakosti, danas je rak koji metastazira i razara našu koheziju i volju-živjeti-zajedno, ukratko – hrvatsko društvo i državu. Ona usporava hrvatski razvoj i ruši ugled i vjerodostojnost hrvatske države u Europi i u svijetu. Korupcija je utoliko negacija svake državotvornosti, jer ne može se ni država ni društvo graditi na nejednakosti građana i na nepovjerenju u institucije. Zato i jest predmet opravdane javne ogorčenosti i prosvjeda upravo ona javna korupcija, koja zakida građene u njihovim osnovnim pravima na obrazovanje, na osnovno zdravstvo i na jednakost pred zakonom, ali i na brzo, promptno djelovanje na raznim područjima javne uprave. Imaju se pravo pitati i analitičari

i promatrači ne bi li u Hrvatskoj bilo manje nepoštivanja zakona i "samopomoći", tj. uzimanje u svoje ruke "prava" / sile od strane građana, kada bi javne vlasti djelovale po pravu i brže, a ne, možda - čekale mito.

3. Procjena korupcije. O raširenosti zla korupcije pojedinih sredina nije moguće zaključivati na osnovi rijetkih pravomoćnih sudskih presuda, jer ovo se zlo prakticira u mraku i ispod stola. Ako uz to institucije javnog reda i pravosuđa ne progone korupciju, jer nju prakticiraju mnogi nositelji javnih funkcija i njihovi prijatelji, onda je još teže znati kolika je zahvaćenost pojedinog društva korupcijom. U mnogim zemljama, pa i u Hrvatskoj, ne pokazuje se da postoji prava volja vlasti i pravosuđa da korupciju progoni i iskorjenjuje. I kad se kod nas čuju iz usta političara skandalozne tvrdnje o tome da je korupciju potrebno svesti "na prihvatljivu mjeru", onda valja znati da oni ili ne znaju ili zaboravljaju, da je u demokraciji svaka korupcija nespojiva sa samom prirodnom odnosa povjerenja i jednakosti. Budući da je o stupnju korumpiranosti nedostatno zaključivati samo na osnovi institucija, vlasti i građana, koji korupciju toleriraju ili prakticiraju, dobro je posegnuti za procjenama korupcije koju vrše međunarodne nevladine udruge i znanstvene institucije. Hrvatska u njihovim procjenama ne stoji najbolje, iako se u posljednjih sedam godina stanje ipak kreće pomalo na bolje. Hrvatska je danas pri dnu prve trećine od 180 promatranih zemalja svijeta i ništa nas ne tješi činjenica da su susjedne zemlje, osim Slovenije, još lošije ocijenjene.

4. Korupcija i razvoj. Slično tako stoji Hrvatska i po procjeni poslovnog rizika i uvjeta poslovanja općenito. Nije stoga bez smisla podsjetiti ovdje da su danas

ne samo tvrtke u položaju stalnih natjecatelja, nego su to i države, pa će malo tko htjeti ulagati i poslovati u zemlji s visokim stupnjem korumpiranosti. Takva se zemlje ne će razvijati ne samo zato što stranci ne će htjeti u nju ulagati, nego i stoga što je korupcija skupa, pa onaj koji podmićuje troši više nego što treba, te je tako manje uspješan i kompetitivan od onoga tko posluje u urednom društvu. Ona se ne će razvijati ni zato što će korumpirani javni službenici odobravati nerazborite projekte ili uvoziti zastarjelu ili prljavu industriju. Zemlja se ne će razvijati ni stoga što će je nerazumno ili pretjerano trošenje javnog novca odgurati u dužničko ropsstvo. Ona se ne će razvijati ni zato jer je korupcije najviše u javnim radovima i građenju, u energetici, dakle u vitalim sektorima gospodarstva, ali i u nabavama za obranu i u prostornom uređenju. Kad se pogleda koje zemlje najviše trpe od korupcije, onda se ustanavljuje da su to najsiromašnije zemlje na svijetu. Valja dakle kritički promotriti što čine hrvatske javne vlasti i u kojoj mjeri poštuju ne samo hrvatske zakone i nacionalne programe za borbu protiv korupcije, nego i međunarodne ugovore, kao što su Sporazum država za borbu protiv korupcije (GRECO) te Kaznenopravna konvencija o korupciji Vijeća Europe.

5. Borba protiv korupcije. Svjesni smo činjenice, koju smo već naveli, da je sigurne podatke o korupciji nemoguće doznati. Jednako tako ne možemo vjerovati da se građani potpuno varaju kad sami procjenjuju da postoji visok stupanj korupcije u hrvatskom društvu. Uz to smo zacijelo svjesni da glasine o korupciji mogu poticati na korupciju. Ono, u čemu se oni sigurno ne varaju, jest odsutnost djelotvorne borbe protiv korupcije. Žao nam je da Europska unija mora gurati i siliti Hrvatsku na borbu

protiv korupcije. Ona to mora činiti ne zbog ulaska u Europsku uniju nego zbog vlastitih građana.

6. Šutnja oko korupcije. Ono što nas sve najviše mora zabrinjavati i na što svi možemo djelovati, to je naša vlastita sklonost da u ovom velikom zlu sudjelujemo, da ga ne prokazujemo, a niti prijavljujemo vlastima nadležnim za borbu protiv korupcije. Ukratko, da o njemu šutimo i tako sudjelujemo u općoj zavjeri šutnje. Jednako tako nas mora zabrinjavati to što u našim obiteljima, školama i crkvama, u medijima i na javnim agorama ne objašnjavamo našoj djeci niti razobličujemo tu poštast pred našim sugrađanima, što ne ukazujemo na razmjere društvene štete i na moralno i materijalno zlo koje ona proizvodi. Mi se, upravo obratno, brojni prilagođujemo tom zlu, mnogi i zato da bi i sami mogli posegnuti za njim, kad "zatreba".

7. Opravdanost nade. Kad bi korupcija bila neminovno zlo od kojeg nema lijeka, onda bi ovo naše obraćanje kršćanima, našim sugrađanima i javnim vlastima bilo jednako besmisленo kao i svi javni prosvjedi brojnih građanskih udruga i moralnih autoriteta, u svijetu i kod nas. Ali mi znamo da se protiv korupcije može uspješno boriti. To pokazuje ne samo činjenica da ima država, navlastito u Europi, u kojima korupcije gotovo nema (Danska, Švedska, Finska, Švicarska...), a ako je i ima, onda se progoni, nego i to što se neke države za koje po vlastitim klišejima ne bismo pomislili da mogu uspijevati u toj borbi, dokazuju upravo suprotno svojim načinom djelovanja i rezultatima. Ne radi se samo o razboritom izboru javnih poslenika i o pristojnom nagrađivanju svih onih o kojima ovise poštivanje građana, njihovo obrazovanje, zdravlje i sva druga prava,

posebno ona koja izviru iz diskrecijskih ovlasti javnih službenika. Potrebno je još uvesti strogu provjera nepostojanja sukoba javnog i privatnih interesa službenika i dužnosnika, "načelo četiri oka" i sustavne rotacije službenike koji podjeljuju prava, posebno ona diskrecijske naravi, a to su samo ona zakonska prava kod kojih zakon nije mogao predvidjeti sve slučajeve. Potrebno je, isto tako, da zakoni budu pravedni, tj. da pojedine stranačke, zavičajne ili općenito interesne skupine ne mognu "staviti šapu" na zakone i usmjeravati ih na vlastitu korist, a protiv javnog interesa i zajedničkog dobra. Potrebno je, na kraju, uvesti - ne zato što to traži Europska komisija - unutarnji i vanjski financijski i zakonski nadzor nad svim javnim tvrtkama i ministarstvima, kao i nad svim mjestima gdje se skuplja ili troši javni novac, podjeljuju javna prava ili knjiže privatna prava.

Sve, međutim, ne može biti prepušteno državi, lokalnim samoupravama i javnim poslenicima. Ništa naime ne će uspjeti, ako zataji moralni lanac koji počinje s obitelji, nastavlja se sa školom, radnim mjestom, javnim mnenjem i završava s državom. Jer ako zataje roditelji, prosvetni djelatnici, duhovne zajednice i mediji, ne mogu uspjeti ni redarstvenici, ni djelitelji pravde, dakle ni čitava država. Borba protiv korupcije počinje s uvjereniču i uvjерavanjem da se radi o moralnom zlu, o velikom javnom grijehu protiv bližnjih i protiv zajednice.

Ovu našu izjavu upućujemo ne samo našim suvjernicima, nego i našim sugrađanima kao znak našeg prosvjeda, a narodnim zastupnicima i hrvatskoj vladu kao naš zahtjev i izraz našeg nezadovoljstva njihovim nepostupanjem i nepoštivanjem jednakosti građana, javnog interesa i zajedničkog dobra, jer građani imaju pravo na pravednu

državu, dobru javnu upravu i na – dobar život. Upućujemo je 9. prosinca, na dan koji se u svijetu obilježava kao Dan borbe protiv korupcije, kao izraz naše solidarnosti ne samo s najugroženijim i najnezaštićenijim hrvatskim građanima, nego i kao znak naše solidarnosti sa svima onima koji od zla korupcije trpe štete i nesreće u vlastitim zemljama. Upućujemo je uoči 10. prosinca, tj. 60. obljetnice Opće deklaracije o ljudskim pravima Ujedinjenih naroda, a nakon što su brojni kršćani diljem Europe i u Hrvatskoj, na poziv građanskih udruga, 7. prosinca potpisivali poziv svjetskim i europskim institucijama da ustanu u obranu univerzalnih, prirodnih prava i zaštite života, obitelji i prava roditelja na slobodu odgoja svoje djece.

Držimo, na kraju, da je ovo vrijeme duboke krize, kroz koju prolazi svijet i kojoj još ne vidimo dno ponora. Njezini su korijeni upravo u zabacivanju moralnih vrednota i ljudskih prava. To je jedinstvena prilika za temeljna preispitivanja i odvažne reforme, pa pozivamo hrvatsku javnost, duhovne autoritete i građanske udruge da i oni izvrše potrebni pritisak na javne vlasti. Tako sljedeći, lokalni izbori mogu biti test u malom što lokalni izbornici u tom pravcu borbe protiv korupcije čine na svojoj razini.

U Zagrebu, 9. prosinca 2008.

Mons. dr. Vlado Košić
Predsjednik Komisije Hrvatske biskupske konferencije "Iustitia et pax"

Izjava Komisije Hrvatske biskupske konferencije "Iustitia et pax",
Zagreb, 9. prosinca 2008.

Kultura dijaloga i odnos prema pomirenju

Komisija Hrvatske biskupske konferencije "Iustitia et pax" nije sudjelovala na Općoj skupštini Konferencije europskih komisija "Iustitia et pax" u Beogradu, od 26. do 30. rujna ove godine. Razlozi tog nesudjelovanja medijski su bili nedovoljno obrazloženi a i sam organizator skupa, Komisija Njemačke biskupske konferencije "Iustitia et pax", a time i drugi sudionici nisu ispravno shvatili naš izostanak. Glavni razlog našeg nedolaženja jest to što ne možemo prihvatiti concepciju pristupa temi odnosa između Srba, Hrvata, Bošnjaka i Albanaca, a da mi sami u tome ne sudjelujemo, unatoč činjenici da smo na temu međunacionalnoga zbližavanja, pomirenja i čišćenja pamćenja mi u

Hrvatskoj imali niz značajnih napora i ostvarenja - možda više od bilo koga u EU! – od kojih su neki objavljeni i na engleskom jeziku. To je neposredni povod da javnosti pojasnimo naše razumijevanje dijaloga i poglavito procesa pomirenja.

1. Neprekinuti dijalog.

Prije svega moramo istaknuti da se dijalog na razini vjernika i hijerarhijskih crkvenih struktura trajno odvijao prije, pa čak i tijekom rata, da nikada nije bio prekinut i da je najčešće bio iniciran s naše strane. Jednako tako ističemo da su različite ustanove i inicijative u Crkvi u Hrvatskoj izradile niz studija na temelju

brojnih istraživanja provedenih tijekom i poslijе rata iz kojih se iščitava nedvojbeno opredjeljenje za dijalog i pomirenje kao i sve specifičnosti tih procesa na našim prostorima. Brojnost susreta i projekata govori o intenzivnosti, a sami naslovi o relevantnosti njihovih sadržaja, primjerice, "Praštanje", "Mir u Hrvatskoj – rezultati istraživanja", "Oprost i pomirenje – utopija ili izazov?", "Razgovori o oprاشtanju", "Oprost i pomirenje – izazov Crkvi i društvu", "Kršćanstvo i pamćenje", "Na putu mira", "Dijaloga do mira", "U službi mira", "Svjedočanstva o mirovstvu"...

2. Putovi i stranputice pomirenja.

Kritičko promišljanje procesa pomirenja u Crkvi u Hrvatskoj ne počinje ovom Izjavom. Ono što s ove vremenske distance možemo prepoznati kao svojevrsnu konstantu u stavu Crkve nalazimo sažeto u "Osrtu Franjevačkoga instituta za kulturu mira iz Splita i Centra za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka na neke inicijative međunarodne zajednice u svezi s pomirenjem Hrvata i Srba i Programom Vlade Republike Hrvatske za uspostavu povjerenja, od 4. prosinca 1997.". U tom se Osrtu ističe da su te ustanove, ali ne samo one, ustrajno radile i rade "i tijekom rata, na pripremama procesa praštanja i pomirenja. Iz iskustva i spoznaja o tim procesima, djelatnici ove dvije ustanove, vjerska i laička, osvjedočeni su da se pri zauzimanju za pomirenje, unatoč najboljim namjerama, mogu napraviti pogrešni koraci koji mogu otežavati sam proces te ga čak mogu usmjeriti u suprotnom smjeru." Upravo stoga, "tematizirajući neke od putova i stranputica pomirenja", potaknuli su na "intenzivniji dijalog koji će voditi boljem razumijevanju samog pojma i procesa pomirenja". Osrtom su ujedno iskazali i

"svoje nedoumice o pojedinim inicijativama pomirenja", misleći pri tom prvenstveno na međunarodne inicijative poput one, nasreću nikada zaživjele, o Danu pomirenja.

Slične su primjedbe upućene i Timu Guldimannu (23. ožujka 1999.), tadašnjem veleposlaniku OEŠ-a u Hrvatskoj: "Svi se slažemo da je pomirenje proces. Međutim, izgleda da se razilazimo u pitanjima, primjerice, tko su temeljni nositelji toga procesa, koliko dugo taj proces traje, koja je uloga 'mirotvoraca', kakve bi mirovne projekte trebalo poticati, itd". Takvo kritičko vrednovanje procesa pomirenja elaborirano je u spomenutim i drugim studijama i prigodnim tekstovima.

3. Ne postoji bezuvjetno pomirenje.

Nažalost, sve do danas nismo dobili dojam da postoji dovoljno dobre volje, pa čak i sa strane istinski dobronamjernih međunarodnih ustanova i inicijativa, da se "čuju" naša promišljanja i uloži napor u razumijevanje naših specifičnosti. Naprotiv, puno toga što se poduzima – vjerujemo, u najboljim namjerama – ipak nas podsjeća na ono iskustvo "mira" iz vremena "bratstva i jedinstva naroda i narodnosti" na području ondašnje komunističke države, Jugoslavije. Naime, to je bio prividni mir koji je kao takav u dobroj mjeri bio generator nedavnoga rata. Stoga se može razumjeti naš otpor prema inicijativama koje promiču svojevrsno "bezuvjetno pomirenje", tj. pomirenje bez istine; pomirenje snagom zaborava; pomirenje bez pravednosti, pomirenje s omeđenim rokom žalovanja; pomirenje bez davanja prostora osjećajima, itd. Nestrpljivo i politički programirano mirovstvo u napasti je da posegne za mjerama koje su svojstvene totalitarnim režimima. Tako se čak i zakon stavlja u

službu potiskivanja osjećaja, primjerice, zakon o govoru mržnje u kojem se jasno ne razlikuje govor koji je u službi izricanja legitimnih osjećaja, uključujući čak i mržnju, od izricanja mržnje koja je usmjerena na zlo, pa generira i raspiruje zlo. Zbog takvih nejasnoća dotični zakon asocira na kod nas još nezaboravljen verbalni delikt, izum komunističkog režima koji uvjek generira neželjene učinke. Toj nejasnoći i protuučinkovitosti pridonosi i paradoksalna nedosljednost u primjeni demokratske stečevine slobode govora. Dok se, primjerice, medijsko zlorabljenje slobode govora rijetko sankcionira, pojedinci i skupine koji svoje osjećaje nezadovoljstva i nepravde buntovnički izriču nesmotrenim i neprimjerenim riječima simbolima nerijetko su izloženi medijskim kritikama u kojima nema ni pokušaja da se razumije osjećajni svijet dotičnih ljudi, ili prepozna njihova neobaviještenost i pravi razlozi njihova buntovnog ponašanja. Takve kritike nerijetko postanu uteg koji takav govor pretvore od legitimnog izricanja osjećaja u njegove destruktivne učinke koji se s raznih razloga množe. Nije na odmet prisjetiti se da i Biblija poznaje terapeutski karakter izricanja "negativnih" osjećaja sve do osjećaja mržnje, uz ostalo, u primjeru tzv. osvetničkih psalama. Zaciјelo ni suvremenoj psihologiji nije strano poznavanje korisnih učinaka izricanja "negativnih" osjećaja. Zapravo je to u pravilu nezaobilazna terapija međuljudskih odnosa.

4. Istinskom pomirenju mora prethoditi proces oprštanja.

Ono što nam se čini da na poseban način nedostaje u promišljanju i radu na procesima pomirenja kod brojnih mirotvornih inicijativa, uključujući i one kršćanske provenijencije, jest pomirenje bez prethodnoga procesa oprštanja,

iako je pomirenje bez oprštanja kršćanstvu strano. Takvo pomirenje možemo usporediti s kršćanstvom bez Krista. Oprost je preduvjet pomirenja. Ne može se pozivati na pomirenje a šutjeti o oprštanju i potrebi da počinitelj postane svjestan učinjenog zla i zamoli za oproštenje. Ta šutnja sugerira izbjegavanje govora o krivnji i odgovornosti. Svaki zločin ima počinitelja.

U procesu oprštanja uključeni su i žrtva i počinitelj. Taj proces je različit za žrtvu i počinitelja. Za razumijevanje te razlike potrebno je prije svega podvući razliku između žrtve i počinitelja, tj. prvenstveno žrtvi priznati status žrtve. Nažalost, brojne, pa i kršćanske mirotvorne inicijative podlegnu izbjegavanju tog razlikovanja često zbog ozračja izjednačavanja žrtve i počinitelja, pa čak i zamjene uloga, koje su stvorili i stvaraju pojedini politički krugovi u svojim pragmatičnim filozofijama "realne politike". Izjednačavanjem žrtve i počinitelja stvara se ne samo pravna, nego i moralna nesigurnost, što žrtvu dodatno opterećuje, a počinitelja zavodi na krivi zaključak o bezazlenosti počinjenoga zla.

5. Status žrtve i njezino mjesto u procesu pomirenja.

Zahvalni smo za napore različitih institucija međunarodne zajednice da na našim prostorima stvori uvjete za trajni mir poticanjem učvršćivanja demokratskih procesa kao i pojedinim sestrinskim crkvama i vjerskim zajednicama iz inozemstva za pomoć pri izgradnji infrastrukture i podupiranje projekata pomirenja. Procesi "pomirenja, kao i izgradnja samoodrživog mira, ipak trebaju zaživjeti unutar zajednica koje su izišle iz rata. Proces pomirenja mora teći izvan ideoloških okvira, političke prisile i

strategija političkog pragmatizma. Nametne li se pomirenje u okviru državnih ili međunarodnih političkih inicijativa bez stvarno dogodenoga pomirenja, morat ćemo imati vječite čuvare toga mira" (iz već citiranoga Osvrta). Nepravedno je i protuučinkovito od žrtve očekivati da bude nositelj pomirenja, što ona zapravo treba biti, ukoliko joj nije priznat ni status žrtve, a kamoli dopušteno žalovanje i namirena šteta. To na našim prostorima brojne žrtve nažalost nisu doživjele.

6. Autoriteti i službe pomirenja.

Često je mirovorni rad neopravданo i nepravedno reduciran na specifični djelokrug pojedinih ustanova i udruga, a zaboravlja se pritom ili nedovoljno vrednuje rad širih ustanova, primjerice, župa. Koliko god bio vrijedan mirovorni rad udruga ili pokreta, u Hrvatskoj župe pokrivaju puno veće područje mirovorstva zbog brojnosti, životnosti i snage sakramenata koji su po sebi protkani porukom mira, oprštanja i pomirenja, primjerice sakramenat isповijedi i euharistije i na poseban način kršćanski obred sahrane žrtava. O tome kako je malo vrednovan mirovorni rad tihih pojedinaca ili anonimnih grupa u vjerničkim zajednicama ili u društvu općenito, ne treba ni spominjati. A često su upravo takvi kvasac mirovorstva. Nasuprot tome često su se pojavljivale udruge kojima je projekt bilo mirovorstvo a ne čovjek. Neki su priznavali da se ne slažu s pristupom koji im je zapravo diktirao "donator". Uz dužno razumijevanje egzistencijalnih potreba djelatnika pojedinih udruga, njihovi su ih pozamašni "honorari" činili plaćenim mirovorcima. I to je zacijelo jedan od razloga otporu na koji su nailazili a možda i prepreka pojavi i

prepoznavanju istinskih autoriteta mirovorstva.

7. Dinamika pomirenja.

Među važne aspekte u procesu pomirenja svakako treba ubrojiti njegovu dinamiku, tj. vrijeme potrebno za procese žalovanja, razotkrivanja istine, spoznaje i samospoznaje krivnje i odgovornosti, pokajanja i oprštanja. To je vrijeme potrebno za žalovanje i preobrazbu povrijeđenog odnosa između žrtve i počinitelja. Takvi procesi mogu trajati vrlo dugo. Tako je, primjerice, razgovor o praštanju i pomirenju između Katoličke crkve u Njemačkoj i Katoličke crkve u Poljskoj počeo dvadeset godina poslije rata. Naravno, stupanj dijaloške otvorenosti danas zacijelo je viši, ali čovjekov otpor ranjivosti i dinamika liječenja nisu nužno slijedile taj trend. Možda je to razlog da smo bili sposobni neprekidno njegovati dijalog, ali smo se opirali nametanju pomirenja koje nije poštivalo stupanj naše ranjenosti i dinamiku liječenja. Nužno je strpljivo i ustrajno stvarati preduvjete pomirenja, ali plodove toga rada ne možemo iznuditi, čak ih ne moramo ni dočekati, ali u njih trebamo vjerovati.

8. Samokritička nota.

Ovom Izjavom nismo željeli nikoga napadati niti sebe braniti. Nismo ovom Izjavom htjeli ni sebe ni Katoličku crkvu u Hrvatskoj prikazati u nekome boljem svjetlu. Izjava je u službi pojašnjenja našega stava s obzirom na procese pomirenja i izričaj naše trajne otvorenosti za dijalog kao i opredjeljenja za kršćanske vrednote mira, oprštanja i pomirenja.

Završavamo je s izričajem žaljenja zbog svih djela kojima smo se mi ili članovi

naše Crkve udaljili od evanđeoskih vrednota ili smo se propustom o njih ogriješili.

Svjesni smo da svoje propuste možemo još bolje spoznati priznajući patnju i "drugih strana" te njegujući kulturu

dijaloga u istini kojoj se smatramo privrženima i želimo ostati vjerni.

U Zagrebu, 9. prosinca 2008.

Mons. dr. Vlado Košić
Predsjednik Komisije Hrvatske biskupske konferencije "Iustitia et pax"

Nadbiskupov božićni susret s roditeljima poginulih branitelja, 2008.

ZADARSKA NADBISKUPIJA

NADBISKUPOVA HOMILIJA NA SVETKOVINU SV. STOŠIJE,
15. siječnja 2009.

Čitanja: Sir 51, 1-12; Ps 126; Rim 8,31b-39; Iv 12,24-26

1. Danas slavimo svetkovinu sv. Stošije-Anastazije, mučenice, zaštitnice Zadarske nadbiskupije i grada Zadra. Ona je Srijemska mučenica. Mučena je za Dioklecijanova progona, 25. prosinca 304. godine. Sahranjena je u Sirmijumu u vlastitoj bazilici, uz baziliku sv. Dimitrija, mučenika. Relikvije su joj u V. stoljeću prenesene u Carigrad za vrijeme patrijarha Genadija. I postavljene u crkvu sv. Uskrsnuća u kojoj je nekoć djelovao sv. Grgur Nazijanski i ta je crkva postala crkvom sv. Anastazije - Stošije. Oko 804. dobio je te relikvije naš biskup sv. Donat od cara Nicefora I. U znak izmirenja Bizanta sa Zadrom ali i za posredovanje u sklapanju mira između franačkog cara Karla Velikoga i Bizanta. Pohranio ih je u crkvi sv. Petra, prvoj katedrali na ovom istom mjestu koja od tada nosi naslov sv. Stošije-Anastazije. Štovanje sv. Stošije dospjelo je rano u Rim, osobito u crkvi na podnožju Palatina, te uskoro i ta crkva postaje u VI. stoljeću postajna crkva u kojoj Papa na Božić, na dan mučeništva sv. Stošije u Sirmijumu, služi drugu misu u zoru. Od toga vremena ostao je običaj u Crkvi sve do 1969. da se sveta Stošija spominje u drugoj božićnoj Misi, a tako i u prvom misnom kanonu.

2. Ta nas povijest čini ponosnima. Ona nam govori kako na ovom tlu još od rimskih vremena živi Crkva prenositeljica Kristova Evanđelja. To poslanje Crkve se nastavilo i dolaskom hrvatskog naroda na obale Jadranskog mora, na jugu i u Panoniju, na sjeveru. Crkva je od svojih početaka učiteljica i majka. Učila je svoje članove, vjernike, kako je život najveća vrednota na ovome svijetu te da ga treba poštivati i čuvati. Ali je također učila ustrajno od početka kršćanstva da se taj život može darovati kao žrtva za vjernosti Kristu. Zašto? Zato jer je Krist postavio kao zakon: «Ako pšenično zrno, pavši u zemlju ne umre, ostaje samo. Ako li umre donosi obilat rod». To je zakon života a ne smrti. Takav život prelazi okvire zemaljskoga i zadobiva trajnu vječnu vrijednost. Žrtvovanje zemaljskog života dobiva neprolaznu vrijednost. Takav zakon umiranja i ulaganja da bi se živjelo Krist je i sam prihvatio.

3. On to traži od svojih učenika u svakom vremenu. Hrabro žrtvovanje života radi vjernosti Kristu postaje snažno svjedočanstvo vrijednosti katoličke vjere. Crkva je od početka veoma štovala hrabre muževe i žene, a bilo je mučenika i među mladima i djecom, jer ih je smatrala dostoјnjima Božje nagrade i posebnog štovanja u zajednici Crkve. Oni su dali hrabro svjedočanstvo. To svjedočanstvo polazi od apostola. Da bi doprlo do ljudi, svjedočanstvo uzima konkretni oblik propovijedanja evanđelja. Sam Isus reče: «I propovijedat će se ovo evanđelje Kraljevstva po svem svijetu za svjedočanstvo svim narodima» (Mt 24,14). Apostoli su postavljeni za Isusove svjedočke upravo zato da to propovijedanje ponesu svemu svijetu (Dj 1,8). Oni će morati svečano svjedočiti ljudima sve što se zbilo od Isusova krštenja do Isusova uzašašća a osobito do uskrsnuća kojim je potvrđeno da je Isus Gospodin (Dj 1,22;

2,32). Prihvaćanjem tog svjedočanstva u zajednicama rađa se vjera (2 Sol 1,10; 1 Kor 1,6). Sveti Ivan apostol je svjedok očevitac. Na poseban način zauzima mjesto u Katoličkoj Crkvi od početka. On je svjedok da je Riječ Tijelom postala. On je svjedok da je Isus Očev Sin podvrgao svoju volju Očevoj volji i tako stekao ljudski rod kao Spasitelj.

4. Drugi slavni Kristov svjedok je sv. Pavao apostol. Pred nas je još jednom izronio neustrašivi svjedok Krista uskrsloga. Tu snagu je dobio na putu u Damask. Osobno iskustvo susreta s Kristom promijenilo je njegov put i njegovo vladanje. Prihvatio je Krista cijelim svojim bićem. Nitko u Crkvi u njezinoj dosadašnjoj dvomilenijskoj povijesti nije tako snažno izrazio svoje prijanjanje uz Krista kao on. I nitko nije toliko gorio od želje da ga navijesti ondašnjem svijetu kao on. Apostol Pavao je postao uzor kršćanima, Crkvi za sva vremena. U njegovom prijanjanju uz Krista vidimo da on nosi tri vrednote u svom životu po kojima postaje sposoban svjedočiti. Prva vrednota je njegovo korjenito opredjeljenje za Krista. Nakon što se obratio i bio je kršten Krist postaje zakon njegova života. Iz njegovih poslanica iščitavamo što je to novi čovjek. To je čovjek koji živi po Duhu. On tvrdi da «nikakve osude onima koji su u Kristu Isusu.» «Takav život u Isusu oslobodi me zakona grijeha i smrti. Oni pak koji po tijelu žive, to jest u grijehu, ne mogu se Bogu svidjeti.» On dalje kaže: „Dužnici smo ali ne tijelu da po tijelu živimo. Jer ako po tijelu živimo, umrijeti nam je, ako li pak Duhom usmrćujemo tjelesna djela, živjet ćete»(Rim 8,1-14). Tako su živjeli svjedoci za Krista. Ostvarili su po svetosti zajedništvo s Kristom već na ovome svijetu.

5. Tako se Krist unosio u svijet osobnim životom. Tako je živjela i sv. Stošija. Kada je postala kršćanka čvrsto se opredijelila za Krista. Nutarnje svijetlo njezina života, njezina vjera, vodila ju je siromašnima i potrebnima. Nije se ničega bojala. Pohađala je uznike, zatvorene.

6. Drugo područje njegova svjedočenja je njegov život za širenje evanđelja kao snage Božje. Život je pretvorio u misijska putovanja. Sve je podnosio, da samo navijesti Krista. I navijestio ga je svim slojevima društva: robovima, trgovcima, vladarima, filozofima. U jednom trenutku je uskliknuo: «Uistinu ja se ne stidim Evanđelja. Meni je povjerenje propovijedanje Evanđelja. I ona znamenita riječ: «Jao meni ako ne propovijedam Evanđelje»(Rim 1,16 i Gal 2,7). Sve je činio da prenese vjeru u rimski poganski svijet. I sv. Stošija je, prema tradiciji, katehizirala svoga muža Publia poganina. Treći način svjedočenja za Krista jest mučeništvo. Pavao i apostoli su išli od svjedočenja do mučeništva. Uloga Kristovih svjedoka još je jasnije vidljiva kada moraju pred vlastima i sudištima svjedočiti da je Krist živ, da je Bog i da mu trebaju ostati vjerni pod cijenu osude i smrti. Pavlovim putem i putem drugih apostola išla je i naša sv. Stošija. Spaljena je s drugom braćom i sestrama u Sirmijumu.

7. Taj način svjedočenja je povjeren i svima nama, vjernicima našega vremena. Da bismo bili dostojni svjedočenja za Krista, prvo Krist želi našu nutrinu. Zajedništvo s njim, Ocem i Duhom Svetim započelo je na krštenju. Ono se produbljuje našim rastom u vjeri i životom po evanđelju, redovitim kršćanskim životom. Svjedočenje vlastitim kršćanskim životom, ustrajnim i radosnim, jest znak da Krist živi u nama i izvrstan put ohrabrenja drugih da nas slijede: i muž ili žena u obitelji, djeca u obitelji, prijatelji na našem poslu. Novi čovjek u Kristu jest uvjerljiv kršćanin. Drugi način svjedočenja Krista u današnjem svijetu jest prenošenje vjere mladima i odraslima koji ne poznaju Krista ili ne dovoljno. Crkva nas uči da su prvi učitelji u vjeri svojoj djeci roditelji; obiteljski dom je prva škola vjere. Taj odgoj u vjeri obuhvaća i odgoj u molitvi i pripremu za svete sakramente kršćanske inicijacije: krštenja, pričesti i potvrde. Roditelje podržavaju i pritječu u pomoć pastiri Crkve, vjeroučitelji i vjeroučitelji laici

u školi. Kako to i nije lak zadatak i kako se svi spomenuti i roditelji i Crkva i škola moraju pitati što zapravo dajemo djeci i mladima i što postižemo, može se čovjek uvjeriti preko nekih kvizova na TV. Nedavno tako od stotinu upitanih njih pedeset nije znalo da je Evangeliye po Marku kanonsko, pravo, da nije apokrifno. *Mi, pak u Crkvi smo pred velikim ispitolom naše vjernosti Kristu ako ne shvatimo da se zrelo prenošenje vjere i utvrđenje odvija u župi, odnosno u crkvi i oko crkve; to su kateheze za mlade, kateheze za odrasle i kateheze za određene skupine u društvu.* Treći način svjedočenja za Krista jest mučeništvo, izravno kao što su podnijeli Pavao, sv. Stošija i na svoj način bl. Alojzije Stepinac. Ali postoji svjedočenje življenog mučeništva koje se danas događa onim vjernicima koji drže moralna načela Evangeliya i slijede nauku Crkve o obitelji koja je na udaru mnogih grupa, ali i ne samo njih; čak i mnogih zagonodavnih tijela u mnogim državama svijeta... Ili, što sve doživljavaju majke i žene koje prihvataju život u obitelji i štite i bore se za nerođeni život? Izrugivane su i podcijenjene i u našim župnim zajednicama ili čak i od svećenika ponekad nisu podržavane. Koliki mladi koji se odluče živjeti čisto prije svoga braka jesu ismijavani? Nisu li to svojevrsna mučeništva? Pritisak na kršćane postaje sve veći. Eto nas pred očima svijeta koji ima svoje vrednote i svoj put života. No, mi znamo da nismo sami na našem putu. Bog nam jamči da nas ljubi i da nas jača u našim teškoćama i da nam je u Kristu sve darovao. Zato je govor koji smo i danas čuli temelj naše nade i sigurnosti, da Bog vodi sve. Posebno je naša snaga u molitvi i Euharistiji koja nas hrani za život vječni. Amen.

Svetkovina svete Stošje, 2009.

Ali postoji svjedočenje življenog mučeništva koje se danas događa onim vjernicima koji drže moralna načela Evangeliya i slijede nauku Crkve o obitelji koja je na udaru mnogih grupa, ali i ne samo njih; čak i mnogih zagonodavnih tijela u mnogim državama svijeta...

ODREDBE

DEKRET OSNIVANJA ORGANIZACIJSKOG ODBORA SHKM 2020

Broj: 85/2009.

Zadar, 8. siječnja 2009.

Budući da je Hrvatska biskupska konferencija povjerila Zadarskoj nadbiskupiji organizaciju Susreta hrvatske katoličke mladeži (SHKM), u Zadru 2010. godine, ovime današnjim danom donosim

DEKRET
o imenovanju Organizacijskog odbora SHKM 2010 u Zadru
kako slijedi:

1. Mons. Ivan MUSTAĆ, generalni vikar, predsjednik Organizacijskog odbora;
2. Don Zdenko DUNDOVIĆ, koordinator pripremnih Odbora, i kontakt osoba s Uredom za mlade pri HBK te voditelj Odbora i za suradnju s gradom Zadrom i Zadarskom županijom;
3. Don Ivica JURIŠIĆ, član, voditelj Tehničkog odbora;
4. Don Srećko PETROV, član, voditelj Financijskog odbora;
5. Mr. don Gašpar DODIĆ, član, voditelj Katehetskog odbora;
6. Mr. o. Jozo MILANOVIĆ, OSB, član, voditelj Liturgijskog odbora i Odbora za predprogram;
7. Don Šimun ŠINDIJA, član, voditelj Odbora za smještaj sudionika;
8. Don Igor IKIĆ, član, voditelj Odbora za animatore i suradnju s policijom;
9. Prof. Ines Grbić, član, voditeljica Odbora za medije;
10. Gđica Martina MARIČIĆ, tajnica

Članove Organizacijskog odbora SHKM potičem da što prije oblikuju pojedine povjerene im Odbore te da ih predlože na odobrenje kako bi uskoro započeli radom.

Na sve vas sazivam, po zagovoru Marije Majke Crkve, obilje Božjega blagoslova.

+ Ivan, v. r.,
nadbiskup

XXXVIII. GODIŠNJA SVEĆENIČKA SKUPŠTINA

Broj: 268/2009.

Zadar, 21. siječnja 2009.

SVIM SVEĆENICIMA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Draga braćo svećenici,

u srijedu, 18. veljače 2009. godine, sazivam našu XXXVIII. godišnju svećeničku skupštinu, koja će se održati u Nadbiskupskom sjemeništu "Zmajević" u Zadru, sa sljedećim

Dnevnim redom:

I. Kapelica Sjemeništa:

- 8.30 sati - Prigoda za sakramenat pomirenja
- 9.00 sati - Euharistijsko slavlje, predvodi o. Nadbiskup
(svatko treba ponijeti albu i štolu)

II. Dvorana Sjemeništa (10.00 sati)

- *Riječ Nadbiskupa:* Zadarska nadbiskupija u 2008. godini
- *Don Zdenko Dundović:* Početak Godine mlađih - događanja do kraja 2009. godine
- *Don Ivica Jurišić:* Perspektive Caritasa i problematika župnih Caritasa
- *Don Srećko Petrov, ekonom:* Središnje ustanove (*Klasična gimnazija Ivana Pavla II., Nadbiskupsko sjemenište "Zmajević", Svećenički dom "Zmajević", Caritas Zadarske nadbiskupije i Visoka teološko-katehetska škola*) u novonastalim prilikama.

III. Zajednički objed u blagovaonici Sjemeništa (12.30 sati)

Očekujući naš susret kao bitan znak našeg zajedništva, sve Vas u Gospodinu pozdravljam i blagoslivljam.

+ Ivan, v.r.,
nadbiskup

DAN POSVEĆENOG ŽIVOTA

Broj: 201/2009.

Zadar, 21. siječnja 2009.

SVIM REDOVNICIMA I REDOVNICAMA U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

Draga braćo redovnici, drage sestre redovnice!

Na blagdan Prikazanja Gospodinova, na Svjećnicu, Crkva slavi DAN POSVEĆENOG ŽIVOTA. To je dan redovnika i redovnica i svih drugih osoba posvećenog života.

Na ovaj dan Crkva zahvaljuje za sve posvećene osobe koje je Bog posvetio i Crkvi svojoj darovao. Zahvalna za taj veliki Božji dar, Crkva moli za posvećene osobe da u svom posvećenju sve više rastu.

I ove godine Blagdan slaviti u crkvi sv. Šime u Zadru. U starcu Šimunu, koji je otvorena srca primio Isusa, redovnici i redovnice prepoznaju veliki dar koji su u svom posvećenom životu primili i svojim prikazanjem Bogu za nj zahvaljuju.

Dragi redovnici i redovnice, srdačno Vas pozivam na svečanu euharistiju u crkvi sv. Šime u 18 sati, kako biste vi svoje posvećenje Bogu obnovili, a ostali Kristovi vjernici za vas molili.

Primite moj pozdrav i blagoslov u Gospodinu.

+ Ivan, v.r.,
nadbiskup

POBAČAJ I OVLAST ODRJEŠENJA

Broj: 441/2009.

Zadar, 9. veljače 2009.

Upućuju se ispovjednici na *Vjesnik Zadarske nadbiskupije*, broj: 1-2/1989. godine, na tekst "Zločin pobačaja, grijeh, kazna i ovlast odrješenja" gdje je ova tematika šire razrađena. Ovdje donosimo samo ono što se odnosi na ovlast odrješenja po službi i danim ovlastima.

Od kazne izopćenja zbog sudjelovanja u vršenju pobačaja (prema Kan. 1398. Zakonika kanonskog prava) imaju pravo odriješiti:

1. Ordinarij mesta (Kan. 1355). Tu se podrazumijeva i Generalni vikar,
2. Kanonik-pokorničar (kan. 508), koji tu ovlast ne može delegirati.
3. Oni koje mjesni Ordinarij ovlasti i imenuje.

Radi duhovnog dobra vjernika i spasa duša ovime dajem ovlast odrješenja od kazne izopćenja zbog izvršenog pobačaja i sudjelovanja u pobačaju slijedećim svećenicima:

1. Prioru Benediktinskog samostana sv. Kuzme i Damjana na Čokovcu, o. Pašman.
2. Provincijalu Franjevačke provincije sv. Jeronima u Zadru.
3. Svim dekanima.
4. Župniku župe sv. Šime u Zadru.
5. Gvardijanu i vikaru samostana sv. Frane i sv. Mihovila u Zadru.
6. Svim isповједnicima: u Došašću, Korizmi i Vazmenom vremenu, o svetkovinama Velike Gospe, Svih Svetih, za vrijeme pučkih misija, duhovnih obnova, duhovnih vježbi i molitvenih seminara.
7. Voditelju pokorničkog slavlja svaki put kad se ono slavi u većoj ili manjoj vjerničkoj zajednici, osim slučajeva navedenih pod brojem 6.

+ Ivan, v.r.,
nadbiskup

XVII. SVJETSKI DAN BOLESNIKA

Broj: 442/200.

Zadar, 9. veljače 2009.

Draga braćo svećenici,

Ove godine, na spomendan Gospe Lurdske, 11. veljače, proslavit ćemo XVII. *Svjetski dan bolesnika*. Papa Benedikt XVI. je za tu prigodu uputio i svoju poruku, koju donosimo u ovom broju Vjesnika, a koja poseban naglasak na pomoć djeci. Neka se glavni naglasci Papine poruke prenesu vjernicima prigodom Dana bolesnika. Dan bolesnika je i prigoda za pohod bolesnicima i ponudu sakramenta pomirenja, pričesti i bolesničkog pomazanja. Osobito je uputno objasniti pravi smisao bolesničkog pomazanja u svjetlu Katekizma katoličke crkve br. 1499-1532.

+ Ivan, v.r.,
nadbiskup

KORIZMA – MILOSNO I POKORNIČKO VRIJEME

Broj: 443/2009.

Zadar, 9. veljače 2009.

Draga braćo i sestre,

U ovogodišnjoj svojoj korizmenoj poruci, koju donosimo u ovom broju našeg Vjesnika, Sveti Otac nam usmjeruje pažnju na post. Sveti Otac naglašava: „U naše dane, praksa posta kao da je pomalo izgubila na svojoj duhovnoj vrijednosti i, u kulturi obilježenoj traženjem materijalnog blagostanja, nekako više poprimila vrijednost terapijske mjere za brigu o vlastitom tijelu. Post zacijelo koristi tjelesnom zdravlju, ali je za vjernike u prvom redu "terapija" za liječenje svega onoga što čovjeka sprječava da se prikloni Božjoj volji... Iz navedenog se vrlo jasno vidi kako post predstavlja važnu isposničku praksu, duhovno

oružje za borbu protiv neuredne navezanosti na same sebe." Neka se župnici pobrinu prenijeti misli poruke Svetoga Oca vjernicima.

Prema propisima Biskupske konferencije, uzdržavanje od mesne hrane (nemrs) obdržava se svakog petka u godini, osim ako se taj dan podudara s danom ubrojenim u svetkovine. Post podrazumijeva uzimanje jednog obroka dnevno i obvezuje sve punoljetne krštenike do 60. godine života, pod uvjetom da su zdravi. Post i nemrs obvezni su na Čistu srijedu (Pepelnici) i na Veliki petak (Kan. 1251). Na temelju ovlasti Biskupske konferencije, vjernici mogu kroz godinu nemrs zamijeniti nekim drugim načinom pokore. Nemrs u petke kroz godinu obvezuje svećenike, đakone, redovnike i crkvene ustanove. Pastiri, vjeroučitelji i roditelji dužni su poučiti one koji zbog maloljetnosti nisu iobvezni na post i nemrs o potrebi i pravom smislu pokore i odricanja (Kan. 1262).

Korizmeno nas vrijeme pripravlja za najveću godišnju svetkovinu – Gospodnje Uskršnuće. Sasvim je prikladno da se baš u to vrijeme redovitije, zauzetije i usrdnije molimo, obnavljamo askezom i iskazujemo djelima ljubavi prema braći. U tom smislu treba poticati sve na usrdniju pojedinačnu i zajedničku molitvu Časoslova, sudjelovanje u sakramentalnom životu (ispovijed i pričest), u pobožnosti Križnoga puta, i karitativnom životu Crkve (Korizmena akcija).

Neka Gospodin udijeli svima milost obraćenja i obilnoga duhovnoga rasta.

+ Ivan, v. r.
nadbiskup

GODIŠNICA SMRTI MONS. MARIJANA OBLAKA

Broj: 434/2009.

Zadar, 5. veljače 2009.

*SVIM ŽUPNIM UREDIMA, UPRAVITELJIMA CRKAVA I SAMOSTANIMA U ZADARSKOJ
NADBISKUPIJI*

Neka se pročita na svim svetim Misama s narodom u nedjelju, 15. veljače 2009.

Draga braćo i sestre!

U nedjelju, 15. veljače 2009., navršava se prva godišnjica smrti zadarskog nadbiskupa mons. Marijana Oblaka. To je prigoda da ga se sjetimo u našim molitvama i ujedno pozovemo naše vjernike na molitvu.

Budući da je toga dana nedjelja, svetu Misu za pokojnog Nadbiskupa, služit će o. Nadbiskup u ponедjeljak, 16. veljače 2009., u Katedrali sv. Stošije, s početkom u 18 sati.

Gospodin mu bio nagrada za sve što je učinio i ostavio kao duhovnu baštinu u ovoj Nadbiskupiji.

+ Ivan, v. r.,
nadbiskup

RASPORED SLAVLJA SV. POTVRDE U 2009. GOD.

Broj: 128/2009.

Zadar, 13. siječnja 2009.

Donosim raspored slavlja svete potvrde do kraja pastoralne godine 2008/2009., kako slijedi:

	ORDINARIJ	GENERALNI VIKAR	PROVINCIJAL FRANJ. PROVINCije SV. JERONIMA	DON SREĆKO FRKA - PETEŠIĆ
18. 4.	Povljana	Korlat Popovići Rodaljice		
19. 4.	Dinjiška Vlašići			Nin
23. 4.	Vir			
25. 4.	Smiljevac Benkovac	Ugljan		Slivnica Vinjerac
2. 5.	Sali	Pašman Neviđane Mrljane	Kruševo	Posedarje
3. 5.	Žman Luka	Sv. Filip i Jakov – Sikovo	Biograd - Kosa	Privlaka
9. 5.			Dobropoljana Banj Ždrelac	Kali Kukljica
10. 5.	Kistanje Bili Brig		Murvica Briševu	
16. 5.	Belafuža Sv. Ivan-Relja	Puntamika		Plovanija
17. 5.	Bibinje Ploča			Vrsi Poljica
23. 5.	Pag	Obrovac Medviđa		Pridraga
24. 5.	Pag	Pristeg		Biograd-Sv. Stošija
30. 5.	Voštarnica Arbanasi	Vrana Radošinovac		Islam Latinski
31. 5.	Katedrala Sv. Šime Bokanjac			
6. 6.		Starigrad - Tribanj - Seline		Novigrad
7. 6.		Ljubač		
13. 6.	Drage			

14. 6.	Stanovi			
20. 6.	Polača	Ražanac		
21. 6.	Raštević Tinj			
28. 6.	Perušić			

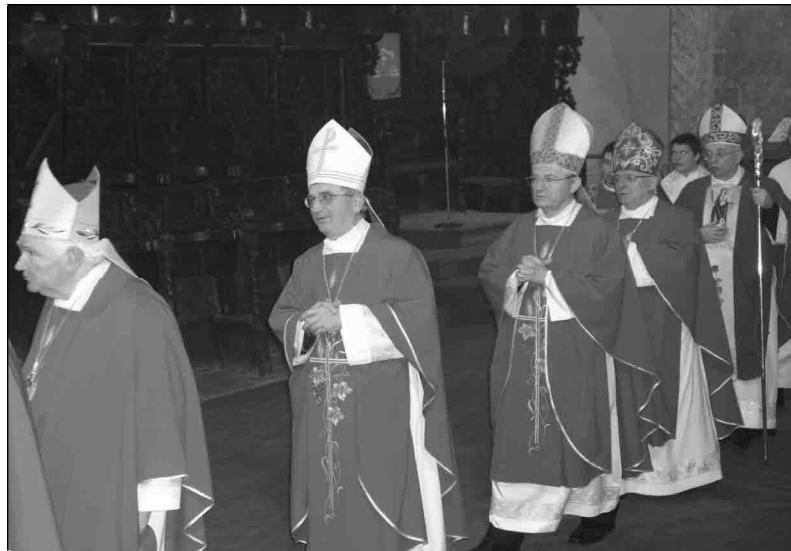
U pripremi slavlja sakramenta Potvrde treba se držati sljedećega:

1. Organizirati prije slavljenja Potvrde susret Dekana ili Djelitelja s krizmanicima, te sa roditeljima i kumovima, posebno.
2. Treba na pregled pripremiti za susret:
  - a) Imenik kriznika i njihovo pohađanje kateheza za pripravu primanja sakramenta;
  - b) Popis tema, odnosno udžbenik, po kojima su se krizmanici spremali;
  - c) S Djeliteljem dogovoriti način odvijanja cijelog slavlja.
3. Treba uvijek predstaviti krizmanike, nakon Evanđelja, kako predviđa obred slavlja.
Najbolje je kada to učini jedan od roditelja.
4. Molitvu vjernika uvijek se uzima iz obrednika. Neka je predmole odrasli vjernici.
5. Fotografiranje, zajedničko s Djeliteljem, kao i pojedinačno, mora biti obavljeno na doličan način. Nered koji se stvara u crkvi razbija njezinu sakralnost. Na to treba unaprijed upozoriti i spremiti krizmanike, roditelje i kumove.

O svim navedenim točkama trebate upoznati kako krizmanike tako i roditelje.

Primite moj pozdrav i blagoslov.

+ Ivan, v.r.,
nadbiskup

Sv. Stosija, 2009.

NAŠI JUBILARCI

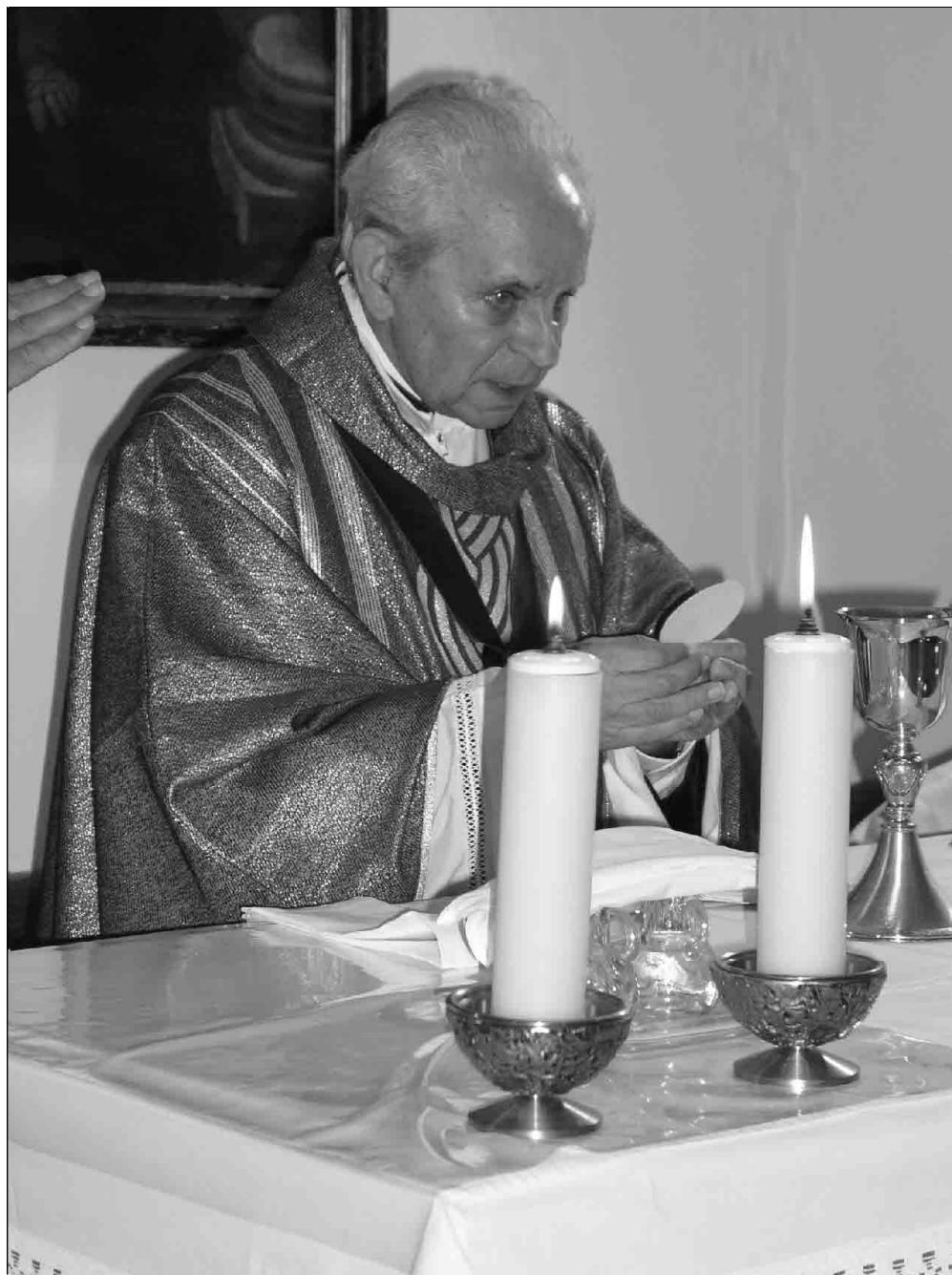
DIJAMANTNI JUBILEJ SVEĆENIŠTVA MONS. JANKA SEGARIĆA

Zadarski svećenik koji je Zagrebačkoj nadbiskupiji posredovao iz jedne ostavštine u Americi prvih 350 000 dolara za početak obnove zagrebačke katedrale, kad ga je za predstavnika bio opunomočio blagopokojni kardinal Franjo Kuharić, proslavio je svoj dijamantni jubilej - to je mons. Janko Segarić, kanonik Stolnog Kaptola sv. Stošije koji je u četvrtak 18. prosinca, na svoju 60. godišnjicu svećeništva, u kapeli sv. Josipa u Svećeničkom domu u Zadru, u zajedništvu sa zadarskim nadbiskupom Ivanom Prendom, svećenicima i sestrama milosrdnicama, predslavio misno slavlje zahvale za tolike godine svećeništa.

Skromni mons. Segarić nije želio jubilej slaviti u katedrali i pred mnoštvom ljudi, a cijeli život je djelovao baš suprotno - okupljaо je ljude i velikodušno dijelio sredstva za potrebe Crkve. "Mogao sam proslaviti jubilej i u Los Angelesu no želio sam biti sa svećenicima i s braćom s kojom tu živim" rekao je don Janko. Mons. Segarić je četrdeset godina djelovao u hrvatskoj župi sv. Ante u Los Angelesu (LA) gdje je osnovao Hrvatski radio program, Hrvatsku dječju školu, tamburaški zbor i folklor. Izgradio je najveći hrvatski župni centar u SAD-u i puno karitativno djelovao. Pomogao je i kupnju Hrvatskog hodočasničkog doma u Rimu s iznosom od 150 000 dolara a za vrijeme Domovinskog rata za stradalike je Hrvatskom Caritasu donirao 450 000 dolara te je taj novac, koji je prikupio od losangelskih župljana, bio podijeljen svim biskupijama u Hrvatskoj. Brojne su potrebe koje je mons. Segarić pomogao i u komunizmu i u ratu. Vođen domoljubljem mons. Segarić je doprinio da na novoj katedrali LA-a bude lik zavjetnog hrvatskog križa iz Nina a u katedrali lik bl. Alojzija Stepinca.

Don Janko je rođen 12. siječnja 1923. u obitelji devetero djece na Istu, od oca Mate i majke Romane. Treći je svećenik iz obitelji Segarić a svećenik je želio postati još s 12 godina. U Šibeniku je pohađao sjemenište i klasičnu gimnaziju za vrijeme Drugog svjetskog rata. Studirao je na Papinskom Sveučilištu 'Gregorijana' u Rimu jer mu Talijani nisu dopustili otici u Zagreb, te je tamo i magistrirao filozofiju, teologiju i kanonsko pravo. Zaređen je za svećenika 18. prosinca 1948. u bazilici sv. Ivana Lateranskog u Rimu. Bio je inkardiniran u zadarsku nadbiskupiju, iz koje je 1971. g. ekskardiniran i inkardiniran u nadbiskupiju LA. "Don Janko je čvrsto stajao u odluci: postati i biti Kristov svećenik. Tvrde okolnosti tadašnjih svjetskih odnosa Hladnog rata potencirale su potrebe teološke formacije za buduće svećeničko djelovanje. Teološko filozofska i pravna priprema na Gregorijani poslužila mu je u ozbilnjom i teškom radu među Hrvatima u LA-u" rekao je mons. Prendić, izražavajući priznanje radu jubilarca koji se nije smio vratiti u Hrvatsku. U Zadar se vratio 2001. g. Iako je u svojoj 85. godini života, don Janko je još nedavno letio preko oceana u pohod župljima LA-a gdje ga smatraju svojim ocem i pastirom.

"Misom želimo zahvaliti Gospodinu za život i svećeničko poslanje našeg don Janka. Najljepše od svega u životu jednog svećenika jest vjernost, nepomućena, našem Gospodinu Isusu. Zahvaljujem mu na svemu što je učinio i čestitam u ime nadbiskupije na dugom životu i vjernom svećeničkom služenju" rekao je mons. Prenda jubilarcu Segariću smatrajući da je oživotvorio identitet svećeničkog lika. Čestitamo!

NAŠI POKOJNICI

Viktorij Perić

Viktorij Perić, rođen je 9. travnja 1915. godine u Poljani (župa Sutomišćica-Poljana), otok Ugljan. Imao je troje djece: svećenika don Šimu (župnik Biloga Briga), Lidiju i Zdravka. U svojoj mladosti je prevozio putnike brodom do Zadra, radio je zatim u uljari i bavio se poljoprivredom. Preminuo u je u subotu, 13. prosinca 2008. godine, u 94 godini života, u stacionaru za stare osobe na Ugljanu. Pokopan je na mjesnom groblju u Sutomišćici, 15. prosinca 2008. Sprovodne obrede vodio je mons. Ivan Prendža, nadbiskup zadarski, s brojnim svećenicima. Počivao u miru Božjem!

Ivo Jelečević

Dana 8. siječnja 2009. godine, u Viškovcima kraj Đakova, preminuo je Ivo Jelečević, otac našeg svećenika don Marinka, župnika Starigrada-Paklenice, Selina i Tribnja. Rodio se 8. studenoga 1943. godine u Hrvatskoj Tišini (BIH). Sa suprugom Katom je imao šestero djece. Za vrijeme rata bio je prognan sa svog ognjišta i sa svoja dva sina zatočen u srpskom logou u Bosanskom Šamcu. Sa suprugom Katom se naseljava kao izbjeglica u Kuševcu i nakon nekog vremena kupuju zemlju i grade dom s djecom u Viškovcima, gdje je nakon teške bolesti i preminuo. Pokopan je u Hrvatskoj Tišini, na mjesnom groblju, 9. siječnja 2009. Misu zadušnicu predvodio je don Božo Radoš, duhovnik Bogoslovije u Đakovu s još desetak svećenika. Počivao u miru Božjem!

GODINA MLADIH

PRILOG UREDA ZA MLADE ZADARSKE NADBISKUPIJE

PRIJEDLOG MOLITVENOG PROGRAMA ZA KLANJANJE KRIŽU (prigodom postaje Križa mladih u župama i prigodom pobožnosti Križnog puta s mladijma u Korizmi)

Nacrt Molitvenog programa:

- Uvodna pjesma „Učitelju gdje stanuješ?“
- Poklonstveni pozdrav križu (svećenik)
- Uvodno razmatranje – Smisao križa Kristova
- Nadahnute misli – (bilo bi dobro da čitaju dvije osobe naizmjence)
- „Isus najljepše ime“
- Kristološki himan iz poslanice Filipljana (Fil 2, 6 – 11)
- Emocionalna stanka
- Čitanje meditativnih tekstova uz glazbenu podlogu
- „Kakav prijatelj je Isus“
- Desetka petog otajstva žalosne krunice
- „Kao Marija“
- Zavjetna molitva Čvrsto vjerujem
- Zahvala, Molitva i blagoslov (svećenik)
- „Krist na žalu“

185. Učitelju, gdje stanuješ

Tekst i glazba: fra Ivan Matić

1. kitica

Sa-mo za Te-be, sa-mo na TWO - ju riječ ja o-sta-vljam
sve, za Te-be, I - su - se. Sa-mo za Te-be u - či-nit ču
sve, baš sve, svoj ži - vot ču da - ti, sve svo - je go - di - ne. *mf* Sa-mo da
bu-dem gdje si Ti, sa-mo da ži - vim u TWO-joj Lju - ba - vil *f* U - či - te - lju,

gdje sta - nu - ješ, ka - ži gdje sta - nu - ješ, jer že - lim Ti do - ēi i o - sta - ti

16 1. B G | 2. B G C Fine
s To-bom za - u - vijek. U - či - te - lju, s To-bom za - u - vijek, za - u - vijek!

2. kitica

mp Sa-mo zbor Te-be i TWO - je Lju - ba - vi ko - ja ži - vi u
me - ni, sve ra - ne lije - či mi.

SVEĆENIKOV POZDRAV KRIŽU (ovim ili sličnim riječima):

„*Započnimo u Ime Božje:*

*U IME OCA I SINA I DUHA SVETOGA. AMEN!, KLANJAMO TI SE...., IZMOLIMO STAV
KAJANJA DA BI BILI ŠTO PROHODNIJI ZA MILOST BOŽJU - Kajanje.....“*

'Za geslo Godine mladih uzet je citat Ivanova evanđelja: „Učitelju, gdje stanuješ? Dođite i vidjet ćete!“-odgovorio je. Sve ono što čovječanstvo na raznorazne načine traži, kada traži sreću i smisao, uistinu se otkriti može samo u Bogu koji je svoju ljubav darovao po Isusu Kristu svome jedinorođenom Sinu koji je kao pravi Bog postao pravi čovjek - jedan od nas za nas, živio i umro za nas, uskrsnuo i poslao Duha Svetoga za nas! Zagledajmo se u Njega, da, tu je - Darovatelj u Daru, nenadmašiva Raspeta i Uskrsna Ljubav i Mudrost!

Ovaj križ, pun žive simbolike, koji obilazi župe naše Zadarske nadbiskupije, učinjen je od drveta starog oko pet tisuća godina. Na vrhu, nad Kristovom glavom, u liku goluba prikazan je Duh Kristov, Duh Sveti, svjetlost i snaga svakog kršćanina. U liku naše Gospe od Zečeva, prepoznajmo Majku Isusovu koja je uz križ Njegov stajala i u slavi Njegovoj Kraljicom postala. A u liku našega svetog Krševana, gledamo sve mučenike koji su svojom žrtvom Krista slijedili i u Njegovoj se slavi nastanili. I mi smo pozvani prevarljivom mentalitetu svijeta umrijeti i po krštenju živjeti, živjeti istinsku ljubav i to u dimenziji vertikale - ponižne vjernosti prema Milosrdnom Bogu i u dimenziji horizontale - požrtvovne solidarnosti prema svome bližnjemu. Na to nas podsjeća čuvena Višeslavova krstionica koju gledamo u dnu križa prožeta drevnim hrvatskim pleterom, kao temelj našega suživota sa ovim jedinstvenim božanskim Učiteljem. Zapamtimo-upravo Križ izvršava čudesan preokret i izražava pobjedu: ljubavi nad sebičnošću, pobjedu blagosti nad silom, pobjedu oprاشtanja nad nepravdom, pobjedu slobode nad strahom, pobjedu vječnosti nad smrću. Prekrasno je kao krštenik biti dionikom te pobjede.

'Mi treba da se hvalimo križem Gospodina našega Isusa Krista u kojem je spas život i uskrsnuće naše. Po kojem mi smo spašeni i oslobođeni.' 'Uistinu, Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Sina jedinca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni'. Sve ljude On zove, da se svi po potpunom predanju Njemu obnove!

RAZMATRANJE

Nek odjekne u nama apel Kristovog namjesnika - pape: *Nemojte se bojati! Nemojte se bojati dati svoj život Kristu! Dragi mladi (i vi ne tako mladi) koji me slušate, nemojte dopustiti da Kristov poziv ne dobije odgovor!*

Ljubitelj vječni šapće i viče: Ijubi k'o što si ljubljen!

Svijet nudi blještavilo lažne sreće koja ustvari ostavlja bol i ranjenost duše. Gladni smo ljubavi, bez iznimke. Ali baš zato je Isus tu! Njegova ljubav nas želi ponijeti, njegova istina osloboditi. On nas želi izvesti iz začaranog kruga tame i pružiti pravi mir i istinsku sreću! Čini se da Križ na neki način prijeti našoj ljudskoj sigurnosti, ali je u biti ključan jer objavljuje Božju milost i potvrđuje naše spasenje. Razmatrajući Kristovu žrtvu na križu dolazimo do spoznaje da je naš život smislen. Po njemu se dolazi do blaženog života. Papa Ivan Pavao II. u Solinu rekao je nama mladima Hrvatske: «Bez žrtve se ne može učiniti ništa veliko!» No, za mnoge je križ prazan simbol. Taj poremećeni odnos prema križu remeti odnos sa Stvoriteljem i stvorenjima! Križ-taj čudesan znak ljubavi je neophodan most od zemlje do Neba! Put križa kraljevski je put, put svakoga koji iskreno čezne za istinom, za životom. No, pitajmo se koliko smo križem i za križ se odgajali, ospozobljavali da uzmemo svoj križ i idemo za Gospodinom? Ili smo ga u (samo)odgoju uklanjali kao nešto nepotrebno i preteško? Jesam li imao pred očima Križ kad sam birao i stvarao svoje ambicije?

Svi tek pred križem jasno pokazuju svoje prave namjere, svoju vjeru i nevjeru, hrabrost, odnosno kukavičluk. Pravi prorok i svećenik treba do kraja revnovati za Boga i njegov narod, a nipošto čuvati svoje privilegije i obmanjivati narod za sebe. I nepismen čovjek otkrije tko propovijeda o križu, a tko s križem. Narodu treba služiti, a ne vladati. A narod bi trebao znati da mu nije dobar vođa onaj koji mu daje trenutno kruha i igara, već onaj koji mu pomaže da se iznutra može osloboditi i ostvariti! Ako je Božji Sin prolio svoju krv za spas moje duše, koliko li je vrijedna? Da, promisli, koliko vrijedi moja duša kada ju On toliko cijeni? Mogu li izbrojiti suze koje je prolio, udarce koje je primio, trnje koje Ga je izbolo, čavle koju su Ga proboli?

I moram se zapitati... činim li dosta za spas svoje duše, kao i za duše braće i sestara? O, kako je utješno znati i da Bog mjeri križ prema našoj snazi ali i da daje snagu prema Križu.

Ako čezneš za time da živiš slobodno od ropstva svijetu, tijelu i đavlu, moraš skršiti u sebi egoistički svjetonazor i zamijeniti ga gledištem koje je Isus predstavio: "Ako tko hoće ići za mnom, neka se odreče samog sebe, neka uzme svoj križ i neka me slijedi! Tko hoće sačuvati svoj život, izgubit će ga, a tko izgubi radi mene svoj život, naći će ga. Što koristi čovjeku ako sav svijet dobije, a dušu izgubi? „(Mt 16,24-27). Ti nisi stvoren da bi djelovao neovisno o Bogu, niti je tvoja duša stvorena da bi funkcionirala kao gospodar. Ili ćeš služiti Boga i Njegovo kraljevstvo ili Sotonu i njegovo kraljevstvo. Pozovi Boga da zauzme prijestolje tvoga života, da zauzme ono što mu s pravom pripada. Sotona je željan da prisvoji Božje mjesto u tvom životu. I svaki puta kada živiš neovisno o Bogu, usredotočujući se na samoga sebe, dajući prvenstvo ovosvjetskim vrijednostima u odnosu na duhovne vječne vrijednosti, on je uspio. Odricanje od samoga sebe jest neophodno za duhovnu slobodu. Prestanimo pokušavati biti nešto što nismo. Jedino kada smo ovisni o

Kristu, tada smo potpuni i slobodni iskusiti da je Božja volja dobra i ugodna. (Rim 12,2). Žrtvuj niži život da bi zadobio uzvišeniji. Ako želiš spasiti svoj naravni život (tj. pronaći svoj identitet i osjećaj vlastite vrijednosti u položaju, imetku, i svjetovnom užitku) izgubit ćeš ga. Sve to prolazno i isprazno samo da bi izgubio vječnost? Pobjeda nad sobom dolazi onda kada naučimo ljubiti ljudе i koristiti stvari, a ne obratno – ljubiti stvari i koristiti ljudе! Sve ono što nisi spremан žrtvovati - to te zarobljava i postaje tvoj gospodar! Radije budi poput Abrahama - ono što žrtvuješ do kraja Bogu, On ti to stostruko vraćа uz svoj blagoslov.

S POSEBНОM PAŽNJOM POSLUŠAJMO SLJEDEĆE NADHNUTE MISLI:

- NE ŽIVIMO KAO DA BOGA NEMA I KAO DA NIKADA NEĆEMO UMRIJETI!
- KAD BOGA STAVIMO NA PRVO MJESTO SVE ĆE DOĆI NA SVOJE MJESTO.
- KRIŽ JE I NEŠTO ŠTO KRIŽA NAŠE PLANOVE DA SE USPOSTAVE BOŽJI!
- MI ČESTO MOLIMO: OSLOBODI NAS BOŽE *OD OVOGA ILI ONOGA – KRIŽA,* A MOŽDA BI VIŠE TREBALI MOLITI OSLOBODI ME BOŽE *PO KRIŽU!*
- NEMA SLOBODE BEZ ODGOVORNOSTI, NEMA LJUBAVI BEZ ŽRTVE I NEMA USKRSNUĆA BEZ KRIŽA!!!
- ODRICANJE OD SEBIČNOSTI JE ZBOG DORICANJA U LJUBAVI!
- CIJENJENI PATNICI, NE ZABORAVITE DA IMATE POVLAŠTENO MJESTO U SRCU SPASITELJEVOM, KOJI SE UDOSTOJAO PODIJELITI S VAMA LJUBAV I ŽRTVU ZA SPASENJE I POSVEĆENJE ČOVJEČANSTVA. ZNAJMO: JAO LJUBAVI KOJA NEĆE ŽRTVE, ALI JAO I ŽRTVI KOJA NEĆE LJUBAVI. ZATO, OSLONIMO SE POSVE NA GOSPODINA, TA ON JE NAŠE SVE!
- KRŠĆANIN NOSI NEODVOJIVO DV IJE STVARI: KRIŽ I RADOSNU VIJEST SPASENJA!
- JEDINO NA KRIŽU ISUSA KRISTA VIDI SE ŠTO JE ČOVJEK UČINIO BOGU, A ŠTO JE SVE BOG UČINIO ZA ČOVJEKA!
- OD JASLA DO RASPELA TVOJA SE LJUBAV ZA NAS PREDALA!
- ONO ŠTO SAM ZVAO SITNICAMA, TEBE JE GOSPODINE I TE KAKO BOLJELO I DUŠU TI PARALO – OPROSTI MI!
- KRIŽ KRISTOV, TO SU VRATA KOJA NAS PRENOSE IZ PROSTORA ZAGUŠLJIVIM ZADAHOM SEBIČNOSTI I UVODI U DUHOM SVETIM PROZRAČNA PROSTRANSTVA NEIZMJEERNE OČEVE LJUBAVI!
- *PITAO SAM GOSPODA-KOLIKO ME LJUBI? A ON JE... RAŠIRIO RUKE I UMRO...!* TAKO JE LJUBAV POBIJEDILA GRIJEH I SMRT, POTOM JE USKRSNULA I NA USKRSLI ŽIVOT NAS NEPRESTANO POZIVA!
- SVI SMO DRAGOCJENI I VRIJEDNI U BOŽJIM OČIMA, POGLEDAJTE SAMO NA KRIŽ I VIDJET ĆEMO KOLIKO!
- KAŽU DA JE KRIST MOGA MIRNO UMRIJETI TEK KAD NAS JE POD KRIŽEM POVJERIO SVOJOJ MAJCI!
- GOSPODINE, NAUČIO SI NAS DA KRIŽ NIJE PROKLETSTVO NEGО SPASONOSNO SREDSTVO! HVALA TI!

66. Isus, najljepše ime

Tekst i glazba: Naida Hearn

The musical score consists of three staves of music in G major, 8/8 time. The first staff starts with D, followed by DMaj7, Hm, Hm7, and Em chords. The lyrics are:

1. I - sus, ____ naj - lje - pše i - me, ____ Spa-si - telj lju - di, ____
2. I - sus, ____ ra - spet na kri - žu, ____ Spa-si - telj lju - di, ____
3. I - sus, ____ o - sta - vlen od svih, ____ pri - ja - telj vje - rni, ____

The second staff starts with A, followed by G, D, A, D, and DMaj7 chords. The lyrics are:

1. naš brat i Go - - - spo - din! E - ma - nu - el, ____ Bog je
2. za nas je pre - - - dan! Ot - ku - pi - telj, ____ ne - vin za
3. naš brat i Go - - - spo - din! E - ma - nu - el, ____ iz - dan i

The third staff starts with Hm, followed by Hm7, Em, A, D, G, and D chords. The lyrics are:

1. s na - ma, ____ Ja - nje Bo - žje, ____ ži - va Riječ!
2. gre - šne, ____ da - o je ži - vot lju-be - či sve!
3. za - ta - jen, ____ da - o je ži - vot lju-be - či sve!

KRISTOLOŠKI HIMAN

Iz Poslanice svetoga Pavla apostola Filipljanima (usp. 2, 6-11):

Krist Isus, trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe "opljeni" uvezši lik sluge, postavši ljudima sličan; obličjem čovjeku nalik, ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu. Zato Bog njega preuzvisi i darova mu ime, ime nad svakim imenom, da se na ime Isusovo prigne svako koljeno nebesnika, zemnika i podzemnika. I svaki će jezik priznati: "Isus Krist jest Gospodin!" - na slavu Boga Oca.

Riječ Gospodnja! Bogu hvala!

VEČERNJI SUSRET

....Isuse, dođoh Ti reći,
kako me u grlu guši,
od isplakanih suza
kako me boli u duši.

Dođoh ti šaptač
kako mi križ izrani rame
i kako ga teško nosim
jer je pretežak za me.

Dođoh ti se tužit
u sutan ovog dana,
jer me odviše boli
i peče ova rana.

Kleknuh da ti se jadam,
al me zbuni tvoje raspelo,
Žižak ti osvjetli lice,
raspelo, presveto tijelo.

U suzama, izmučen,
izboden, raspet i sam,
o Bože, što da se tužim,
pa mene je pred Tobom sram.

Gle, Ti nijemo šutiš,
nikome se potužio nisi,
a Tvoje presveto tijelo
stravično na križu visi.

Probodene noge i ruke,
probodeno je srce Tvoje,
Kako je tuga Tvoja teška
i sitne boli moje.

Isuse, dođoh Ti se jadat
u sutan ovoga dana,
al motreć Tebe,
iščeznu moja rana....

POSVETA ŽIVOTA VOLJI BOŽJOJ

Podjite za mnom svi vi, koji ste oprani u mojoj krvi,
za koje položih svoj Život.

Podjite za mnom u nasljedovanju moje predanosti
u Volju Očevu.

Dječice moja, koju rođih na Križu pribijen, trnjem okrunjen,
podjite za mnom na putu predanosti u volju Očevu,
jer to je najbolji put svetosti.

Budite moji nasljedovatelji i prihvativi svakog dana križ
koji je izvor Vašeg posvećenja.

U Križu je spasenje, u križu je jedina prava radost.

U KRIŽU JE ŽIVOT VJEĆNI.

Tako je to, djeco! U križu umire stari čovjek,
čovjek zloće i bezakonja, a rađa se novi čovjek,
čovjek koji ispunja Volju Vječnog Oca.

U križu je spasenje, u križu je obrana, u Križu je život.

I ti prigrlji svoj križ da živiš u vijeke vjekova!

Oče moj po primjeru moga Spasitelja, a Tvoga ljubljenoga
Sina, ja predajem svoj život u Tvoju Svetu Volju.

Amen.

ZAZIVI SRCU ISUSOVU

Srce Isusovo,

- jedina ljubavi moja, smiri me!
- najdraža pjesmo moja, razveseli me!
- vedrino mojih dana, razbistri me!
- sunce životvorne milosti, ogrij me!
- riječi mudrosti i života, pouči me!
- obilje blagog milosrđa, pomiluj me!
- prebistri studenče Božji, operi me!
- balzame preteških rana, iscjeli me!
- žitnico rajskog obilja, nahrani me!
- izvore djevičanskog vina, napoji me!
- svjetlo nevinosti, obasjaj me!
- putnicima neugasiva zvijezdo, vodi me!
- plameni žaru ljubavi, zapali me!
- čvrsti stožeru čovječanstva, učvrsti me!
- ogrado sigurna i neprobojna, brani me!
- glasu najboljeg savjeta, prati me!
- milino posvećenih duša, opoji me!
- pećino nježnih golubica, sakrij me!
- odrazu sjajne ljepote, ispuni me!
- prijestolju kraljevstva neba, osvoji me!
- otvoreno utočište pokajnika, spasi me!

- svadbeno ruho moje, zaogni me!
- luko u olujama života, zaštiti me!
- kruno neba i zemlje, ovjenčaj me!
- vječni raju moj, primi me!

(zaziv se ponavlja)

„TRENER ŽIVOTA“

Učitelju dobri, Isuse Kriste,
izabirem te za trenera svoga života.
Daj da volim ono što ti voliš i ne volim ono što ti ne voliš.
Ti si mi darovao pravila istinske igre života
i učiš me da nisu najvažniji uspjesi u životu,
već je najvažnije postići uspješan život, tj. biti svet,
i tako biti uistinu sretan sada i zauvijek.
Hvala ti na Srcu Majke Marije koja me štiti i vodi k Tvom Srcu.
Neka me svi tvoji sveti, kao sigurni uzori
blaženog i mudrog života,
ohrabre na ovom putu od zemlje do Neba,
da u bezuvjetnoj Ljubavi Istinu Evanđelja donosim svima,
u molitvi, radu i igri.
S Tobom želim biti velikodušni križonoša
i tako sudjelovati u spasenju i posvećenju svega svijeta!
U ovom suživotu s mojom braćom i sestrama,
daj da ne zaboravim na tebe Darovatelja svega,
koji mi šalješ svjetlo i snagu, mir i radost bez kraja.
Ti si Prijatelj, koji me razumiješ bolje nego itko,
Ti si moj voljeni brat i Svemogući Gospodin,
koji s Ocem i Duhom Svetim živiš i kraljuješ, ljubiš i opraćaš
u sve vijeke vjekova. Amen!

79. Kakav prijatelj je Isus

Tekst: Joseph M. Scriven
Glazba: Charles C. Converse

Radosno

E A E H

mf

1. Ka - kav pri - ja - telj je I - sus, na - še bo - li no - si On,
 2. A - ko do - du ku - šnje te - ške pa te bo - li du - ša stog,
 3. Kad nas bri - ge i u - mor - nost te - ško mu - če ci - o dan,

E A E H7 E

1. i naš te - ret i sve ja - de On nam lak - ša bri - gom svom.
 2. ti ne gu - bi ni - kad na - de jer nam mir svoj no - si Bog.
 3. Kri - ste, u - to - či - šte na - še, ta - da mir naš Ti si sam.

Pripjev

H E E7 A E Fis7 H7

f

1. Ka - ko če - sto mir nam tre - ba, za - što 'za-lud mu - ke te? _____
 2. Pri - ja - te - lja vjer - nog znaš li kom' ēoš svo - je tu - ge reć? _____
 3. Pri - ja - te - lji kad te pre - zru, to za žrt - vu Bo - gu daj. _____

E A E H7 E

13. Za - što bri - ge ne bi svo - je mi svom Bo - gu re - kli sve?
 2. To je I - sus što nam u - vijek na - še bo - li no - si sve.
 3. On će u - zet' te za ru - ku, u - tje - ha će bi - ti, znaj!

> DESETKA PETOG OTAJSTVA ŽALOSNE KRUNICE

81. Kao Marija

Tekst i glazba: Maja Majcen

The musical score consists of four staves of music. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. It includes lyrics for three stanzas of the song. The second staff continues the melody. The third staff begins with a dynamic of *mf* and a box labeled "Pripjev". The fourth staff concludes the piece.

Smireno

mp

1. Ka-o Ma-ri-ja da Te lju - bim, Tvo-ju Riječ da ču - vam
2. Ka-o Ma-ri-ja da Te lju - bim, Tvo-ju bol da dije - lim
3. Ka-o Ma-ri-ja da Te lju - bim, Tvoj put da slijе - dim

1. ja. Ka-o Ma-ri-ja da je no - sim sred sr - ca svo - je - ga.
2. ja. Ka-o Ma-ri-ja da Te pra - tim, sve do kri - ža Tvo - je - ga.
3. ja. Ka-o Ma-ri-ja da Ti slu - žim, da Ti pre - dam ži - vot sav.

10 *Pripjev*

mf

Sa - mo Te - bi da se kla - njam, sa - mo Te - bi pre - dam

14 G Am D Em Am H7

sve, da Te lju - bim sr - cem cije - lim, ka-o Ma-ri-ja, I - su - se.

ZAVJETNA MOLITVA

ČVRSTO VJERUJEM U BOGA OCA I SINA I DUHA SVETOГA
ŽIVOTOM ŽELIM POTVRDITI SVOJ KRSNI SAVEZ S BOGOM
I TAKO OBNOVITI SVETI PRADJEDOVSKI ZAVJET VJERE U ISUSA KRISTA
I VJERNOSTI KATOLIČKOJ CRKVI
SVOJU ODLUKU POLAŽEM U BEZGREŠNO SRCE PRESVETE BOGORODICE MARIJE.
AMEN!

NAJVJERNIJA ODVETNICE NA BRANIKU STOJ,
ČUVAJ NAŠU SVETU VJERU I KRŠĆANSKI DOM!

ZAHVALA, MOLITVA I BLAGOSLOV

Svećenik:

O Isuse, Spasitelju,
Gospodine moj i Bože moj,
moj Bože i sve moje,
koji si nas po žrtvi križa otkupio
i pobijedio moć Sotone,
molim te da me osloboдиš od svake zlotvorne prisutnosti
i od svakog utjecaja Zloga.
Molim te to u tvoje Ime;
molim te to po tvojim Ranama;
molim te to po tvojoj Krvi;
molim te to po tvome Križu;
molim te to po zagovoru Marije,
Bezgriješne i žalosne.
Krv i voda što su provrli iz tvoga boka
neka siđu na me i očiste me,
oslobode i ozdrave.

Amen!

Pjesma: Krist na žalu

Pripremili:
Don Milivoj Bolobanić
i Antun Mate Antunović

DOGAĐANJA UZ GODINU MLADIH

KRIŽ MLADIH

Nakon svečanog otvorenja Godine mladih 23. 11. 2008. križ koji je izrađen i posvećen Godini mladih prenosi se iz tjedna u tjedan u župe naše Nadbiskupije. Dosad je križ bio u jedanaest župa i to redom: župa sv. Stošije – Zadar, župa sv. Šime – Zadar, župa sv. Ivana Krstitelja – Relja, župa Gospe Loretske – Arbanasi, župa sv. Ante Padovanskog – Smiljevac, župa bl. Alojzija Stepinca – Bili Brig, župa Marije Kraljice Mira – Stanovi, župa sv. Josipa Radnika – Plovanija, župa Presvetog Srca Isusova – Voštarnica, župa Uznesenja BDM – Belafuža i župa Bezgrešnog začeća BDM – Puntamika.

Cilj ovog puta križa mladih je da se kroz molitvu što bolje pripravimo za SHKM 2010. u Zadru kao i to da se bolje povežu župe naše Nadbiskupije osobito mladi u župama. Tijekom tjedna u župama se organiziraju molitveni susreti pred križem za sve župljane, a osobito mlade.

Prigodni meditativni tekstovi za susret pred križem mogu se preuzeti sa Internet stranice Ureda za pastoral mladih Zadarske nadbiskupije www.mladi-zadar.com, a u prilogu donosimo prijedlog za meditativni susret pred križem kojeg su pripremili don Milivoj Bobobanić i Antun Mate Antunović.

JEDNODNEVNE DUHOVNE OBNOVE ZA SREDNJOŠKOLCE

Jednodnevne duhovne obnove za srednjoškolce održane su 13. 12. 2008. u samostanu sv. Jeronima sestara Kćeri milosrđa u Ugljanu. Sudjelovalo je 18 mladih iz sljedećih škola: Medicinske škole Ante Kuzmanića, Pomorske škole i Gimnazije Vladimira Nazora. Susret su vodili: s. Danijela Kovačević, gđa. Sandra Čulina, gđica. Jelena Mičić i don Domagoj Kelava.

Duhovne obnove za srednjoškolce dio su programa Županijskog stručnog vijeća srednjoškolskih vjeroučitelja zadarske županije/ nadbiskupije.

NADBISKUPIJSKI ZBOR MLADIH SV. KRŠEVAN

Nadbiskupijski zbor sv. Krševan okuplja mlade iz različitih župa Zadarske nadbiskupije, a vodi ga gosp. Tomislav Pehar, prof. Zbor ima svoje redovite probe svake nedjelje u župi sv. Stošije.

Kroz proteklo razdoblje nastupali su na: božićnom koncertu u Jazinama Tisuću glasova Božiću 21. 12. 2008. i Božićnom koncertu u Katedrali 29. 12. 2008. Na oba koncerta predstavili su se s pjesmom The little drummer boy.

HODOČAŠĆE POVJERENJA NA ZEMLJI U ORGANIZACIJI ZAJEDNICE IZ TAIZÉA

Hodočašće povjerenja na zemljji u organizaciji zajednice iz Taizéa održano je od 29. prosinca 2008. do 2. siječnja 2009. u Bruxellesu. Na ovom hodočašću u pratnji don Zdenka Dundovića sudjelovalo je 46 mladih iz naše Nadbiskupije.

USKRS FEST

Uskrs fest održat će se 18. i 19. travnja 2009. u Zagrebu u organizaciji Odbora za mlade Hrvatskog katoličkog radija. Iz naše Nadbiskupije na natječaj za Uskrs fest prijavili su se: Duje Miliša iz župe bl. Alojzija Stepinca s Bilog Briga, zbor mladih Magnificat iz župe sv. Roka u Bibinjama i zbor mladih Anastasia iz župe sv. Stošije u Zadru. Rezultati natječaja bit će objavljeni u emisiji *Sacro ritam* Hrvatskog katoličkog radija u četvrtak 12. veljače 2009. u 20 i 30 sati.

ANIMATORI

Ured za pastoral mladih u suradnji s animatorima instruktorima planira organizaciju škole za župne animatore po programu Ureda za mlade HBK *Mladi za mlade*. Povodom toga održan je sastanak animatora instruktora s područja Zadarske nadbiskupije. Sastanak je održan 31. siječnja 2009. s početkom u 10 sati u prostorijama župe Marije Kraljice Mira na Stanovima sa sljedećim dnevnim redom:

1. Duhovne vježbe za animatore instruktore u Lasinji od 13. – 15. ožujka 2009.
2. Organizacija škole animatora po programu Ureda za mlade HBK *Mladi za mlade*
3. Susreti Zadarskih animatora

LITURGIJSKI PRILOG

ULAZNE PJESME KORIZMENIH NEDJELJA I MISA ZA DOŠAŠĆE I KORIZMU (XVII., GREGORIJANSKI KORAL)

Ulazne korizmenih nedjelja

PŘVA KORIZMENA NEDJELJA

Ps 91 (90), 15-16 Ž. Morović

A. Zavat će me a ja ču ga u - sli - ši - ti,
spasit ēu ga i pro - sla - vi - ti, nosit ēu ga da - ni - ma mno - gim.

DŘUGA KORIZMENA NEDJELJA

Ps 27 (26), 8-9 Ž. Morović

A. Moje mi srce govori: "Traži li - ce nje - go - vo!"
Da, lice tvoje, Gospodi - ne ja tra - žim. Ne skrivaj lica svo - ga od me - ne.

TREĆA KORIZMENA NEDJELJA

Ps 25 (24), 15-16 Ž. Morović

A. Gospodinu su svagda oči mo - je u - prav - lje - ne, jer mi nogu
i - zvla - či iz zam - ke. Pogledaj na me i smi - luj se
me - ni, jer o - sa - mljen sam i ne vo - ljan.

ČETVRTA KORIZMENA NEDJELJA

Usp. Iz 66, 10-11

Ž. Morović

A. Veseli se Jeruzaleme! Kličite zbog njega svi ko - ji ga lju - bi - te!

Radujte se, radujte s njime, svi koji ste nad nji - me tu - go - va - li!

Nadojite se i nasitite na dojkama u - tje - he nje - go - ve.

PETA KORIZMENA NEDJELJA

Usp. Iz 66, 10-11

Ž. Morović

A. Dosudi mi pravo, i povedi parbu moju protiv če - lja - di bez - bož - ne,

izbavi me od čovjeka prijevar - na i o - pa - ka, jer ti si, Bo - že, za - klon moj!

Dajući Euharistiji svu važnost koju zaslужuje te brižljivo pazeći da se ne umanji nijedna njena dimenzija ili zahtjev, pokazujem ~~emocijsku~~ svjesnima veličine ovoga dara. Na to nas poziva i neprekinuta tradicija prema kojoj već od prvih stoljeća kršćanska zajednica bdiće u čuvanju ovoga "blaga". Potaknuta ljubavlju, Crkva nastoji sljedećim naraštajima kršćana prenijeti, a da ne izgubi jedan djelić, vjeru i nauk o euharistijskom Otajstvu.

Papa Ivan Pavao II., Ecclesia de Eucharistia, 61.

XVII. Misa u Došašću i Korizmi

Gospodine smiluj se

Pjevači / Zbor

Go - spo - di - ne smi - - - - luj se.

Pjevači / Zbor

Kri - ste smi - - - - luj se.

Pjevači

Go - spo - di - ne smi - - - - luj se.

Zbor   *Svi*

Go - spo - di - ne smi - - - - luj se.

Svet

Pjevači   *Zbor*

Svet,____ svet,____ svet,____ Go-spo-din Bog Sa - ba - ot.

Pjevači

Pu - na - su - ne - be - sa - i - ze - mlja - tvo - je - sla - ve.

Zbor

Ho - sa - na - u vi - si - ni. Bla - go - slov - ljenko - ji do - la - zi

Pjevači

Zbor

u i - me_ Go - spod - nje. Ho - sa - na u vi - si - ni.

Jaganjče Božji

Pjevači   *Zbor*

Ja-ganj-če Bo - žji ko-ji o du - zi-maš grijе he svije-ta smi - luj nam se.

Pjevači   *Zbor*

Ja-ganj-če Bo - žji ko-ji o du - zi-maš grijе he svije-ta smi - luj nam se.

Pjevači   *Zbor*

Ja-ganj-če Bo - žji ko-ji o du - zi-maš grijе he svije-ta da - ruj nam mir.

Pripremili:

*Livio Marijan i Žan Morović,
Liturgijsko povjerenstvo*

I u naše bi vrijeme poslušnost liturgijskim propisima trebala biti nanovo otkrivena kao odraz i svjedočanstvo jedne i opće Crkve, prisutne u svakom slavljenju Euharistije.

Papa Ivan Pavao II., Ecclesia de Eucharistia, 52

KULTURNI PRILOG

MONOGRAFIJA "KIPARSTVO I. I KIPARSTVO II." IZ EDICIJE "UMJETNIČKA BAŠTINA ZADARSKE NADBISKUPIJE"

Nitijedna crkvena i kulturna ustanova ili institucija u Hrvatskoj, a i mnoge u svijetu, nemaju tako vrijedno, znanstveno obrađeno, sabrano i likovno-grafički prezentirano djelo svoje umjetničke baštine kao što je, inicijativom zadarskog nadbiskupa Ivana Prendića, pokrenuta edicija "Umjetnička baština zadarske nadbiskupije" čiji je treći dio tog izdanja, monografije "Kiparstvo I." i "Kiparstvo II." predstavljen u četvrtak 11. prosinca u dvorani Sjemeništa 'Zmajević' u Zadru. Rekao je to dr. Nikola Jakšić, urednik tog jedinstvenog projekta od pet monografija, "Zlatarstvo", "Slikarstvo", "Kiparstvo", a predstoji još "Graditeljstvo" te posebno izdanje sinteze svih tih umjetničkih izraza. "Nadam se da će ta posebno vođena briga za identitet baštine urodit i njenim boljim očuvanjem" poručio je na predstavljanju prof. Miljenko Domijan, glavni državni konzervator iz Ministarstva kulture RH. Zadarska baština na Jadranu je najraznovrsnija, najsloženija i obiman je posao njenog istraživanja, rekao je dr. Jakšić, istaknuvši da je to dokumentirana baština današnje zadarske nadbiskupije, no ona uključuje i baštinu povijesnih, ukinutih biskupija, ninske i biogradskie. Dakle ona je šira od onog što je povijesno bila zadarska nadbiskupija koja je zbog okolnosti zahvaćala malo prostora na kopnu a puno u svom arhipelagu. "Kiparstvo I." autora Emila Hilje i Nikole Jakšića na 323 stranice obuhvaća razdoblje od 4. do 16. st., a "Kiparstvo II." Radoslava Tomića na 255 strana prikazuje stvaralaštvo od 16. do 20. st. Izvrsnom kataloškom obradom i prikazom, uvodima koji su eseji ali i prave studije, te monografije sažimaju dosadašnje ali otkrivaju i niz novih podataka zbog čega ih je prof. Domijan nazvao inovatorskim. Smatra da to suvereno djelo nadvisuje i veliku 'Zaru Cristianu' čuvenog zadarskog kanonika i povjesničara C. F. Bianchija. Autori knjiga su otkrili niz novih podataka o skulpturama i identificirali autore mnogih kipova u crkvama, npr. Tomić je otkrio autore skulptura na glavnom oltaru u samostanskoj crkvi benediktinki i sa sigurnošću potvrdio da je autor kipova zadarskih zaštitnika na oltaru crkve sv. Krševana Alvise Tagliapietra, te da je anđele koji drže škrinju sv. Šime salio majstor iz Venecije Francesco Cavrioli. Domijan tu ediciju bogatu fotografijama Zorana Alajbega i Živka Bačića smatra i neizostavnim sredstvom u radu i istraživanju svim, napose hrvatskim povjesničarima jer su autori istražili mnoge predmete dosad zapostavljene u arheološkom muzeju i crkvenim riznicama. Zadar je ono čime se pred svijetom kulture predstavlja svojom umjetničkom baštinom, a najveći dio te baštine vezan je uz Crkvu od najranijih stoljeća kršćanstva, rekao je akademik Ivo Petricioli, ponosan na 'Zadarsku školu' i svoje nekadašnje učenike koji su znanstveno i stručno revalorizirali baštinu koja potvrđuje utjecaj najviše razine iz svijeta. Zadar je bio u direktnom kontaktu sa zbijanjima u Italiji i Europi. Ta nas baština čini dijelom europske zajednice, na razini je europskih stručnjaka, vidljivo je to npr. i u fortifikacijama i istom određenju života hrvatskih i britanskih otoka primjerice, rekao je prof. Domijan. Dr. Jakšić je zahvalio mons. Prendić i nadbiskupiji na financiranju tog ambicioznog projekta rekavši da je stručnjake takav pristup vratio u prošla vremena postojanja 'mecena' te da se samo takvom podrškom i pokroviteljstvom mogu stvarati

djela vrha kvalitete. "Za zadarsku nadbiskupiju i njen duhovno kulturni doprinos hrvatskoj kulturi to je veliki i radosni događaj. U vremenu mnogih površnih događanja, to djelo iskazuje sav povijesni, katolički i hrvatski identitet, to snažno ostvarenje resi kompetentnost i ljubav prema sakralnoj baštini" rekao je nadbiskup Prendža na predstavljanju, istaknuvši da je mjesna Crkva kroz 17 stoljeća dokaz da se na tom području ostvarivala izvrsnost simbioze poruke Evanđelja i kulture. Taj uzajamni odnos urođio je sjajnim plodovima za vjeru i kulturu koja je na ovim prostorima nosila sve europske oznake, poručio je nadbiskup, istaknuvši da je kiparstvo kao dio sakralne umjetnosti imalo kultno značenje za odgoj u vjeri i praktični duhovni život. To je područje crkvene umjetnosti imalo istančani smisao za predstavljanje svetačkih likova i liturgijskih sadržaja kao što su oltari, tabernakuli, propovijedaonice i različiti crkveni inventar, osobito u prezbiterijima crkava. Iz ranije hrvatske povijesti posebno su sačuvana djela u kamenu, zabati, krstionice, kapiteli, pluteji. Takva usmjerenost hrvatskih umjetničkih početaka u kamenu trajni je biljeg umjetničkog genija kod Hrvata, istaknuo je mons. Prendža. Grafičko i likovno oblikovanje potpisuje tehnički urednik izdanja dr. Antun Travirka, a recenzenti su Igor Fisković, Vladimir Marković i Ivo Petricoli. Priređivač cjelokupnog izdanja dr. Jakšić zahvalio je i mons. Pavlu Keri, nadbiskupskom vkaru za kulturu na velikoj suradnji, dogovorima i podršci, te svim župama i samostanima čiji su svećenici i redovništvo diljem nadbiskupije otvarali vrata crkvenih objekata kako bi se istražilo i fotografiralo stotine oltara, raspela, ambona, kipova, krstionica, zabata, kapitela, reljefa, dekorativnih motiva i nadgrobnih ploča, koji su slika svih povijesnih razdoblja, od rane kršćanske umjetnosti u 4. st., do romanike, gotike, renesanse i baroka.

Ines Grbić, prof.

UMJETNIČKA BAŠTINA ZADARSKE NADBISKUPIJE

KIPARSTVO II

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

SPOMEN SKUP O ZADARSKOM NADBISKUPU MATI GARKOVIĆU POVODOM 40. OBLJETNICE NJEGOVE SMRTI

Mate Garković, 66. zadarski nadbiskup od 112 pastira u 17 stoljeća zadarske Crkve, kojom je upravljao 20 godina (bio je apostolski administrator od 1952-1960 a zadarski nadbiskup 1960-1968) autentičan je čovjek, biskup, svećenik i u sjećanju svoje nadbiskupije ostaje kao istinski Kristov sluga koji je svoje ljudske, intelektualne i duhovne snage utkao u njen život i rad. To je istaknuo zadarski nadbiskup Ivan Prendža na spomen skupu o životu i djelu mons. Mate Garkovića u četvrtak 4. prosinca u Sjemeništu 'Zmajević' u Zadru, održanom povodom 40. obljetnice smrti tog hrvatskog pastira koji je odolijevao komunističkim pritiscima a bio je i sudionik Drugog Vatikanskog Sabora gdje je intervenirao čak 13 puta. Organizatori skupa su Zadarska nadbiskupija i Visoka teološko katehetska škola u Zadru, koja je sljednica Visoke bogoslovne škole koju je 1959. g. osnovao upravo mons. Garković. Sudionici skupa čuli su i glas Garkovića snimljen u emisiji Radio Vatikana za vrijeme Koncila gdje govorio o ljepoti liturgije, glagoljaštva i potrebi sudjelovanja puka u liturgijskom bogoslužju na narodnom jeziku. Na II. vatikanskom saboru Garković je bio u pratinji svog pomoćnog biskupa Marijana Oblaka koji ga je i naslijedio u službi zadarskog nadbiskupa i kojem je bio otac i učitelj. „Nadbiskup Garković je vodio nadbiskupiju u teškom razdoblju njene povijesti. Odlikovao se pobožnošću, jednostavnosću, skromnošću, velikom teološkom i općom učenošću. Poznavao je dobro klasične jezike latinski i grčki i biblijsko- hebrejski, govorio je glavne europske jezike, talijanski, francuski, njemački, a u mladim svećeničkim godinama čitao je ruske klasične na ruskom jeziku“ rekao je na skupu mons. Pavao Kero, nadbiskupijski vikar za kulturu, pratitelj Garkovića na odlazak na Koncil u Rim. Istaknuo je da je jako volio sjemeništare i bogoslove i izvodio ih u šetnju, najčešće na rivu, poslije ručka, te ga je u šetnji često pratilo upravo mons. Kero. Opisao je detaljno i arhivski dokumentirao i sudski proces Garkoviću kojeg su proganjale komunističke vlasti, osobito u vrijeme tzv. tršćanske krize kad su mnogi biskupi bili pretučeni (Banić, Franić, Budanović).

Puno je trpio kad su državne vlasti počele osnivati staleško društvo katoličkih svećenika. Garković se protivio odlasku svećenika u Ljubljani i na Osnivačku skupštinu Udruženja u Zagreb. Nakon utemeljenja Staleškog društva katoličkih svećenika u NR Hrvatskoj 1953. g. protivio se učlanjenju svećenika u to udruženje. Garković je te svećenike opomenuo a učlanjene suspendirao od vršenja svećeničke službe. Suspendirani svećenici su se žalili Kongregaciji za svećenike, a nakon negativnog odgovora neki su poslušali odluku Svetе Stolice i istupili iz Udruženja. Garković je okrivljen zbog protivljenja tom Udruženju i zataje plaćanja poreza na primljeni novac iz SAD-a za misne nakane. Javni tužitelj Vojko Masnikosa 1954. g. podigao je Optužni prijedlog protiv Garkovića da je kao biskup spriječio svećenike da se udružuju u to udruženje, da je kao vjerski predstavnik zloupotrebljavao slobodu vršenja vjerskih poslova protivno ustavnom poretku, a u namjeri da izbjegne plaćanje poreza da je dao državnim organima lažne podatke o dohotcima. Garković je iz SAD-a legalnim putem dobio novac od don Ante Šorića, koji je prognan i zlostavljan od Talijana, za misne nakane i nabavu svjeća za crkve. Imao je popis svećenika kojima je dao i koliko je dao za misne nakane. Svjeće su nabavlјene za crkve kod svjećara u Samoboru. On je sve to prikazao na suđenju i obrazložio, da primljeni iznos nije dar njemu. Ako treba platiti porez, onda ga plaća

tko je primio dotični iznos za misne nakane ili župa koja je dobila iznos za nabavu svijeća za bogoslužje. Financijski organi su zaplijenili dio primljenog novca koji nije još bio podijelio svećenicima za misne nakane ili nisu bile plaćene svijeće svjećaru. Osuđen je za ta dva krivična djela u iznosu od 70.000 din, a ako ne plati kazna se može zamijeniti zatvorom u trajanju od šest mjeseci. Državni tužitelj Garkovićevu protivljenje Staleškom svećeničkom društvu označio je društveno opasnim, a 'zatajeni prihod' velikim oštećenjem za državu. 'Olakšavajuće okolnosti' su bile da je u odmakloj životnoj dobi i da je njegov odgoj bio podvrgnut strogoj crkvenoj disciplini: „Ni danas uslijed poodmakle dobi nije kadar da se prikloni novim zdravim pogledima mlađih svećenika“.

Nadbiskup Garković na pontifikalnoj misi u Katedrali sv. Stošije
(Arhiv Zadarske nadbiskupije)

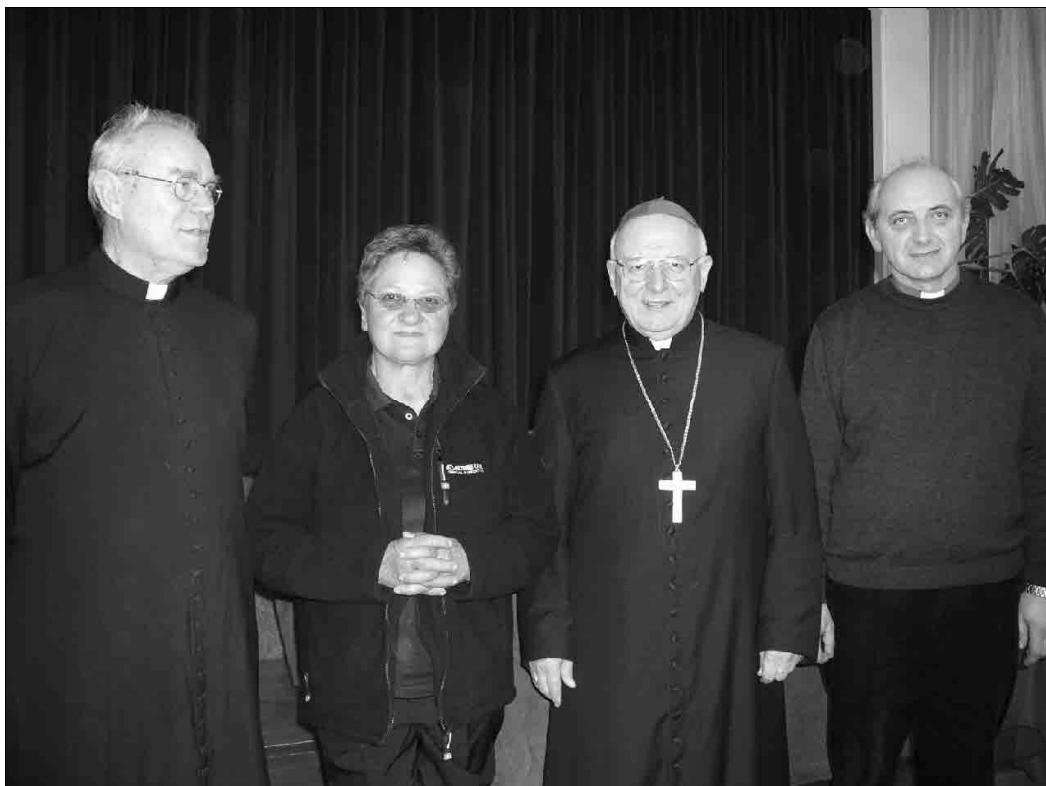
Govoreći o Garkovićevom uzdizanju nadbiskupije na duhovnom i materijalnom planu, mons. Kero je istaknuo da je jedno od njegovih prvih djela u ujedinjenoj nadbiskupiji i porušenom Zadru bila obnova porušene zgrade bivšeg Centralnog bogoslovnog sjemeništa u Zadru, radi otvaranja Nadbiskupskog dječačkog sjemeništa "Zmajević", blagoslovленог na blagdan sv. Stošije 1949. godine. Tim danom je započela i nova školska godina 1949/50 u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zadru. Jako je brinuo o duhovnosti i životnim potrebama svećenika, osobito u bolesti i starosti. Budući da je komunistički sustav lišio svećenike svake pomoći, bez zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, utemeljio je Samopomoć, fond u koji su djelatni svećenici doprinosili mjesечно iznos jedne misne nakane. Fond je pokrivaо veće zdravstvene troškove bolesnih svećenika i davao određeni iznos umirovljenim svećenicima. Za duhovni rast svećenika poticao je svećeničke mjesечne rekolekcije. Započeo ih je s gradskim klerom u Zadru, potom po svim dekanatima. S vremenom su se dekanatske rekolekcije ujedinjavale s mjesечnom rekolekcijom u Zadru. Budući da su sudskom osudom bili zatvoreni Bogoslovno sjemenište sa svojom Visokom teološkom školom u Rijeci i Splitu, više biskupa je poticalo mons. Garkovića da u Zadru otvari Bogoslovno sjemenište i Visoku bogoslovnu školu, što je i učinio dekretom od 20. kolovoza 1959. godine. Tim danom on osniva i otvorenim

proglašava Bogoslovno sjemenište i Višu vjersku školu za spremanje svećenika (Visoku bogoslovnu školu) u Zadru pod duhovnom zaštitom sv. Jerolima. O potrebi otvaranja Bogoslovnog sjemeništa i Visoke bogoslovne škole u Zadru svjedoči popis čak 116 bogoslova u akademskoj godini 1967/68. Velike zasluge Garkovića su i osnivanje kapitalnog hrvatskog dobra, Stalne izložbe crkvene umjetnosti, otvorene 1976. godine.

U vrijeme Prvog svjetskog rata don Mate Garković je imenovan župnikom Preka gdje je župnikovao od 1914. do 1925., i bio dekanom Ugljanskog dekanata. O tom teškom vremenu župe Preko i župniku don Mati koji je pomagao svom narodu i tražio pomoć od mnogih institucija, govorio je sadašnjim župnikom Preka don Mario Soljačić. Istražio je župničku službu don Mate koji je 1892. g. i inicijator ideje o izgradnji nove župne crkve. U teškom vremenu Prvog svjetskog rata i poratnom razdoblju don Mate je ubijek bio uza svoj narod i s njim dijelio i dobro i zlo. Nije klonuo duhom sačuvala se vjera i ljubav prema domovini, rekao je don Mario, istaknuvši da su obitelji dobivale pakete s hranom od nepoznate osobe te bi ljudi rekli: „To nam je sigurno posla don Mate“. O sjećanju na nadbiskupa Garkovića govorio je i mons. Prenda kojem je Garković podijelio sakrament potvrde. Upoznao ga je i kao sjemeništarac u sjemeništu gdje ih je posjećivao i s njima doručkovao. „Primjećivao sam u tom vremenu susrete sa svećenicima u sjemenišnoj kapelici. Kasnije sam doznao da su ti susreti bili početak mjesecnih svećeničkih rekolekcija koje su ostale sve do danas“ rekao je mons. Prenda. Sjeća se njegovog ozarena lica, a znao se srdačno smijati, kad bi vidio pred sobom mlade klerike kako nakon teških godina nestasice klera naviru kao mladi val na polju siromašne nadbiskupije. Konciških godina 1963. g. zaredio je 12 svećenika u katedrali. „Sjećam se dobro njegove radosti. Osjećali smo, iako je bio skroman i u osjećajima suzdržan, da nosi veliki

ponos. Vidio je velike plodove otvaranja Bogoslovije 1959. g. u koju je nakon otvaranja primio i bogoslove drugih biskupija iz Hrvatske“ rekao je mons. Prendža o Garkoviću koji je svećeniku Prendži dodijelio i prvu župničku službu u vođenju tri župa Škabrnje, Nadina i Smilčića te odluku kako da ih lakše poslužuje: „Spomenuo mi je da je don Josi Bobiću, ekonomu nadbiskupije, govorio da bi mi trebali dati mopediće radi lakšeg obavljanja službe. Bio sam vrlo obradovan. Imati moped tada je bilo veliko. I stvarno, malo kasnije nadbiskupija mi je pomogla kupiti moped Tornos 12. Tako sam započeo svoj pastoralni rad na župama“ rekao je mons. Prendža ističući Garkovićevu jednostavnost i očinski pristup prema bogoslovima i sjemeništarcima.

Sudionici skupa o mons. Garkoviću: mons. dr. Pavako Kero, g. Eva Dušević, o. Nadbiskup, prof. don Mario Soljačić

Mate Garković je rođen u Velom Ratu na Dugom otoku, 12. rujna 1882. od oca Šime i majke Antone rođ. Mirković. God. 1907. zaređen je za svećenika, a nakon ređenja imenovan odgojiteljem u sjemeništu 'Zmajević' gdje ostaje do 1914. godine. Bio je i voditelj protokola u nadbiskupskoj kancelariji, gdje je do izražaja došla njegova urednost i sistemtičnost, pomoćnik u crkvi Svetog Šime u Zadru i župnik Sestrinja. Bio je generalni vikar nadbiskupu Petru Dujmu Munzaniju i hvarskom biskupu Mihi Pušiću. Kad su Talijani okupirali Dalmaciju, don Mate je 1919. g. uhićen i zatočen na Sestrinju gdje ostaje šest mjeseci, a onda se opet vraća u župu Preko gdje ostaje do 1925. godine. Tad je pozvan za profesora u Split gdje je djelovao čak 20 godina. U Centralnom bogoslovnom sjemeništu u Splitu predavao je pastoralnu teologiju i hebrejski jezik. Umro je 26. svibnja 1968. g. i pokopan je u katedrali Sv. Stošije u Zadru gdje i danas počива njegovo tijelo u novoizgrađenoj grobnici zadarskih nadbiskupa u sjevernoj pokrajnoj lađi katedrale.

Počiva u grobinci s blagopokojnim nadbiskupom Marijanom Oblakom koji ga je i pratio na koncilskom zasjedanju i bio mu pomoćnik, odani suradnik i njegov biskupski nasljednik. No nadasve, rodom iz istog mjesta, Velog rata, Garković je mons. Oblaku od njegovih dječakih dana, a rano je ostao bez oca, bio istinski otac, učitelj, podrška i pratitelj na njegovom pastirskom putu.

U spomen skupu je sudjelovala i Eva Dušević, pranećakinja nadbiskupa Garkovića, a nakon izlaganja u Sjemeništu u katedrali sv. Stošije mons. Prendža je predvodio misu zadušnicu u zahvalnosti i ljubavi za sve što je Garković učinio kao brižan i uzoran pastir koji je svoju nadbiskupiju duhovno i materjalno podizao iz pepela, vođen svojim biskupskim geslom 'U križu je spas'.

DAN VOLONTERA U ZADARSKOM CARITASU

"Uvijek možemo biti volonteri, a to znači biti ljudi dobre volje za druge ljudi. Svaki čovjek koji misli na druge i potrebne u mnogim je prilikama biti volonter" poručio je zadarski nadbiskup Ivan Prendža na svom pohodu Pučkoj kuhinji u Caritasu zadarske nadbiskupije u petak 5. prosinca na Dan volontera. U toj je prigodi mons. Prendža mitru i reverendu zamijenio visokom kulinarском kapom i pregačom, a umjesto svog pastirskog štapa u ruke je uzeo hvataču i ostali pribor potreban da zagrabi jelo, složi jelovnik na tanjur i ponudi ih korisnicima Pučke kuhinje koja dnevno priprema 300 obroka. U tome su mu se pridružili i predstavnici gradske i županijske vlasti predvođeni zadarskim županom Stipom Zrilićem i gradonačelnikom Živkom Kolegom te njihovi suradnici. Svi su oni na Dan volontera došli u najkonkretniju stvarnost onih koje novačno pomažu u

svojim socijalnim izdavanjima i osjetljivosti za potrebne. "Imam puno prilika susretati ljudi i pomoći im, no ovo je poseban dan kad osjećamo blizinu s potrebnima. Htjeli smo im pokazati da ne mislimo na njih samo iz daljine nego da je ta blizina konkretna u njihovoj svakodnevnoj potrebi, podijeliti im hranu. Mislim da ta ljudska gesta njima puno znači" rekao je mons. Prenda dodavši da bi trebalo što više volontera, "a to znači ljudi dobre volje koji znaju dio svog vremena, snaga i sredstava pokloniti drugima. Svi možemo biti volonteri, dobrom voljom pomoći bilo da se radi o potrebi jednog dana ili drugim trajnjim nevoljama". Nadbiskup smatra da je razvijanje voluntarizma dio puta i demokratskog, ljudskog i kršćanskog razvoja. "To znači da moramo imati razvijen osjećaj za ljudi i priliku za volontirati" rekao je mons. Prenda i istaknuo potrebu volontiranja u organiziranom radu, uključiti se u strukture za pomoći drugima. To treba poticati cijelo društvo s područjem socijalne skrbi te Crkva, Caritas i svi ljudi koji su kadri učiniti nešto lijepo. Nadbiskup smatra da raste duh voluntarizma u društvu i da je sve više ljudi spremnih pomoći ne povremeno nego češće; potrebe ljudi su velike i mnoge su prigode za potvrditi skrb i brigu za potrebnoga, ne samo na Dan volontera.

SVETKOVINA BEZGREŠNOG ZAČEĆA NA PUNTAMICI

Na svetkovinu Bezgrešnog začeća u ponедјeljak 8. prosinca koncelebrirano večernje slavlje u župi Bezgrešnog začeća na Puntamici u Zadru predvodio je zadarski nadbiskup Ivan Prenda. "Promatraljući Bezgrešnu, svatko od nas nalazi se pred pitanjem kako živi svoju vjeru na putu za Kristom. Je li to Marijin put otvorenosti i pristajanja uz Boga, potpuno, nekad i uz nejasnoće i pitanja, kao i kod Marije, ili želimo ostati na pola puta, zastati, a to znači tražiti svoja rješenja kao što ih je tražio prvi čovjek. Gledajući s pouzdanjem u njen lik možemo poći za njom sigurni da je izbor koji je Marija učinila a Bog ga po njoj nudi i nama danas, izvor života" poručio je mons. Prenda, poželjevši da Bezgrešna svima otkrije pogled na bitni put kršćanskog života, a to je vjernost Isusu i odgovor na Božju riječ 'Neka mi bude po riječi tvojoj'. Nadbiskup je govorio o stvarnosti grijeha, smrti i pitanjima koja duboko ulaze u život čovjeka i svijeta a nose se zbog teškoća življenja u obitelji, župi, društvu. Puno toga je usmjereno protiv čovjeka od njegove najranije dobi i puno toga nas uz nemiruje. "Često teško razlikujemo što izabrati, kako se postaviti pred zamamnošću i ponudom grijeha. Čovjek je u prilici da izabire zlo i da ne pogodi put koji mu je Bog ponudio nego da izabere drugi put. Grijeh koji je od početka ušao u svijet i danas je uzrok tolikih zala u nama i oko nas" rekao je nadbiskup, dodavši da Bog ne daje bilo kakva rješenja, nego istinska. Bog pokazuje put čovječanstvu koje je usmjereno grijehu po neposluku prvog čovjeka. No Bog je prisutan na našim putevima, nije nas ostavio same i prepustio našim lutanjima, rekao je nadbiskup, istaknuvši dvije stvarnosti: s jedne strane Božji plan što trebaju biti čovjek i svijet, a s druge čovjekov otkaz posluha Bogu čime se našao izgubljen pred Bogom i sobom. "To je ugrozilo čovjeka do srži. Čovjek neprestano mora izabirati između dobra i zla, grijeha i milosti, dostojanstva i izgubljenosti. U sebi nosimo Božji glas, savjest, kojom nas Bog upozorava kad izabiremo i kad smo u napasti pogriješiti; savjest nam govori što je dobro a što zlo. Ipak, toliki se opredajuju za zlo pa su posljedice grijeha na svim razinama, od pojedinca do odnosa u društvu" upozorio je nadbiskup. No Bog u svojoj ljubavi i milosrđu ispravlja palo. Čovjek može svojim opredijeljenjem poći za Isusom, pobjednikom nad grijehom i smrću.

"Marija je model koji pokazuje što treba činiti kad se nalazimo pred izborom. Marija pokazuje što čovjek može učiniti kad vidi da Bog dolazi preda nj i traži njegovu suradnju, da se ponudi Bogu i bude graditelj novog, boljeg svijeta. Gledajući Bezgrešnu, Božje darove u njoj, njen stav prema Božjoj ponudi i sve plodove proizašle iz njenog 'Neka mi bude po riječi tvojoj' i mi smo pozvani Bogu reći 'Evo, to što si mi dao u krštenju, što nosim kao tvoj život, što može unaprijediti moj život i dati mu snagu da postane primjer za druge i bude doprinos popravku mene i svijeta, tim putem želim ići' rekao je mons. Prenda. "Bog može silno učiniti u svojoj milosti, ali mu trebamo poslužiti, otvoriti mu se i dati pristup u svome srcu. To je pitanje našeg mentaliteta, što mislimo da je dobro a što zlo, jer su danas i među katolicima kolebanja i pitanja osobne slobode u shvaćanju mnogih stvarnosti života. Pred mnogim smo nevoljama jer smo neodlučni, nedosljedni i nismo svjesni koliko je važno pravilno misliti, ići za svjetлом Krista i biti odlučan u borbi protiv grijeha. Svatko od nas može doprinijeti da svijet bude bolji i da Krist bude više vidljiv po našem životu, kao što je to po posluhu i otvorenosti svog srca učinila Marija" zaključio je mons. Prenda.

MISA ZA DOMOVINU I PRVOG HRVATSKOG PREDSJEDNIKA

Na devetu godišnjicu smrti prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana, u srijedu 10. prosinca u katedrali sv. Stošije u Zadru misu za dušu prvog hrvatskog predsjednika i domovinu predvodio je generalni vikar zadarske nadbiskupije mons. Ivan Mustić. "Uvijek su u povijesti Crkve kršćani molili za svoje poglavare i ljudе na vlasti. Ta je misa molitva za domovinu, vjeru, blagostanje i sigurnost. Na osobit se način spominjemo onih koji su u

njoj živjeli, umirali, gubili svoje živote, osobito u Domovinskom ratu" rekao je mons. Mustać u zahvalnosti za žrtve svih u izgradnji hrvatske slobode. Istaknuo je da je Bog prisutan u povijesti jednog naroda u njegovu izobilju blagostanja ali i u situacijama trpljenja. Bog govori kroz događaje u povijesti naroda, poručio je mons. Mustać, dodavši da je temeljno vjerovanje Židova bilo da su kroz svoje povijesne činjenice čitali Božju volju. U trenucima blagostanja čovjek je u napasti zaboraviti Boga i ne slušati ga, upozorio je mons. Mustać, podsjetivši i na Babilonsko sužanjstvo Izabranog naroda kad su bili u trpljenju, poniženi, depresiji i beznađu. U pustinji je narod mrmljao i sumnjavao u Boga. "Pitanje kruha i slobode uvijek je prisutno u povijesti naroda. Treba se nečeg odreći da bi imao slobodu. Ali narod ne želi ništa riskirati nego želi sve odmah i ulazi u otpad od Boga, idolopoklonstvo, služenje tuđim bogovima i ateizam. No Bog vodi svoj narod i kroz pustinju i uči ga da čovjek ne živi samo o kruhu nego o Božjoj riječi. Bog je 40 godina Izraelski narod učio ovisiti o Bogu" rekao je mons. Mustać, istaknuvši da je čovjek zadovoljan kad je materijalno zbrinut. "No čovjek koji ne nosi Boga u sebi nikad neće biti zadovoljan. I pored materijalnog obilja, toliki ljudi su nezadovoljni, stalno nešto prigovaraju. A zadovoljstvo dolazi od Boga, iz čovjekova srca. Nikakav napredak ne pomaže čovjeku ako ga ne prati naše obraćenje - ljudski napredak je preduvjet razvoja, ali vjera je temeljno u životu čovjeka i naroda. Koliko čovjek ima vjere, koliko ima i nade i perspektive" zaključio je mons. Mustać, pozivajući na molitvu za domovinu, za mudrost u vodstvu njenih poglavara i slobodu svih koji u njoj žive.

CARITASOVA AKCIJA „ZA 1000 RADOSTI“

U ulozi prodavača, a među prvim kupcima u Caritasovoj akciji „Za 1000 radosti“ na Narodnom trgu u Zadru u subotu 13. prosinca bio je zadarski nadbiskup Ivan Prendić, a prva darovana od strane nadbiskupa, paketom slastica, bila je jedna novinarka. Tako je mons. Prendić počeo s animacijom prolaznika da kupnjom prigodnih artikala pomognu potrebne, a ugledavši majice Hrvatskog Caritasa s porukama kako komunicirati nadbiskup je s osmijehom poručio: „To baš na osobit način vrijedi za novinare i odnosi se na njihovu komunikaciju - Komuniciraj dobro, vedro, blago!“. Pojašnjavajući taj stav mons. Prendić je rekao: „Komuniciraj dobro - to bi bio zakon za novinare! Širi dobro, razglasи dobro, vidi, imaj oči za dobro i za što više pozitivnog. Iako, potrebno je uočiti i negativne pojave, ali daleko je više dobra u životu nego što možemo zamisliti a često to ne uspijemo prenijeti“ rekao je mons. Prendić, dodavši da je u svijetu punom grubosti i onog što ne priliči civilizaciji važno kako drugima prići s rječju, izreći, na koji način komunicirati. „Divno je ako drugome uspijemo reći nešto duhovito, ako je ta riječ zdrava; puno je crnog, pa ako je ta riječ optimistična, ako odvažno nekom nešto kažemo što će ga razveseliti; ali i otvoreno i jasno, ne iza kulisa, i mudro, blago i srdačno“ rekao je mons. Prendić.

„U mjeri u kojoj vidimo kako drugi slave Božić bogatstvo je našeg Božića“ poručio je nadbiskup, žalostan što smo dio svijeta koji ne oskudijeva a ipak je puno siromaha. „Sav izvanjski sjaj može biti prazan ako nema nutarnjeg sadržaja. Srce je najbolje oko koje vidi potrebe drugih“ rekao je nadbiskup, smatrajući da je Caritasova akcija mogućnost da drugi čine dobro i prilika za stvaranje zajedništva koje doprinosi ljudskijem slavljenju Božića. Nadbiskup je podsjetio na izraz 'mirboženje' iz svog djetinjstva, kad je proslava

bila skromna, no stol je za Božić bio bogatiji a ozračje u kući pažljivo čuvano, brižno se odnosilo jedno s drugim kako bi Božić bio u radosti. Tumačeći geslo 'Ljubav sve podnosi' Caritasove akcije nadbiskup je rekao da to znači da teškoće i napore koje doživljavamo i posvećujemo ih drugima trebamo shvatiti kao vrijednost života i sadržaj najlepšeg dara koji drugome možemo prirediti. „Ovih dana svi očekuju i žude za znakom pažnje, poštovanja, brige, i načinom koji si ne mogu puno toga priuštiti. Društvo je u raslojavanju, ima dobrostojećih ljudi a i onih kojima i Božić protječe u nestaćici, brizi i ne mogu izdvojiti za potrebno. Takvima želimo pomoći, nešto pripremiti, razveseliti ih i darovati im tisuću radosti“ rekao je mons. Prendža. Istaknuo je da je Božić poseban dan obiteljskog zajedništva, stola i ako je moguće darivanja, sadržaja koji uvijek znači da se produbljuje ono izvanjsko koje se ovih dana vidi na ulicama u velikom svjetlu i raskoši. „A ipak, srce je ono gdje se događaju naše odluke prema bližnjima i naša darivanja kao izraz razumijevanja za one koji nisu u mogućnosti imati najnužnije“ rekao je nadbiskup. Uz mons. Prendžu i djelatnike Caritasa, drvca, domaće kroštule i prigodne radove volonterke i grupe Caritasovog programa liječenih od psihoze prodavalci su i zadarski župan Stipe Zrilić te predstavnici gradske vlasti. Štand će na Narodnom trgu u Zadru i ispred City Galerije na Relji biti otvoren svakog dana do 18. prosinca od 8,30 do 13 sati, a ove godine prvi put akcija 'Za 1000 radosti' provodi se i na Tržnici u Biogradu.

NADBISKUP PRENĐA SUSREO VANJSKE STRUČNE SURADNIKE SLUŽBI ZADARSKOG CARITASA

"Caritas nikad ne može sam riješiti brojne probleme koji postoje u društvu. Caritas nije rješenje za društveni status svega, ali može jako puno pomoći, ublažiti rješavanje socijalnih problema. Ni država ne može sve sama riješiti. Potrebna je institucionalna suradnja na mnogim razinama" poručio je zadarski nadbiskup Ivan Prendža na susretu s vanjskim stručnim suradnicima u provođenju programa raznih službi zadarskog Caritasa kojeg je pohodio u pondjeljak 15. prosinca, kako to čini svake godine u Došašcu. Nadbiskup je zahvalio stručnjacima iz raznih područja rekavši im da su silno dragocjeni suradnici Caritasa jer je prisutan takav stil rada da jedna struktura ne može sve učiniti, koliko god da je ekipirana. "Trebamo suradnju, ekipiranost, onda se može dati doprinos zajedničkom činjenju dobra. Čovjek je u središtu Božjeg interesa, a mi smo suradnici. No pomoć potrebnima nije pitanje samo Crkve kao institucije nego i svakog pojedinca da ne zaboravi ljudi, čovjeka. Nikad neće biti sve riješeno. Policija, sudstvo, škola, svi bismo trebali biti bolji i više činiti jer je svaki pojedinac dragocjenost. Sve je na razini čovjeka. Svaki čovjek je program i važno mu je pomoći" poručio je mons. Prendža istaknuvši da je važno imati prave programe, ulagati u njih, podržavati institucije i surađivati s njima. Caritasovi suradnici koje je nadbiskup susreo bili su iz Opće bolnice, Prekršajnog suda, školstva. U programu zadarskog Caritasa su počinitelji obiteljskog nasilja za što je Caritas dobio licencu od Ministarstva pravosuđa RH. Klijente Caritasu šalje Centar za socijalnu skrb, puno je potreba mladih povezanih s nasiljem i taj program traži podršku zajednice i sudova. U Maloj školi Caritasa djeluje i psihologinja za roditelje djece s kojima radi socijalne i komunikacijske vještine. Taj program podržava Ministarstvo obitelji, branitelja, i međugeneracijske solidarnosti. U socijalnoj službi Caritasa radi i socijalna radnica u kućnoj njezi, sad se taj program proširuje i u Biograd.

U Caritasovom obiteljskom savjetovalištu je program za mlade koji su počinili prekršajna djela: tuču, krađu, nasilje. Tu je suradnja s Općinskim odvjetništvom i Prekršajnim sudom.

Taj se program provodi uz pomoć Grada od ove godine. Prije je to Savjetovalište djelovalo u Domu za mladež, a kad tamo više nije bilo moguće sad je to Caritas prihvatio. U suradnji s odjelom Psihijatrije zadarske bolnice Caritas provodi program za oboljele od psihoze u glazbenoj i likovnoj radionici. "Uvijek je objekcija da bi Crkva mogla još više činiti. Hvala svim suradnicima. Dragocjeni ste doprinos životu Crkve, nadbiskupije i Caritasa. Caritas to čini kao svoje autohtono djelovanje, iz života Crkve, ali druga razina je i da podržavamo druge institucije. Objedini taj dragocjeni rad stručnjaka iz raznih područja jer je suradnja vrlo dragocjena i u Caritasu je na dobroj razini" poručio je mons. Prendža ravnatelju zadarskog Caritasa don Ivici Jurišiću, prisutnom na susretu sa suradnicima s djelatnicima službi zadarskog Caritasa koji dogodine slavi 20 godina svog rada. "Tim načinom svjedočimo kako je Crkva zainteresirana za čovjeka i dragocjeni je doprinos ljudskim potrebama. Nikad se ne možemo osjećati toliko moćnima da kažemo da mi možemo sve riješiti. Nažalost, tek nevolje i iznimno loše situacije pokreću rijeke ljubavi i dobrote, a u redovitosti života kao da se uljuljamo i čovjek se teže pokreće. Uvijek treba netko tko animira. Veliko je to što činimo i doprinos svijetu da bude manje lošeg" poručio je nadbiskup, istaknuvši da će korisnike tih programa u životu pratiti lijepa misao: "'Netko se za mene brinuo, nisam bio zaboravljen'. Ne mogu sve riješiti novci, ali pristup i dobrota puno znače. Hvala vam za taj rad i takav pristup čovjeku" poručio je nadbiskup Prendža suradnicima Caritasa.

SUSRET NADBISKUPA PRENĐE S KORISNICIMA PRENOĆIŠTA I RODITELJIMA POGINULIH HRVATSKIH BRANITELJA

Za vrijeme tradicionalnog adventskog pohoda Caritasu zadarske nadbiskupije u ponedjeljak 15. prosinca zadarski nadbiskup Ivan Prendža susreo je korisnike Prenoćišta sv. Vinko Paulski i roditelje poginulih hrvatskih branitelja, a pohod Caritasu je završio susretom s korisnicima u Pučkoj kuhinji gdje je i ručao. Pučka kuhinja i korisnicima Prenoćišta osigurava dnevno tri obroka. "U božićnim danima na poseban način želimo susresti potrebite te im svojom prisutnošću iskazati pažnju i poštovanje. Svaki čovjek je za nas slika Božja, bilo u kojoj prilici da se nalazi ili živi. Bilo koje probleme da nosi, potreban je ljudske blizine, pažnje i ljubavi. Ovi nas dani na to osobito potiču. To je razlog našeg nastojanja u ostvarivanju blizine i prisutnosti s ljudima, osobito potrebitima" rekao je mons. Prendža koji je korisnike Prenoćišta posjetio ujutro u 8 sati, u vremenu kad nakon noćenja napuštaju Prenoćište. "Nadahnuće uvijek crpimo iz božićnog otajstva, kad se ostvaruje ne samo vanjska, nego prije svega pomoć koja liječi rane srca i nutarnje potrebe. Božić izaziva da budemo bliži jedni drugima i iskazujemo poštovanje i brigu. Ono što se ulaže u čovjeka je vrijedno i dragocjeno" rekao je nadbiskup ohrabrivši beskućnike i djelatnike Caritasa koji ih žele ospozobiti da se jednom vrate u obitelj i osiguraju egzistenciju za pristojno organiziran život.

Nadbiskup je ohrabrio i roditelje poginulih hrvatskih branitelja, pristigle u tako velikom broju da je to iznenadilo i djelatnike Caritasa - da njihova želja za susretom s nadbiskupom ne jenjava ni godinama nakon Domovinskog rata. "Vidim na vama velike promjene. Sjećam se naših susreta nakon Domovinskog rata kad sam vas tješio da bez žrtve nema ničeg u životu, u državi ni u obitelji. Žrtva je temelj svega napretka i dobra. Vidim da ste shvatili kako trebate ići dalje. Trebaju vas vaša unučad i obitelji, potrebni su

vaše blizine i prisutnosti. Darovali ste i žrtvovali za našu domovinu, učinili ste velike stvari" poručio je nadbiskup roditeljima i godinama poslije odjevenima u crninu, a neke nose i medaljon sa slikom svog poginulog sina u obrani domovine. "Bog nam pomaže da ne očajavamo i da znamo ponijeti žrtvu. Bez toga bi bilo teško. Kao katolici znamo da nam Bog pomaže nositi križ. Želim vaš pogled usmjeriti prema jaslicama i štalici. Ne volimo siromaštvo i biti gurnuti u zakutak, da nas biju nepogode. Želimo bolje prilike u životu. Ali naš je Bog izabrao drugo. Nekad nas postidi. Izabrao je najskromnije uvjete života" rekao je mons. Prendža, dodavši da bit onoga što čini život nisu okolnosti, ambijent, nego to što nosimo u sebi kao ljudi. "Bog traži da nosimo dobrotu i idemo ususret ljudima, da ih razumijemo, pomognemo, podržimo. Crkva vam želi reći da vas ne zaboravljam. Želimo vas tješiti u ranama koje nosite. To što ste učinili u životu je veliko i vrijedno i pred Bogom ostaje kao vaše duhovno bogatstvo" rekao je mons. Prendža, dodavši da je pomoć ljudima zadaća koju Crkva osjeća pred Bogom - da Crkva sredstva koja dobije od države i dobrotvora usmjeri prema potrebnima. "Neka vas Gospodin podrži u životu, trpljenju i svemu što nosite. Pratit ćemo vas i u idućim godinama" rekao je nadbiskup roditeljima, a sve koje je susreo u Caritasu prigodno je darovao. Roditelji su s radošću primili i medaljice, a jedna je majka to popratila riječima "Sve što je iz Vaše ruke, ruke nadbiskupa, je slatko", poljubivši lik Isusa i motiv molitveno sklopljenih ruku na medaljici.

DESET GODINA DJELOVANJA "MALE ŠKOLE" CARITASA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Postoji škola u kojoj djeca koja inače u standardnom školskom sustavu sjede u zadnjim klupama negdje drugdje zauzimaju prvo mjesto. A koliko je bogatstvo njihovih osmijeha i radosti, plod uloženog rada s njima i umnoženih talenata koje društvo inače ne primjećuje, potvrđuje deseta godišnjica djelovanja "Male škole" u sklopu Caritasa Zadarske nadbiskupije. Proslavljenja je u ponedjeljak 15. prosinca susretom djece polaznika te Škole i zadarskog nadbiskupa Ivana Prendje. Školu je u deset godina rada pohodilo 350 djece, a trenutno je u njoj grupa od 17 djece koja je pred nadbiskupom izvela i prigodan recital i scenski prikaz. Škola je otvorena svaki dan u prostoru zadarskog Caritasa od 8,30 do 11,00 te od 16,00 do 18,30 sati, kad se djecu poučava, pomaže u pisanju zadaća i služi im se marendi. U školi djeluju socijalna radnica Mirjana Tadić, ujedno i zamjenica ravnatelja zadarskog Caritasa, psihologinja za terapeutski rad s djecom i njihovim roditeljima, dvije volonterke koje poučavaju strani jezik i učitelji razredne nastave, bračni par Stoja i Petar Matić. "Oni djeci ne prilaze kao učitelji nego kao roditelji, što je posebno vrijedno i korisno kod djece koja žive sa samohranim roditeljima, pa se vidi tko djetetu nedostaje. Ako djetetu nedostaje otac veže se uz učitelja a ako mu fali majka veže se za učiteljicu" kaže Mirjana Tadić, dodavši da ta djeca u školama koje pohađaju obično sjede u zadnjim redovima, a tu im se pridaje značaj i ukazuje na njihovu vrijednost bez obzira na teže okolnosti u kojima žive. Polaznici Male škole imaju probleme u učenju jer za to nemaju uvjeta u obiteljima zbog manjka stambenog prostora, ili su roditelji bolesni a neki se ne nalaze u novom sustavu školstva da pomognu djeci u potrebnom iz školskog programa. Rad Male škole je vrijedan i trebamo ga njegovati, poručila je Tadić, istaknuvši da se za njihovim primjerom već drugu godinu zaredom povela i zadarska OŠ Šimuna Kožičića Benje. Sad i ta škola, prema programu Male škole, radi s djecom iz kritičnih obitelji slabijeg životnog standarda. Time su rasteretili Caritas jer

djeca iz te velike škole više ne dolaze u Malu školu. Tadić je osobito zahvalila Gradu Zadru koji Malu školu financira s čak 100 000 kn godišnje, što je još jedna potvrda uspješne suradnje Grada i Caritasa. Prošlih godina program Male škole pomoglo je i Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

"Radostan je trenutak kad biskup dolazi među najmlađe. Poseban je doživljaj vidjeti kako djeca iz godine u godinu tu nalaze svojevrsno utočište. Djeca su radosna, osjećaju se dobro, vidim da doživljavaju da su voljeni. Najmlađi su najotvoreniiji, najneposredniji i izraz iskonske ljudske radosti i jednostavnosti koja plijeni i starije" rekao je mons. Prenda izražavajući priznanje tom radu vrijednom trudu i sredstava. "Mala škola čini veliko dobro" poručio je nadbiskup s kojim su djeca opušteno i ležerno razgovarala dodirujući i njegov biskupski križ. "Pitali su čiji je to grb, otkud mi to, zašto ga nosim, je li to srebro. Sve ih je zanimalo. Nisam doživio nikakvu distancu između njih i sebe. Uistinu su neposredni. To je ta dječja izvornost koja ima svoju antenu - osjećaju tko ih voli i prihvata; nisu proračunati i intuitivno pristupaju čovjeku. Doživljavaju da ih se prihvata pa uzvraćaju. Ugodno je doživjeti trenutke kad je čovjek s njima opušten jer su djeca velika radost" rekao je mons. Prenda. U prilog njihove spontanosti govori i reakcija jednog djeteta koja je izazvala oduševljenje prisutnih, priznanje i 'kapitualciju' i samog nadbiskupa na tolikoj iskrenosti. Naime, kad im je nadbiskup rekao da će im, između ostalog, darovati i medaljicu, osmogodišnji Mario je odmah upitao: "Je li zlatna?". "Sve što se čini u Caritasu je u prilog čovjeka. Smisao Božića je poziv da se čovjeka vidi, razumije, pomogne, podrži i da osjeti blizinu. To činimo potaknuti vjerom, imamo

duboki i pravi motiv da to činimo. Lice djeteta koje častimo u jaslicama i u njemu vidimo živog Boga, to Božje lice prenosimo u lica djece i drugih ljudi. To je ono veliko što kršćanstvo nudi svijetu - prepoznati u svakom čovjeku lice Božje - to je smisao Caritasa i uopće djelovanja Crkve" zaključio je nadbiskup Prendža.

ADVENTSKI SUSRET NADBISKUPA PRENĐE I STUDENATA VTKŠ-A

Adventski susret zadarskog nadbiskupa Ivana Prendža, studenata i profesora Visoko teloško katehetske škole u Zadru (VTKŠ) održan je utorak 16. prosinca u dvorani te škole u Zadru. Susret je počeo čitanjem ulomka Evangelijskog po Luki nakon kojeg je ravatelj VTKŠ-a mr. don Marinko Duvnjak rekao: "Čovjek je najveća vrijednost na zemlji i ima svoje ispunjenje i smisao u Bogu. Važno je prenosititi istinske vrijednosti na mlade naraštaje. Crkva u blagdanu Božića navješta kako je biti čovjek lijepo i veliko jer je stvoren na sliku Božju. Čovjek je pozvan na život i treba prihvatiči život koji ima veliku vrijednost u Božjim očima". Bit Božića je susret Boga i čovjeka, rekao je mons. Prendža, dodavši da se taj susret dogodio u povijesti a u čovjeku se uvijek iznova događa umom i srcem. "Nastojite upoznavati vrednote vjere i kroz teologiju. To je studij u kojem se uče sadržaji kršćanske vjere. Vjera je put ulaska u prostore Božje blizine. No Boga se susreće i srcem, molitvom i nastojanjem da mu se potpuno darujemo jer se i on nama daruje, traži naše pouzdanje i oslanjanje na njega" rekao je mons. Prendža, dodavši da se u takvom odnosu otvara prostor Božjeg djelovanja. Tada smo sposobni doživjeti Božić koji je susret neizmjerne Božje ljubavi i čovjeka. "Bog nije htio ostaviti čovjeka samog nego želi uči u njegovo biće. On je prvi odlučio poći ususret čovjeku te očekuje našu otvorenost, suradnju i radost zbog toga, kao što su pastiri i anđeli očitovali svoju radost zbog Božjeg silaska u čovječanstvo" zaključio je mons. Prendža, poželjevši profesorima i studentima blagoslovljene blagdane i uspješan daljnji rad.

TRIBINA "OD KOMUNISTA DO VJERNIKA" ZDRAVKA TOMCA

"Mislim da je moj put obraćenja iskren, otvoren i još nije završen. Prihvatio sam katoličku vjeru i Crkvu, prihvaćam molitvu kao nužnost koja mijenja čovjeka, ali nisam spremam u svojoj 72. godini vjenčati se u crkvi. Moja vjera je u molitvi, pokajanju, ali to još nisam spremam. Poštujem Crkvu koja na tome s pravom inzistira, ali došao sam do te razine. Moj put je bio individualan. Pošao sam tražiti svoga Boga i odnos Boga i mene kao čovjeka. A onda sam došao do toga da nije dovoljan individualan put nego da je potrebna i Katolička Crkva. Da li će doći do toga da se i crkveno vjenčam...? Još nisam došao do te poniznosti, poslužnosti, a slažem se da je ona potrebna kao vjerniku. Još uvijek je u meni individualac, čovjek intelektualac koji nije u stanju u potpunosti postati onako dobar vjernik. Ali se nadam da će i dalje napredovati" ta je iskrenost dr. Zdravka Tomca na njegovoj tribini "Od komunista do vjernika" u svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru u ponedjeljak 15. prosinca osvojila 300 sudionika koje je Tomac pozdravio riječima: "Hvaljen Isus i Marija, dragi vjernici. Hvala što ste me primili u redove sretnih ljudi, jer tvrdim da je vjernik sretan čovjek". U izlaganju u kojem je jedna od njegovih češćih riječi bila 'emocija, emotivno', Tomac je govorio o svojem duhovnom i političkom obraćenju koja su se paralelno odvijala u njegovom životu. Jedno na drugo su utjecali i teško ih je međusobno razdvojiti. "Od uvjerenog komunista u mladosti postao sam

antikomunist i hrvatski nationalist. Ne sramim se reći da sam hrvatski nationalist jer nacionalizam kao ljubav prema vlastitom narodu obogaćuje čovjeka. U mom srcu ima puno ljubavi za hrvatski narod ali nema nimalo mržnje za druge narode. I preporučam to i svim Hrvatima: da volimo svoj narod, jer onaj tko ne voli svoj narod teško može poštivati i druge narode" poručio je Tomac, istaknuvši da se može odreći svega što je radio i pisao osim: "Više se ni pod kojim priticima, što god mi se dogodilo, ne mogu odreći Isusa kao svoje zvijezde vodilje i smisla života koji je u meni probudio emocije koje nikad prije nisam imao i koji me učinio sretnim čovjekom". Tomac je rođen u katoličkoj, hrvatskoj obitelji u kojoj su domoljublje i katoličanstvo bili neupitni. Otac mu je prošao i Križni put, no on je srednjoj školi postao ateist i komunist socijalist.

Svjedočeći vjeru stječe puno prijatelja, kaže, no "na sto prijatelja dobivam jednog neprijatelja, ali taj jedan je jako opasan". Upozorio je da se danas radi o uništenju ne samo Boga nego i čovjeka kao prirodnog stvorenja, duhovnog bića; umjesto takvog čovjeka želi se stvoriti umjetni, virtualan čovjek koji neće imati osobnost i bit će ispraznjen od emocija. "Na udaru je čovjek, ne samo Bog. Boga su davno već 'ubili'. Čovjek kao osobnost i duhovno biće. Život se želi svesti na prirodni događaj. No nije istina da su osjećaji proizvod kemijskih procesa u organizmu i da je to što sam napisao plod nekog poremećaja u tijelu i da zato vidim drugačije nego što sam prije video" rekao je Tomac, dodavši da se njegovo obraćenje odvijalo srcem i umom. Vjera je milost koju je doživio više puta, ali njegov ateistički um je nije prihvatio, dok konačno nije shvatio da su mistična iskustva koja je doživio istina. Razočarao se u komunizmu kad je video da je to prevara, da to nije stvaranje boljeg društva i nije istina da je komunizam dobra ideja.

"To je zločinački sustav jer iz ideje zločinačkog sustava proizlaze zločini. Nisu zločini odstupanje od te ideje. Kako može biti dobar sustav koji se temelji na UDBI, zatvaranju, progona? Znači, zlom se želi doći do 'dobra'. To ne može donijeti sreću" poručio je Tomac, dodavši da je na putu obraćenja i sam sebe analizirao. Ne koliko je bio sposoban za dobro nego i za зло, odnosno koliko je kriv ne zato što nije osobno činio зло nego zato što je prihvatio biti dio sustava koji je činio зло. "Osobno sam se borio protiv zla, ali u trenutku kad si dio tog sustava ti moraš snositi odgovornost. I ne možeš se obratiti ako se ne pokaješ. God. 1970. sam bio proganjeno kao navodni hrvatski nacionalist. Ja sam bio spremjan biti izbačen s fakulteta, ne raditi. Ali nisam bio spremjan, kao tu prisutan Davor Aras, Marko Veselica i drugi ići u zatvor. Zato su oni heroji a ja nisam. Jer oni su u datom trenutku bili spremni ići u zatvor. To su heroji koji su se spremni žrtvovati ne vodeći računa o sebi i svojoj obitelji, nego do kraja se žrtvuju za ideju, svoj narod, ljubav i ono što vjeruju. Ja sam tada prihvatio da me se spasi od zatvora i da budem zbrinut u kabinetu Jakova Blaževića. Pitam u knjizi koliko sam kriv za grijehu Blaževića, Kardelja, Račana. I došao sam do zaključka da sam kriv, da se moram pokajati i da to moram javno reći" poručio je Tomac, dodavši da je tada otišao u zagrebačku katedralu na grob Stepinca. "Pomolio sam se i tražio oprost. Prošao mi je cijeli život. I to je bila jedna katarza. Kad sam izašao iz katedrale bio sam novi čovjek, politički i duhovno. Pao mi je kamen sa srca. Ja prihvatom dio svoje krivnje jer nisam bio dovoljno hrabar, jer se nisam dovoljno borio za interes svog naroda. Borio sam se, ali do jedne crte. Jer sam u određenim kriznim trenucima bio kompromisan. Zadnjih godina mnogi mi kažu da sam se bitno promjenio, da sam postao desničar, nacionalist. Nije istina. Ja sam isti. Samo više nisam kukavica. Sad se ne bojam govoriti ono što sam se ranije bojao. Ne bojam se više za sebe" istaknuo je dr. Zdravko Tomac kojeg su Zadrani ispratili pljeskom, željom da ga osobno pozdrave, podrškom i zahvalnosti za poniznu isповijest života.

Gostovanje dr. Tomca u Zadru organizirala je zadarska nadbiskupija kao jedno od adventskih događanja u gradu a prigodni dar vrijednih knjiga uručio mu je zadarski nadbiskup Ivan Prendža koji je također sudjelovao na tribini.

"SV. ZOILO I DRUGI ZAŠTITNICI"

"Sveti Zoilo i drugi zaštitnici" naziv je izlaganja crkvenog povjesničara i kanonika Stolnog kaptola sv. Stošije mons. dr. Eduarda Peričića koje je održao u dvorani Znanstvene knjižnice u Zadru u utorak 16. prosinca, na blagdan sv. Zoila, tog najmanje poznatog zadarskog zaštitnika koji je u Zadru nekad bio vrlo čašćen. U molitvi ga se zaziva kao presvetog isповједnika. Sv. Zoilo je bio svećenik i provodio je sveti život poniznog pokornika u maloj kolibi u močvarnom kraju kod Akvileje. Poslije svog slavnog mučeništva sv. Krševan mu je u snu javio gdje se nalazi njegovo u more bačeno tijelo. Zoilo se uputio i pronašao Krševanovo tijelo i uz njega odsječenu glavu. Doživio je duboku starost a da mu se nije ispunila želja za mučeništvom je je kršćanstvo u 4. st. dobilo slobodu za cara Konstantina. Zoilovo tijelo je bilo sahranjeno u jednoj crkvi u Akvileji odakle se njegovo štovanje nastavlja u Udinama i drugim gradovima Italije. Relikvije sv. Zoila, s onima sv. Krševana, 649. g. su prenesene u Zadar i u mramornoj urni položene u crkvu sv. Marije Velike, kasnije sv. Šime. Zadrani su doživjeli njegovu zaštitu i uslišanja te su ga izabrali za svoga zaštitnika. "Nije bilo crkve u kojoj nije bila njegova slika ili kip izložen javnom štovanju. Na oltarnoj pali iz 1399. g. na velikom oltaru katedrale

naslikan je cjelovit lik sv. Zoila u svećeničkom ornatu s natpisom: sv. Zoilo, isповједник" istaknuo je dr. Peričić. U 14. st. u crkvi sv. Krševana podignut je oltar na kojem je slika sveca iz 1307. g., a u 18. st. u toj je crkvi podignut kip sv. Zoila s drugim zadarskim zaštitnicima, sv. Šimom, Stošjom i Krševanom, koji se nalaze za glavnim oltarom. U 16. st. sarkofag sv. Zoila ugrađen je u jedan od četiri oltara crkve sv. Marije Velike. God. 1622. nadbiskup Stella je proveo pravnu rekogniciju svečevih moći, odredivši prije toga trodnevni post i molitve. Otvorio je svečev sarkofag u prisustvu gradskih vlasti i klera. U sarkofagu je bio i drugi kovčeg s kostima sveca, a u srebrnom relikvijaru svečeva glava. Tu su bili i spisi koji su potvrđivali autentičnost relikvija koje su svečano i uz veliko slavlje prenesene u zadarsku katedralu 16. prosinca 1622. g. U spomen na prijenos svečevih relikvija zadarska je Crkva svake godine 16. prosinca slavila blagdan prijenosa svečevih moći slavlјem u gradu i nadbiskupiji, a od davnih vremena glavna svetkovina sv. Zoila slavila se 23. prosinca, na dan njegove smrti.

PREMINUO PETAR KAZIJA, UMJETNIK IZ PAKOŠTANA

Vijest o iznenada preminulom pakoštanskom umjetniku Petru Kaziji tužno je primljena među poznanicima a djelatnicima zadarskog Nadbiskupskog ordinarijata s kojima je, pred kraj svog zemaljskog života, bio povezan u suradnji izrade iznimnog i vrijednog, a sad se pokazalo, i za njega samog, simboličkog projekta: Križa mladih zadarske nadbiskupije. To je glavni simbol u novoproglašenoj Godini mladih zadarske nadbiskupije koji će tijekom godine ići od župe do župe i na molitvu okupljati u pripremi Nacionalnog susreta Hrvatske katoličke mладеžи u Zadru 2010. g. Potpisnica ovih redova nije osoba koja 'zaslužuje' pisati 'In memoriam' tom umjetniku temeljem prijateljstva ili njegovog dobrog poznanstva. No ono što opravdava pisanje ovih redova je moj susret s Kazijom i njegove posljednje izjave za javnost koje vam donosimo u cijelosti.

Željela sam, naime, 'napraviti' duži intervju s Kazijom na temu bogate poruke Križa mladih kojeg je uspješno istesao, fino oblikovao, te taj razgovor objaviti upravo u našem dnevniku kao sliku vrijednog angažmana našeg sugrađanina - prikaz 'Iza kulisa', posjet skromnom ateljeu odnosno radionici Petra Kazije koja se nalazi u blizini zadarske Marine. Posjetila sam Petra ujutro u subotu 22. studenog, uoči blagdana sv. Krševana kad je svečano otvorena Godina mladih. Sa zadovoljstvom je pristao otkriti 'tajne' svog umjetničkog zanata i srdačno me primio kako bih slikom zabilježila zadnje sate izrade Križa mladih; a ono 'zabilježiti rječju' (malo dužom) rekli smo da ćemo učiniti u skoro vrijeme. Tada nije mogao odvojiti svoje dragocjene minute finalne izrade Križa za pojašnjavanja novinarske znatiželje. No ono o čemu Kazija nije trebao govoriti, nego se moglo doživjeti, bila je njegova srdačnost, jednostavnost u pristupu čovjeku; otvorenost i spontanost, lakoća u komunikaciji. Novinar to naziva onim 'zahvalnim sugovornikom' kad je zadovoljan jer je dobio 'materijal' koji nadilazi očekivanja i učini da inspiracija u tekstu bude kao 'mašnom umotana'. Jer koga ne bi zadirilo kad je Kazija rekao da je drvo od kojeg će izraditi Križ mladih izvučeno iz dubine mulja rijeke Drave, da je staro 5000 godina, da je godinama bilo 'položeno' kod njegovih kolega, čini mi se u okolici Siska i onda, kad je rekao: "To je drvo iz vremena praoca Abrahama". Kad to čovjek čuje, u glavi inscenira fabulu s još mnogim pitanjima kako bi riječima 'istesao' priču simbola, nalik onome što je Kazija radio u svom umjetničkom izričaju - u jednostavnosti je materijalima

interpretirao i skladno predstavlja, povezivao simbole. "Moramo o tome razgovarati, da upoznamo Zadrane kako radite i što ste napravili" rekoh mu. "Napravit ćemo to, na miru, kad bude više vremena, nema problema, samo neka završim. Još njega treba doraditi, to nije gotovo" rekao je Kazija u to sunčano subotnje jutro, pojašnjavao što će još učiniti i pokazivao na kojim mjestima će Križ biserjem uljepšati. "Volio bih da uslikate i tu sliku na zidu, prepoznajete tko je na njoj" rekao mi je Petar. A na slici je lik generala Ante Gotovine. General je Kazijin suborac, sumještanin i, osim u srcu, zauzima mjesto i u velikoj zidnoj slici u njegovom ateljeu.

Na otvaranju Godine mlađih u nedjelju 23. studenog, u katedrali sv. Stošije ugledala sam pristupačnog Petra Kaziju. Na kraju mise sam ga zamolila da ga kratko snimim, no da to neće biti 'onaj naš intervju' kojeg smo rekli jednom 'napraviti'. Bio je kod isповjedaonice i naš je razgovor izgledao ovako:

- *Pretpostavljam da Vam je sad srce malo mirnije kad ste vidjeli da je križ postavljen... još jučer je bilo velikih priprema.* "Je, sad mi je srce na miru, dovršit' ćemo ga kako to spada, kad bude vrijeme... kad se dobro osuši bit će sve u redu". - *Primjetili ste kako su ga mlađi iznijeli tako dostojanstveno?* "Pa bilo je predivno vidjeti tu grupu mlađih koji su ga nosili, koji su ga postavili. Jer on je dosta težak. Još ima dosta vlage, pa kad se osuši bit će puno lakši" - *Jeste malo strepili dok su ga namještali, pa ga s okovima učvrstili?* - "Je, moram priznati, jer sam se uplašio te visine i težine. Međutim, sve je prošlo vrlo lagano. Križ je veličine 3,10 m x 2 m, sad je težine oko 100 kg, ali ona će se smanjivati". - *I još mu predstoji finalna dorada u draguljnom, sjajnom izdanju?* "Tako je. Sad ćemo počekati da se potpuno osuši, da drvo odradi svoje, a onda ćemo to drvo savršeno ukomponirati, ukrasiti zlatom i poludragim kamenjem" - *Ovaj križ spaja starost i mladost u smislu da je 5000 godina drvo staro?* "Da, ono ima simboličko značenje: da je Krist oduvijek bio, da oduvijek jest i da će biti zauvijek". - *Rekli ste da je to križ iz vremena Abrahama?* "Da, to je otprilike vrijeme kad je praotac vjere Abraham hodao po zemlji". - *I vi ste sad od tog drva oblikovali tako nešto...* "Tako je. I to je super zadovoljstvo, to je nešto posebno." - *Koliko dugo Vam je trebalo vremena?* "Pa bilo je jako kratko vrijeme i nisam bio u stanju sagledati sve. Sad imam priliku to vidjeti i eventualno tu svoju viziju odnosno dodatak već postojećem križu iz 12. st. (predložak Križa mlađih je po uzoru na Križ iz 12. st. u samostanskoj crkvi sv. Mihovila, op.a.) malo autorizirati, napraviti neke male izmjene i da to bude križ ovog vremena u slavu onog vremena".

Petar Kazija je i autor sedesa na kojem je papa Ivan Pavao II. predvodio molitvu Srednjeg časa na Forumu za svog pohoda Zadru 2003. godine. Providnost će već urediti kako će se i tko postaviti biserje na Križu mlađih, što je bila vizija preminulog umjetnika. No sigurno je taj Križ biser njegova života, umjetnički testament - oporuka čiji znak otvara vrata vječnosti u kojoj će Kazija, osim u svojim bližnjima, živjeti i svojim djelima.

Hvala, Petre Kazija!

I prati hod Križa mlađih s neba!

I nadahni izradu njegova biserja, jer je Vječnost biserna ogrlica...

Petar Kazija, akademski kipar i slikar, dugi niz godina surađivao je sa zadarskom nadbiskupijom u mnogim projektima. Kazija je od posljedica srčanog infarkta preminuo 15. prosinca u 61. godini života, a sahranjen je u srijedu 17. prosinca u rodnim Pakoštanima gdje je u župnoj crkvi Uzašača Gospodinova misu zadušnicu predvodio don

Zdenko Dundović, nadbiskupski povjerenik za mlade i izaslanik zadarskog nadbiskupa. Nadbiskup je izrazio sućut obitelji i zahvalio za sva dobra koja je preminuli umjetnik svojim djelima učinio. Kazija potjeće iz brojne obitelji, ima još dva brata i pet sestara, od kojih je sestra Mirjana redovnica. Sprovodni obred na groblju predvodio je mons. Ivan Čolak, pakoštanski župnik. Iskreni domoljub Kazija bio je i hrvatski branitelj te je sahranjen uz počasti Hrvatske vojske, u pravnji hrvatskih vojnika i uz počasne plotune. Njegov lijes je bio prekriven hrvatskom zastavom a ispraćen je i uz hrvatska odličja koja je na jastučiću nosio vojnik, a zbog zasluga su mu dodijeljena kao hrabrom sudioniku Domovinskog rata. "Ispraćamo dušu čovjeka koji je svoj život darovao da bi drugi živjeli. Za sobom je ostavio i puno djela kao umjetnik. Fascinirala me njegova zauzetost oko križa. Toliko križeva je Petar napravio. Živio je s takvim žarom oko Križa. To nije za ništa. Iza toga se krije nešto što je bolje ostaviti čovjekovoj intimi na razmišljanje i ne izgovarati riječi, da se tumačeći ne pogriješi u veličini takve Petrove zauzetosti za križ" rekao je don Zdenko Dundović. Kazija je autor križa i za bavarsku katedralu, za zadarsko sjemenište je za Domovinskog rata izradio križ od maslinova drva, za Križ mlađih je imao još toliko ideja, u Starigradu je podigao veliki križ. U ime Hrvatskog društva likovnih umjetnika Zadar na groblju se od akademskog umjetnika oprostio Konstantin Kostov, a u ime Kazijinih suboraca Ašli Minak je rekao: "Sve što smo mi imali reći ti si nam pisao, govorio, crtao, stvarao. Tvoja dobrota, plemenitost i domobljuje ostat će uvijek u našem sjećanju. Prijatelju, brate, suborče, akademski kiparu i stvaraoče, ostat ćeš besmrtan kroz svoja djela na koja smo svi ponosni. Živio si na ponos svoje domovine, svojih sinova, braće, sestara i svih nas suboraca koji smo živjeli s tobom". Kaziju je resila izuzetna jednostavnost, skromnost, srdačnost, topao pristupu čovjeku; nesebičnost, otvorenost, spontanost, lakoća u komunikaciji. Cijenio je i volio ljude, domovinu koju je predano branio, Boga kojeg je počastio svojim velikim umjetničkim opusom kipova, kamena temeljaca, križeva i slika.

BOŽIĆNI SUSRETI ZADARSKOG NADBISKUPA I LOKALNIH VLASTI

Zadarski nadbiskup Ivan Prendža primio je u petak 19. prosinca u zadarskom Ordinarijatu gradonačelnika Grada Zadra Živka Kolegu i članove Poglavarstva, a 18. prosinca zadarskog župana Stipe Zrilića i dožupane. "Naše čestitke nisu formalne i govori isprazni nego su izraz dubokih kršćanskih korijena i uvjerenja. Iz naše kršćanske baze proizlazi i socijalni osjećaj za ljude" rekao je mons. Prendža izražavajući priznanje Gradu i Županiji na brojnim projektima koji su u prilog čovjeka i njemu služe. Nadbiskupija, Grad i Županija surađuju u nizu socijalnih i kulturnih programa te su gradonačelnik Kolega i župan Zrilić zahvalili Nadbiskupiji na podršci i zajedničkim projektima. "Hvala vam za sve što činite i kako se trudite ispravno plasirati sredstva. Često se susrećemo na istim mjestima: u školama, vrtićima, cestama, domovima. Takvo je djelovanje izraz vrednota koje nosite u srcu. Ne možemo ni slutiti koliko sve što činimo postaje dio civilizacije" rekao je mons. Prendža županu i gradonačelniku. Vlasti su istaknule da se građani poistovjećuju s realiziranim ulaganjima i prepoznaju ih kao svoju dobrobit, te se uz infrastrukturu razvijala i socijalna komponenta ne samo grada nego i cijele okolice. Nadbiskup je upozorio da je sadašnji gospodarski trenutak krize u svijetu znak da ta sredstva nisu služila čovjeku, jer se sve što ne služi čovjeku uruši i propadne. Uz izmjenu prigodnih darova, župan Zrilić je nadbiskupu uručio i 10 000 kn. Mons. Prendža je izrazio priznanje vlastima

na uspješno provednim projektima rekavši da ga gdje god dođe s čuđenjem i divljenjem pitaju 'Što se to događa u Zadru, otkud toliki razvoj, zamah?'. Svi se dive razvoju našeg grada, istaknuo je mons. Prendić poželjevši loklanim vlastima daljnji uspjeh i blagoslov da nastave 'takvim tempom i stilom'. Trenutno je u Zadru najmanji broj nezaposlenih u njegovoj povijesti, istaknuo je predsjednik Gradskog vijeća dr. Zvonimir Vrančić. Nadbiskup je izrazio radost da Crkva može biti duhovni oslonac narodu i ukazao na potrebu paralelnog razvoja: duhovnog i materijalnog, a sve za opće i dobro čovjeka.

BOŽIĆNO ČESTITANJE ZADARSKOM NADBISKUPU

Božićno čestitanje zadarskom nadbiskupu Ivanu Prendići upriličeno je u subotu 20. prosinca u Nadbiskupskom sjemeništu 'Zmajević' u Zadru od strane zadarskog svećenstva, redovništva i djelatnika nadbiskupijskih ustanova.

U ime njih božićnu i novogodišnju čestitku nadbiskupu uputio je generalni vikar zadarske nadbiskupije mons. Ivan Mustać. Smatrao je prigodnima spomenuti dvije slike susreta Isusa i apostola. Onu kad su učenici bili svu noć na jezeru i trudili se, no ništa nisu uhvatili, pa im je Gospodin rekao 'Bacite mreže na drugu stranu'. I kad su se učenici govorili Isusu što su sve doživjeli i što se događalo dok su vršili poslanje u njegovu imenu. "Obje slike odgovaraju našoj situaciji. Nekad nam se čini da smo se trudili a da ništa nismo 'ulovili'. Ali kad god smo se potrudili nešto ostvariti vidjeli smo plodove. Svatko bi mogao od prisutnih reći što se događalo u Isusovom imenu dok smo radili u ime Crkve i bili poslani za to primljenim dekretom. S tim darom želimo Vam blagoslovjen Božić" rekao je mons. Mustać nadbiskupu Prendiću. Nadbiskup je zahvalio za suradnju svakog pojedinca čiji je doprinos važan u životu mjesne Crkve. "Svaki Božić je iznimna ponuda Božje blizine i ljubavi prema nama. Božić nas uvijek iznova potiče da se pitamo za koga se Isus rodio. Svi smo pozvani učiniti da Riječ tijelom postala dođe u ljude i da to osjete u našem

"svjedočanstvu života" poručio je mons. Prenda podsjetivši na mnoge ljudе koje će ovih dana Božić privući i usmjeriti prema Crkvi kako bi pokušali doživjeti nešto od otajstva Božića. "Mi se trudimo, molimo, nastojimo žrtvovati i pitamo se je li to dostatno. Želim vam apostolski žar koji se ne umara, ljubav koja neće zaboraviti dubine i darove koje Bog u nas stavlja za druge" rekao je nadbiskup, zahvalivši na osobit način i redovnicama za sudjelovanje u pastoralu. Sve je ohrabrio riječima da radeći podržavaju hod i život nadbiskupije da se Bog sve više utjelovljuje. "Dok tako molimo i činimo i sami budimo tražitelji Boga te čemo osjetiti mir i radost što nas je Gospodin izabrao, poslao i posvetio kako bismo doprinijeli spasu ljudi i njegovo slavi" zaključio je nadbiskup Prenda.

POHOD ZADARSKOG NADBISKUPA DOMU ZA STARE I NEMOĆNE

Tradicionalni adventski susret zadarskog nadbiskupa Ivana Prende i korisnika Doma za stare i nemoćne na Boriku u Zadru bio je u nedjelju 21. prosinca kad je dvorani Doma nadbiskup predvodio misno slavlje. Potom je posjetio i nepokretne u stacionaru Doma. Nakon mise svakog je osobno pozdravio i prigodno darovao, mnoge i dublje osobno poznaje i njihove obitelji, pa su ti susreti, uz čvrste zagrljaje i nadbiskupove riječi ohrabrenja, među kojima i 'Diko moja', bili dodatno emotivni. "U iščekivanju rođenja našeg Spasitelja, želim vam reći da je svaki čovjek kad voli druge mali spasitelj. U životu je i najmanje potrebno da nas podigne i pomogne. To je Božja prisutnost svima nama po pomoći bližnjima. A to možemo svi. Podignuti štap, dati čašu vode, minuta razgovora - tu smo na ispit u koliko je Bog u nama prisutan i koliko možemo drugome pomoći" rekao je mons. Prenda, dodavši da smo pozvani jedni drugima biti nositelji mira. "To je štovatelj Božića. Bog u našem srcu čini nešto za druge. Što god jedno drugomu činimo Isusu činimo" poručio je nadbiskup, izražavajući razumijevanje i za to da zajednički život ima i teškoće. Treba se uskladiti, oprostiti, no puno znači zajedništvo kad se ljudi razumiju i osjećaju Božju blizinu po drugima. U tom Domu korisnici čine veliku obitelj međusobno i s onima koji tu rade. "Plaće i novci koje primaju zaposlenici nisu dovoljni da prema vama budu ljubazni. Samo srce može izraziti poštovanje, ljubav, pažnju. U srcu se kuje naš odnos prema bližnjemu, u srcu se donose odluke da li i kako nekog prihvati" poručio je mons. Prenda izražavajući osoblju Doma koje je također sudjelovalo na misi priznanje za njihov rad.

"Godine donose teret ali jedni drugima pomažemo biti mali božić tj. radost da jedni druge pomažete. Bog vam daje godine života da i dalje možete činiti dobro. Usprkos križevima, štakama, štapovima. U tim godinama intenzivnije razmišljate o svom životu, žrtvama za svoju djecu, što ste činili i radili korisno i dobro. Sve to govori kako niste napustili Boga i gradili život bez njega. Sve što ste učinili je u Božjim rukama. Ništa nije izgubljeno" ohrabrio je nadbiskup korisnike rekavši da su godine u Domu prilika za razmišljanje, molitvu i potrebu veće povezanosti s djecom i socijalnim institucijama. "U danima Božića osjetite da ste jedni drugima blizi, da ste svojima blizi i da vam je Bog blizu u vašim srcima" rekao je mons. Prenda poželjevši radost u njihovom zajedništvu.

SUSRET NADBISKUPA I MEDIJSKIH DJELATNIKA

Zadarski nadbiskup Ivan Prenda susreo je u ponedjeljak 22. prosinca u dvorani Sjemeništa 'Zmajević' u Zadru djelatnike iz svih lokalnih medija i dopisništava i poručio im: "Vaš je zadatak i poslanje od velike kulturološke i civilizacijske vrijednosti. Naše je vrijeme na osobit način afirmiralo jako važnu ulogu ljudi iz svih vrsta medija. Zato nikad dovoljno premišljanja o tome koliko možete dati pozitivnog duha dobrote i zajedništva ovom svijetu. Ali ste također, kao i svi drugi, u opasnosti da nekad nešto nije prikazano u duhu u kojem bi trebalo" rekao je mons. Prenda dodavši da se uvijek zalaže za širinu pristupa prema novinarima. "Treba vam treba dati podršku u radu. Današnji svijet je nezamisliv bez medija i ostvaren je velik napredak u tom području. Jedva da se može naći išta što nije popraćeno. Doživljavamo da nema toga što neće biti otkriveno i da se o svemu piše. No ima i puno zabrinjavajućeg. Pitamo se postoji li išta u čemu čovjek može sačuvati svoju osobnost, privatnost i sve elemente koje čovjeka čine osobom i daju mu dostojanstvo. Pomozite na tom polju. Budite suradnici u ljudskom koje treba izgrađivati. Budite istražitelji istine, to vam nitko ne može zabraniti. I budite afirmatori - ljudi koji će isticati dobro, no i negativno moramo otkrivati i biti posrednici svih događanja" poručio je nadbiskup novinarima. Istaknuo je potrebu dubljeg etičkog produbljivanja i shvaćanja uloge medija jer treba okupiti snage koje će pozitivno djelovati na izgradnju svijeta. "Budite graditelji istine, dobra, obitelji i društvenog života. U tome se sastoji plemenitost novinarskog posla" rekao je nadbiskup. Izrazio je zadovoljstvo i zahvalio novinarima za prisutnost crkvenih događanja u medijima. "Među nama postoji dobra suradnja i most preko kojeg se posjećujemo: nadbiskup medije i vi nadbiskupa i crkveni život. Hvala vam na tome i želim vam puno uspjeha u novoj godini" zaključio je mons. Prenda.

"TISUĆU GLASOVA BOŽIĆU"

Središnji i najveći božićni glazbeni događaj u zadarskoj nadbiskupiji, koncert "Tisuću glasova Božiću" održan je u nedjelju 21. prosinca u sportskoj dvorani Jazine u Zadru i desetu godinu zaredom okupio više tisuća posjetitelja, uz tisuću raspjevanih glasova glavnih izvođača. Program je započeo nastupom Andelete Ćurković Petković koja je uz pratnju tamburaša izvela "Tihu noć", slijedili su Vili Kalmeta, Amenda Stošić, vokalni sastav Hrvatske katoličke udruge medicinskih sestara i tehničara - Zadar i Mihovil Modrić. Nastupile su i blizanke Jessica i Charlotte Leitch, veliki zborovi osnovnih i srednjih škola zadarske županije, Zbor mladih zadarske nadbiskupije pod ravnanjem

Tomislava Pehara, tamburaški sastav OŠ Posedarje te brojna djeca iz vrtića 'Radost' i 'Sunce'. U sklopu scenografije nalazile su se i žive jaslice. Pokrovitelji koncerta su Zadarska nadbiskupija, Grad Zadar i Zadarska županija. Čestitke svim sudionicima jubilarnog izdanja božićnog koncerta u Jazinama na kraju programa uputio je i zadarski nadbiskup Ivan Prendža. Poželio je svima blagoslovljene blagdane ali i naznačio: "Mi sanjamo o jednoj drugoj dvorani, iako još ne možemo potvrditi sa sigurnošću"; nadbiskup je pritom mislio na novu veliku košarkašku dvoranu 'Krešimir Čosić' u sklopu sportskog centra Višnjik. Moguće je i u planu da će nakon deset godina u Jazinama, dogodine koncert biti održan na Višnjiku, što zahtijeva složenije organizacijske napore i veća ulaganja. Time će koncert "Tisuću glasova Božiću", kojeg su u cijeloj nadbiskupiji prihvatile sve generacije, djeca, roditelji, mlađi i odrasli, ta velebitna lokacija podignuti na još viši nivo koji već i u Jazinama izaziva veliku radost svih sudionika i emocije u tisućama posjetitelja u doživljaju božićnog ugođaja i otajstva.

ZADARSKI NADBISKUP NA BOŽIĆNOM ČESTITANJU GRADA ZADRA

Tradicionalno božićno čestitanje koje priređuje zadarski gradonačelnik a okuplja sve strukture vlasti i javnih institucija grada, u čemu sudjeluje i prigodnu riječ uputi i zadarski nadbiskup, održano je u ponedjeljak 22. prosinca u dvorani Hrvatske kazališne kuće Zadar. Gradonačelnik Živko Kolega zahvalio je svim sudionicima koji predstavljaju Grad za ljubav i trud pri ulaganju u njegov boljšak, jer smo svjedoci dinamičnog razvitka grada koji je uz dosadašnju kulturnu baštinu i suvremenom arhitektonskom interpretacijom svog identiteta postao poznat i izvan granica domovine. Gradonačelnik je izdvojio neka ostvarenja i najavio realizaciju sljedećih projekata.

Nadbiskup Prendža je Božić nazvao odom života, blagdanom života, trenutkom zajedništva i solidarnosti. "Vremena pokazuju ukoliko cilj nije istinsko ljudsko, Božje, da može iznenaditi i razočarati. Ako je profit jedini cilj dobitka lako možemo doći u krizu. Ako nema moralnih vrednota u stvaranju, za koga stjecati i napradovati" upitao je mons.

Prenda istaknuvši da će sve što ljudi stvaraju i sve ljepote grada imati vrijednost ako će ga baštiniti njegovi ljudi. Govoreći o Isusovom rođenju kao svjetlu koje dolaskom na svijet obasjava čovjeka, nadbiskup je rekao da je time Bog htio obasjati čovjeka svojom istinom. "To je bitna poruka Božića. U Zadru je sve u znaku kršćanskog obilježja od iskona. Sva kultura je u znaku Božića. Kroz tu stvarnost smo gledali i na povijesna zbivanja. Sve što je gradonačelnik govorio o napretku Zadra i velikim ostvarenjima na svim poljima, sve je to za čovjeka. Dragocjen je svaki život, mlađi, djeca, to se za njih stvara. Na to treba misliti, da svako ostvarenje bude afirmacija života" rekao je mons. Prenda. Osvrnuo se i na gradonačelnikovu misao da je Zadar izgrađen na stijeni. "To podsjeća na Evanđelje i Isusov govor; čovjek koji gradi svoj grad i civilizaciju na Evanđelju i Božjoj riječi gradi na pravom mjestu, stijeni i siguran je i kad su krize i teškoće. Naš je grad svojim kršćanskim svjetonazorom to pokazao i potvrdio kroz stoljeća" rekao je mons. Prenda i svima čestitao blagdane te poželio blagoslovljenu novu godinu.

BOŽIĆNA MISA POLNOĆKA

„Čovjek je biće koje sav svoj život traga i usmjerava cilju za koji misli da će ispuniti njegova očekivanja; traži smisao, zapravo traži svoga stvoritelja, Boga. No ne traži samo čovjek Boga i smisao. Bog je u prvom redu taj koji traži čovjeka. Božja brižljivost pohitila je ususret čovjeku“ rekao je zadarski nadbiskup Ivan Prenda predvodeći misu polnoćku u zadarskoj katedrali sv. Stošije, istaknuvši da Kristovim rođenjem Bog ostaje zauvijek vjeran čovjeku; Božićem mu daruje dioništvo u otajstvu svoje blizine u Isusu iz Nazareta. Evanđelje pruža ljudskom umu i povijesno zemljopisni okvir Božjih poteza, rekao je nadbiskup, dodavši da Isusovo rađanje u našem srcu donosi novost da smo novi ljudi kako bismo mogli graditi novo u obitelji, Crkvi i društvu. Pred Božje srce stižu slutnje čovjeka za kojeg se Isus rodio kako bi bio na našem putu. Poziva nas da otvorimo srce njemu koji je ljubav i došao je pokazati puni smisao čovjekova života - tražiti Boga kako bi postali novi ljudi kad nas prožme svojom prisutnošću i duhom. „Čovjek povezan s Bogom je slava Božja. Pozvani smo slaviti Boga mira životom da možemo reći - Božić je postao Božje rođenje u mom srcu, Bog je došao zahvatiti me jer me to očovjećuje, pokazati mi staze kojima ću ići naprijed i odreći se zla puta“ rekao je mons. Prenda, dodavši da je čovjekova težnja da traži Boga položena u njegovo srce. Svojim utjelovljenjem Bog je pokazao koliko mu je stalo do čovjeka, koliko mu on znači i što je sve preman učiniti da ga nađe. „Jesmo li sposobni čuti takav Božji govor našoj nutritri? Navještena riječ je ohrabrenje i svjetlo- Bog je čovjeka htio obasjati svjetлом svog obećanja i dolaska. Želi biti na našem putu, naš suputnik, sudionik naših traganja, ali je On i cilj kojem težimo“ rekao je mons. Prenda, poželjevši svima vjeru kadru sučiti se s tegobama života i ustrajnost koja ne pozna kompromise. „Bog je htio da svjetlo njegove istine nosimo u sebi i to nosimo drugima. I u božićnoj noći nastojmo dobiti novu snagu da budemo svjedoci njegove prisutnosti na ovom svijetu“ zaključio je nadbiskup Prenda.

BOŽIĆNA MISA DNEVNA

„Božić pobuđuje u čovjeku radost što sebe vidi razlogom Božjeg silaska na zemlju – rođeno dijete Isus odsjaj je slave Božje i otisak bića Očeva“ poručio je zadarski nadbiskup

Ivan Prendić predvodeći na Božić, u četvrtak 25. prosinca, u katedrali sv. Stošije u Zadru svečano misno slavlje. Nadbiskup je istaknuo ljudsku dimenziju tog blagdana jer čovjeku omogućuje da u Isusovom rođenju duboko osjeti Božju ljudskost. Kod jaslica osjećamo što znači da je Bog htio biti Emanuel – s nama Bog – s kojim možemo biti na 'ti' jer nas susreće kao dijete. „Bog se sagnuo do čovjeka. Sišao je k njemu, ušao u čovjekov krug i odlučio ostati na njegovom putu. To je silazna dimenzija Božića“ rekao je mons. Prendić, istaknuvši da Božić ima i uzlaznu dimenziju. Postaje put čovjeka prema Bogu. Zato je Božić poziv svakom čovjeku na otvaranje Istini – Bogu i na njegovo prihvatanje kao temelja života i konačnog cilja. „Radi se o susretu razuma i vjere s neospornom povijesnom istinom: Spasitelj svijeta ugledao je svijet kao maleno, siromašno dijete, na nesvakidašnji način: na slamici u špilji.

Stvar je životnog, intelektualnog poštovanja čovjeka svakog vremena da se upita i traži odgovor tko je Dijete rođeno u Betlehemu? Što je donijelo svijetu? Što ono danas znači za osobni, obiteljski život, međuljudske odnose i civilizaciju? Imaju li moralne vrednote uporište u njemu?“ upitao je nadbiskup i time istaknuo još jednu snažnu dimenziju Božića - društvenu – rođenje Isusa postavlja temelje odnosa pravednosti i ljubavi među ljudima. To su stožeri svakog društva u kojem je osoba na prvom mjestu ljudskih npora, rekao je mons. Prendić i istaknuo: „Svi su pozvani ući u otajstvo spasenja Božića. To znači prihvati dar koji spašava pojedinca, obitelj i društvo. Odgovoriti na taj dar znači predložiti ga društvu u kojem s drugima nosimo terete života. Znači moliti Boga da postajemo sve više odsjaj Kristova svjetla koji će otvoriti novu stranicu povijesti, i to

očima onih najneznatnijih, s Božjim pogledom – takvi i jesu prepoznali tko je novorođeni Emanuel – Bog s nama. Eto pred nama uvijek nove njive života koja je otvorena prvim događajem Božića u Betlehemu“.

Tko je svjedok Božje riječi koja je na Božić postala čovjekom, upitao je nadbiskup rekavši: „Svjedok Božića pred svijetom je onaj koji je praznih ruku i srca došao pred Boga i uspio izaći iz ponora grijeha jer ima iskustvo da je živi Bog izliječio njegovo srce i otvorio mu put čovječnjeg života i svetosti. To može dati samo živi Bog kojem čovjek dopusti da uđe u njegovo srce. Svjedok Božića, Boga koji je došao u povijest je čovjek koji svojim životom potvrđuje da je moguće živjeti Evanđelje u obiteljskom i poslovnom životu; da je moguće biti slobodan od mržnje onoga tko ti je ubio brata ili oca; da se može biti slobodan od strasti uspjeha i zarade po svaku cijenu na račun drugoga“. Utjelovljena Božja riječ je velika Božja svjetlost koja dolazi na svijet. „U Isusu smo otkrili tko je Bog – svima nama Otac. U njemu smo otkrili i tko smo mi – pozvani biti u Kristu Božja djeca i među sobom braća i sestre. I najveća vrednota, život, povezan je s Njim kao izvorom. To je razlog njegova rođenja u Betlehemu“ istaknuo je nadbiskup, poručivši da Božji Sin nije uputio ljude da ga spoznaju samo kao biće, nego ih želi uputiti i u njegova otajstva da u čovjeku zažive. „Crkva je pozvana Radosnu vijest očuvati i širiti u vremenu koje izvana želi ukloniti istinske znakove kršćanskog Božića i zamijeniti ih površnim blještavilom bez sadržaja, dok sve više u javnost izranjaju nemiri i drame osobne i čitavih naroda koji traže istinsko svjetlo i pomoć“.

NADBISKUP PRENĐA POHODIO ZATVORENIKE ZADARSKOG ZATVORA

Božićni susret zadarskog nadbiskupa Ivana Prendje, zatvorenika i uprave zadarskog zatvora održan je u ponедjeljak 29. prosinca u Istražnom zatvoru u Zadru. "Nadbiskup vam dolazi reći da Bog i vas ljubi. Pozvani ste susresti se s milosrđem i dobrotom koja izlazi iz bića Božića. Crkva je u zatvoru pozvana reći čovjeku da nije otpisan i uvijek ima šansu vratiti se u pravi život. Makar ste posrnuli, imate šanse. Bog nikog nije prekrižio. Svakog poziva na obraćenje" rekao je mons. Prendja zatvorenicima koje je susreo u više grupa od po deset zatvorenika ohrabrivši ih i rječju iz Evanđelja. "Čovjek je osjetljivo i osjećajno biće. Nosi u sebi svoju muku i krivnju, ali kad ga se pozdravi, susretne, izrekne pozornost, čovjek doživjava uzdignuće. Uvijek nosi u sebi muku i patnju zbog toga što se učinilo i što mu se dogodilo, više ili manje promišljeno. Zato treba utjehu vjere, pažnju i čuti Božju riječ" rekao je mons. Prendja. Istaknuo je da je Crkva u danima kad razmišljamo o Božjem čovjekoljublju pozvana dati znakove i činiti korake ususret čovjeku i u takvim okolnostima. "Gospodin se želi poistovjetiti sa svakim čovjekom u nevolji bilo koje vrste, u koju je došao svojom krivicom ili ne. Čovjek je potreban ljudskog susreta, stiska ruke i pažnje. Susretljivost se osjeća kao dar, riječ pažnje kao znak oproštenja i potrebe milosrđa. Fascinira da je Gospodin rekao da se nalazi u svakom takvom čovjeku: ranjenom, odbačenom, zaboravljenom. Po tome ću vas suditi, što budete iskazali tim ljudima, rekao je Isus. To je vječni zadatak Crkve. Što smo to bolje i više učinili time smo vjerniji duhu Božića i Evanđelja" istaknuo je mons. Prendja koji je u pratinji generalnog vikara zadarske nadbiskupije mons. Ivana Mustaća zatvorenike i prigodno darovao.

Upravitelj zadarskog zatvora Denis Skitarelić zahvalio je nadbiskupu na dugogodišnjim božićnim pohodima zatovru i što ne zaboravlja zatvorenike. "Ta je suradnja značajna. Želimo im na taj način približiti dane Božića, da i oni osjete jedan vid topline, kako ljudi izvana misle na njih i da nisu zaboravljeni" rekao je Skitarelić. Trenutno je u zadarskom zatvoru sto zatvorenika, od čega dvije žene. Kapacitet je 84 kreveta, a završetkom adaptacije u 2009. g. bit će četiri odjela za zatvorenike s dodatnih 30 kreveta. Tijekom godine o zatvorenicima pastoralno brinu župnik i kapelan iz katedrale sv. Stošije s mogućnošću za isповijed.

BOŽIĆNI KONCERT U ZADARSKOJ KATEDRALI

Božićni koncert održan je u ponедjeljak 29. prosinca u katedrali sv. Stošije u Zadru. Nastupili su Katedralni zbor sv. Stošije pod ravnateljem Žana Morovića i u orguljaškoj pratnji Dragana Pejića. Izveli su skladbe: 'Cantigue de Nöel' (A. Adam), 'Tu scendi dalle Stelle' (sv. A.M. Liguori), 'Stille Nacht' (F.X. Gruber), 'Hark! The Herald Angels sing' (F. Mendelssohn) i 'Kog' ste vidjeli pastiri' (F. Lederer). U pratnji tamburaškog sastava OŠ Posedarje, Zbor i učenici Glazbene škole Blagoje Bersa pod ravnateljem Branke Višić Karavida izveli su slavonsku 'Danak svemu', međimursku 'Zdrav, Kralj mladi' i pokupsku 'Nebo daj oku'. Zbor mlađih zadarske nadbiskupije 'Sv. Krševan' pod ravnateljem Tomislava Pehara izveo je pjesmu 'The Little Drummer Boy' Katherine K. Davis. Brat i sestra, Marija, na violinu i Ante Buturić na klarinetu izveli su 'Adeste fideles' i 'Tvoja krv' u obradi T. Korotaja.

Zbor glazbene škole Blagoja Berse

Jednoipolsatna koncertna večer upotpunjena je i pročitanim ulomcima iz Evanđelja i slikovitim božićnim tekstovima iz bizantske liturgije. Zadarski nadbiskup Ivan Prendā zahvalio je svim izvođačima na tako bogatom doprinosu zadarskim vjernicima u slavlju otajstva Božića. U božićnoj meditaciji generalni vikar nadbiskupije i katedralni župnik Ivan Mustać razložio je poruku jaslica i sudionika Isusova rođenja. Božić nije moguće slaviti bez Isusa i susreta s Kristom, rekao je. Marija je učiteljica svakom kršćaninu koji Božjoj volji u svom životu svakodnevno treba reći 'da'. "Neka Marija zagovara sve majke i djevojke jer je žena ugrožena i nad njom se vrše najveća nasilja u svijetu" poručio je mons. Mustać. Josip je uzor svakom ocu i radniku i neka zagovara očeve i mladiće, rekao je vikar, poželjevši da sv. Josip bude poticaj djeci da poštaju trud roditelja koji privređuju, kao što je Isusa, kojeg su nazivali tesarovim sinom, Josip odgajao u molitvi i radu. Anđeli, pastiri i kraljevi idu k Isusu i svijetu govore što su čuli i vidjeli. "Neka susret s Isusom osposobi da i mi možemo prenositi i svijetu očitovati svoju vjeru" zaključio je mons. Mustać.

13. SUSRET OBITELJI IZ "ZAJEDNICE OBITELJI S ČETVERO I VIŠE DJECE - ZADAR"

Trinaesti susret Zajednice obitelji s četvero i više djece - Zadar održan je tradicionalno na blagdan Svete Obitelji u nedjelju 28. prosinca u katedrali sv. Stošije u Zadru. Svečano misno slavlje predvodio je zadarski nadbiskup Ivan Prendā, za vrijeme kojeg je nadbiskup podijelio službu lektora Rolandu Jeliću i Tomislavu Planiniću, a službu akolita Darku Marušiću, bogoslovima zadarske nadbiskupije. Blagdan Svete Obitelji vodi obitelji koja je svijetu donijela novi početak. Sveta obitelj je početak nove stvarnosti ljudskog roda iz koje je iznikao Spasitelj koji je dao temelje otkupljenom čovječanstvu. Bogu je stalo do čovjekove želje za životom, poručio je mons. Prendā rekavši da je obitelj Božji dar čovjeku i čovječanstvu i u Božjem je nacrtu temelj i zajednica ljubavi i života. No životu se na mnoge načine reklo 'ne', upozorio je nadbiskup. "Sa žalošću možemo konstatirati da se ide dotle da su u jednom europskom gradu ovih božićnih dana u jednom dijelu grada napravljene jaslice s dva Josipa a u drugom dijelu jaslice s dvije Marije. Eto o čemu se razmišlja, dokle su čovjekov um i srce izopačeni s posve krivim pretpostavkama, polazištima i dalelo od Božjeg nauma i misli. To slobodnjaštvo koje se rađa u ljudskom umu i srcu vodi čovjeka vlastitom uništenju. To je bijeg od Božje volje i plana" upozorio je mons. Prendā, dodavši da nije suvišno postavljati pitanja vidi li se obitelj u svjetlu Božje objave; može li se obitelji nazvati išta drugo osim majke, oca i djeteta; smatra li se da se u ikojem drugom ambijentu može odgojiti čovjeka osim uz oca i majku. "To nije suvišno pitati jer život stradava i u kršćanskim sredinama gdje ne nailazimo uvijek na primjer obitelji prihvaćene kao slika Božje obitelji". U obitelji postoji i poziv na posvećeni život, rekao je mons. Prendā. Mladi na putu duhovnog poziva dolaze iz obitelji. "Oni će sutra prigrli brojne obitelji kao služitelji vjere, navjestitelji riječi, poslužitelji života. Obitelj je nada za život i stvarnost u kojoj se odgaja čovjek. To je nada i iz koje dolazi duhovni poziv" poručio je nadbiskup dodavši da ti mladi trebaju podršku, ohrabrenje, potporu da prihvate cjelovito svoj put. Nadbiskup je potaknuo na molitvu da ostanemo kod ispravnog nauka Crkve o obitelji jer Crkva želi biti oslonac obiteljima, podrška u odgoju, dati ispravan pogled na istine vjere i života. Crkva želi pružiti siguran nauk i život privržen riječi Evanđelja o obitelji. "Moguće je prihvaćati, odgajati život kao najveću vrednotu. Svi trebaju biti istančanog osjećaja za obitelj i svi su dužni raditi u tom duhu: Crkva, zakonodavac, društvo, da obitelj bude izvor novog života i oslonac društva, a za

Crkvu izvor zvanja. Obitelji, neka u vama ne ponestane ponos što ste darivatelji života. Nosite duboku radost i svijest da je to ono što Bog želi. Želimo biti podrška svima u obiteljskom životu, pomoći i podrška da bismo zajedno ispunili svoje poslanje" zaključio je nadbiskup Prenđa.

MISA ZAHVALNICA NA STARU GODINU

Misu zahvalnicu sa svečanim 'Tebe Boga hvalimo' za proteklu godinu zadarski nadbiskup Ivan Prenđa predvodio je u srijedu 31. prosinca u katedrali sv. Stošije u Zadru. „Zahvalimo Bogu za sve darove i milosti, dar života i tolike prilike da smo se s njim mogli boriti za dobro koje nam nudi i želi da se ostvari po nama. Neka nam i oprosti zbog nezalaganja prema drugima i za sve dobro koje nismo učinili“ rekao je mons. Prenđa dodavši da tom bogoslužju pripadaju dva čina: kajanje i zahvala: „Bog nas potiče da mu, sabirući njegove darove i bivajući ih svjesni, zahvalimo za milosti koje smo primili. Dao nam je živjeti kao vjernici i mnoge prilike surađivati s njim u izgradnji svijeta. No pozvani smo mu reći i oprosti za ono što nije bilo dostoјno njegove ljubavi“.

Posljednjeg dana građanske godine Crkva nudi snažnu riječ sv. Ivana koja pojašnjava ozbiljne razloge ljudskog postojanja. U Isusu se Bog objavljuje i ide ususret čovjeku koji je pozvan prihvati taj dar ali ima i mogućnost odbijanja. Za prvi izbor je vezan život i spasenje a za drugi izbor osuda i smrt, rekao je mons. Prenđa, poručivši: „Ne trebamo biti pesimisti jer negativna događanja nisu jedini odgovor na Svetlo. Dio čovječanstva je prihvatio i povjerovao Istini. U Isusu je ispunjen Očev plan, u njemu čovjek i povijest nalaze svoje značenje i spasenje. Punina vremena je vrijeme utjelovljenja i Crkve ali i vrijeme bitaka. Jedan od znakova konačnosti zbivanja je prisutnost Antikrista u svijetu koji razvija svoje zlo i unutar crkvene zajednice“ rekao je mons. Prenđa, istakнуvši da pripadnost Crkvi nije sociološka nego otajstvena činjenica, djelo Duha Svetoga. „Činjenica da su ti koji čine zlo unutar crkvene zajednice nju napustili, izranili i otišli, znak je da nisu ni pripadali zajednici Crkve, da je nisu voljeli i zato su je razarali. Nikakva vanjska pripadnost ne jamči vjerodostojnu pripadnost Crkve nego samo vjernost Bogu u poniznom prihvaćanju Isusove riječi, sa srcem otvorenim i poučljivim učiteljstvu Duha“ rekao je mons. Prenđa, poručivši: „Zahvalimo Gospodinu za njegovo velebno djelo stvaranja jer sve po njemu postade. Zahvalimo mu za dar Crkve svijetu. Hvala za milost da smo mogli sudjelovati u njegovoj ljubavi za mjesnu Crkvu: hvala za sva krštenje, krizme, prve pričesti, ženidbe, pet svećeničkih i dva đakonska ređenja. Hvala za nadbiskupijska hodočašća u Lurd i Svetu Zemlju, za milosna događanja po svećenicima, redovništvu, pokretima, pojedincima. Hvala za sva tijela i strukture Nadbiskupije: ordinariat, sjemenište, VTKŠ, klasičnu gimnaziju, caritas“ poručio je mons. Prenđa. Izdvojio je još i održavanje međunarodnog kongresa 'Humanae Vitae' u Zadru, proslavu pete obljetnice Papina pohoda i spomen skup o zadarskom nadbiskupu Mati Garkoviću povodom 40. godišnjice njegove smrti. Nadbiskup se spomenuo i smrti nadbiskupa Marijana Oblaka u 89. godini života, 63. svećenišva i 50. biskupstva i dvojice svećenika, Andjela Kolića i Srećka Petrova st. „Sve nam je dano kao milost za izgradnju nas osobno i župa da možemo sudjelovati u Božjoj izgradnji svijeta. Molimo Gospodina za vjernost u svakom trenutku našeg života jer je velika milost sudjelovati u događanjima u koja nas stavlja i biti sudionik u preobrazbi svijeta koja je njegovo djelo“ zaključio je mons. Prenđa.

ČETVRTI SUSRET HRVATSKIH BRANITELJA "MOLITVOM OČUVAJMO HRVATSKU"

U ratu su bili u prvim redovima na bojišnici, a i u miru su odlučni biti u prvim redovima isto tako potrebne 'borbe' - molitvene: svoje su rekli u obrani na terenima, a sad govore slaveći Boga i moleći pred oltarom: to su hrvatski branitelji čiji je molitveni susret pod nazivom "Molitvom očuvajmo Hrvatsku" u organizaciji Pokreta krunice za obraćenje i mir, braniteljskih udruga i zadarske nadbiskupije održan u subotu 3. siječnja u sportskoj dvorani Jazine u Zadru. Ti se susreti, dosad održani u Zagrebu, Vukovaru i Dubrovniku, održavaju prve subote u mjesecu s ciljem posvete domovine Bezgrešnom Srcu Marijinu. "Rado smo prihvatali biti molitvena postaja događaja koji ima veliku i plemenitu nakanu. Nikad se nećemo odreći onog što nam je Bog podario u Crkvi koja je majka i učiteljica. Ona nas vodi svijetlim putem i kad izgleda tamno i pokazuje nam kako ćemo održati svoje dostojanstvo, slobodu i domovinu" poručio je zadarski nadbiskup Ivan Prenda na misi koju je predslavio u Jazinama nakon molitve slavljenja i krunice koje je predvodio fra Smiljan Kožul. Tim se zajedništvom događa više nego možemo i zamisliti, poručio je mons. Prenda: "Siguran sam da je vrijednost tog događaja veća nego trenutno možemo shvatiti. Veliku pozadinu ima to što molimo za domovinu. Molimo za očuvanje naše slobode, dostojanstvo i život domovine, njenu rođenu i nerođenu djecu, za čast i dostojanstvo hrvatskog vojnika. Molimo za evandeoske vrednote koje su nam potrebne da bismo potpuno izgradili domovinu, a to su poštivanje Boga, čovjeka, života, obitelji, pravednosti, poštenje u javnom životu" poručio je mons. Prenda, istaknuvši da je važno podržati duh molitve hrvatskog mirovornog i miroljubivog naroda.

"Koji je to vojnik, čijeg naroda, kao simbol svoje bitke nosio krunicu oko vrata? Nijedan. Možda se nekad s križem išlo u neke druge bitke u povijesti svijeta. Naš narod, naš vojnik je išao u bitke s krunicom oko vrata. Ona je postala simbol hrvatskog vojnika, znak

njegove vjere i duhovnog usmjerenja. Zato je ona i u znaku prvog hrvatskog vojnog biskupa. To jako puno govori" rekao je nadbiskup, istaknuvši da je iskustvo uslišane molitve značajno braniteljima. To je naša baština, ne samo sjećanje. To poručuje i taj molitveni pohod branitelja, a životom potvrđuju i oni sami. Uz zadarsku HVIDRU na susretu su bili i članovi zagrebačke HVIDRE, među njima i jedan od inicijatora tog projekta, branitelj Ivan Čondrić. "Strašno je što se nama dogodilo. Hvala Bogu i Majci koji nas čuvaju. Ljudi su bolesni, bolestan je narod, a tek branitelji, koliki njih teret pritišće. U Hrvatskoj je 15 000 poginulih, 3570 udovica, 1066 nestalih. Roditelji umiru a ne znaju gdje im je grob djeteta" rekao je Čondrić, dodavši da je ideja za takav susret počela prije pet mjeseci kad je po povratku s mora čuo da se ubio branitelj u Delnicama. "Rekao sam fra Smiljanu 'Moramo nešto napraviti'. Uzvratio je 'Hajdemo moliti'. Odgovorio sam 'Možemo nas dva, tri, ali neka narod krene moliti i počme se oslobađati, branitelji i njihove obitelji' rekao je Čondrić smatrajući da će ti susreti donijeti ploda, rješavaju se pravni problemi. Suborcima koji su Hrvatsku branili već sa svojih 18, 20 godina Čondrić poručuje: "Dragi moji branitelji. Uzmite molitvu. Svaki dan reci 'Oče', ako ne možeš više. Tako sam ja počeo. Sad molim s obitelji i sad sam ispunjen, ne pada mi na pamet ubojstvo, razbojstvo. Molitvom se u kuću unese mir, sve je mirnije i bolje. Treba samo krenuti. Reci Mu svaki dan 'Oče', pozdravi ga s ta tri slova". Iz Ministarstva obrane na susretu su bile delegirane hrvatske braniteljice, pa je njihova uniforma podsjetila i na sudjelovanje mnogih hrabrih žena u Domovinskom ratu. U Jazinama su bili i članovi crkvenih zajednica koji su dolaskom željeli podržati branitelje i moliti za domovinu. "U poplavi pesimizma i obeshrabrenja želim reći da narod odan Bogu ima razloga za nadu jer se oslanja na moć i snagu Boga i na sve dobro što smo donijeli kao narod u 14 stoljeća. Neće i ne mogu zle sile prevladati" rekao je mons. Prenda pozivajući na ustrajnost u molitvi jer je ona najmoćnije sredstvo pred Bogom. "Kad je hrvatski političar za vrijeme Domovinskog rata u Vatikanu tražio pomoć Svetе Stolice, jedan od vodećih ljudi mu je rekao: 'Mi ćemo organizirati molitvu u cijelom svijetu za Hrvatsku'. A on mu je uzvratio 'Ali Monsinjore, nama treba konkretna pomoć'. Mislio je na zagovaranje, lobiranje. Kasnije je taj čovjek rekao: 'Shvatio sam da je to bila najveća pomoć našoj domovini, da je to odlučilo o onom što se događalo, kad se David protiv Golijata borio za svoju čast i slobodu. Borio se za ono prirodno i Bogu drago, a to je: biti svoj na svome, ne nanijeti drugome zla, ne uništiti ga i ne oteti drugome, već svoje sačuvati, držati i biti mu vjeran" rekao je mons. Prenda zaključivši: "Stvarajmo molitveni duh u našem narodu kako bismo prznali da je Bog stijena na koju se oslanjamo i snaga koja nas nosi. Ako smo s njim i društvo uredimo po evanđeoskim vrednotama nitko nam ne može nauditi". Susret je pjesmom animirao sastav 'Betlehem', a nakon mise nastupio je i Dražen Žanko koji podupire tu inicijativu hrvatskih branitelja.

SURADNJA GORSKE SLUŽBE SPAŠAVANJA I NADBISKUPIJE

Zadarska stanica Gorske službe spašavanja (GSS) i zadarska nadbiskupija još su jednom neuobičajenom 'visinskom akcijom' potvrdili međusobnu podršku i otvorenost za suradnju. GSS-ovci Davor Divković i Ivica Galac, uz nadzor i 'nizinske upute' pročelnika stanice zadarskog GSS-a Nevena Zrilića, u ponедjeljak 5. siječnja spustili su se s vrha katedralnog zvonika sv. Stošije visokog 56 m kako bi postavili transparent s informacijom o održavanju kateheza u zadarskoj katedrali sv. Stošije od 21. siječnja. "Želiš li da Isus uđe i u tvoju kuću? Dođi na kateheze, za mlade i odrasle, srijedom i nedjeljom u 20,15 u

katedrali sv. Stošije" piše na pozivnicama koju su priredili katedralni župnik mons. Ivan Mustać i katehisti, uz lik Isusa Krista koji je i na višemetarskom transparentu s pogledom na prolaznike Kalelarge. "Vidimo da nije dovoljno oglašavati samo u crkvi, treba činiti i više. To je obavijest za ljudе o događanju u katedrali krajem siječnja. Gorska služba spašavanja svaku godinu čisti naš zvonik, tako smo povezani. Zamolili smo ih da stave transparent i to su vrlo rado učinili" rekao je mons. Mustać. Postavljanje transparenta izazvalo je veliko zanimanje i interes prolaznika, nenevilkih na tako veliko i uočljivo obavještavanje o crkvenom događaju. "Bolje da smo stavili to nego plakat za neki trgovачki centar koji će čovjeku istresti iz džepa i ono malo što ima" rekao je Divković, a mons. Mustać dodao: "Taj poziv može nekome spasiti život. Crkva je pozvana katehizirati. Navještaj Božje riječi spašava, a zajednica u tome pomaže i posreduje". Uz iskustvo u spašavanju i visinskim radovima, GSS-ovci postavljaju plakate, saniraju oštećenja na sakralnim objektima, čiste ih i uređuju pročelja. Kako je bilo postavljati transparent duhovnog sadržaja? "Mi smo pozvani na to. Mi pod znakom križa i djelujemo. Mi nosimo znak križa. To nije samo simbolika, to je naše zvanje i uvjerenje. Spašavanje ljudskih života je naše uvjerenje - da se isplati riskirati vlastiti život da bi spasili drugi. Tako i postavljanje tog transparenta, to je sitnica u odnosu na ostalo" rekao je pročelnik zadarskog GSS-a Neven Zrilić. Na zadarskom području prošle godine GSS je intervenirao 45 puta, 2007. g. bilo je 43 akcije. Trend je porasta akcija spašavanja. Neke potražne akcije traju i do 15 dana pa spašavatelj izdvoji i dva mjeseca godišnje da bi odradio akciju, još uz školovanje, vježbe, tečajeve. "Mi smo volonteri i želimo da tako i ostane. Svugdje u svijetu GSS-ovci su volonteri. Ali trebalo bi financirati opremanje stanice GSS-a, po zakonu bi članu za svaku aktivnost u GSS-u trebala biti plaćena dnevnička koju privređuje na radnom mjestu u matičnom poslu. "Mi smo još uvijek daleko od toga. Čovjek koji radi visinske poslove na terenu izgubi dnevnicu u iznosu minimalno od 100 eura. Naša plaća je na nebu, u to jedino vjerujemo" kaže Neven Zrilić. To pokazuje kako je, ostavljajući redovito zaposlenje da bi se spasilo život i pomoglo potrebe društva, žrtva i plemenitost GSS-ovaca još i veća. Nakon akcije s pogledom na more zadarski GSS-ovci su otišli u 'kontinentalnu akciju' na zagrebačkoj gori, pomoći gledateljima sljemenske skijaške utrke koji su se zatekli u nevolji.

SVETKOVINA BOGOJAVLJENJA

Na svetkovinu Bogojavljenja u utorak 6. siječnja svečano misno slavlje u katedrali sv. Stošije u Zadru predvodio je zadarski nadbiskup Ivan Prendža. Za vrijeme mise podijelio je kandidaturu za svete redove đakonata i prezbiterata trojici bogoslova zadarske nadbiskupije: Ivanu Perkoviću, Šimi Žiliću i Slavku Ivošu. "U dan Bogojavljenja Bog u svom planu ide ususret čovjeku korak dalje. Očituje se ne samo u jednom narodu nego cijelom svijetu. Susret trojice mudraca s Isusom u Betlehemu bio je početak navještaja, spasenja i otkupljenja za sve rase, narode, za sva vremena" rekao je nadbiskup, dodavši da Bogojavljenje, dan Kristova objavljenja svijetu, predstavlja Božji dolazak u svijet nadilazeći okvir jednog, izabranog naroda. Taj je blagdan govor o narodima, a ne više o jednom narodu koji jest izabrani nositelj poruke, no ona je sad namijenjena svima; pojavljuju se novi narodi, izabranici, nastaje nova zajednica. Crkva je misijska zajednica koja je poslana svijetu nositi svjetlo Krista. Bog dolazi ususret čovjeku i njegovom traženju istine, poručio je mons. Prendža, dodavši da se čovjek pita o Bogu, vlastitom položaju

pred Bogom, svijetu koji ga okružuje i porijeklu zla u svijetu. "Bog postavlja u čovjeku težnju za odgovorima na pitanja koja nosi u sebi kao stvoreno biće. No Bog daje i odgovore na ta pitanja. Odgovorio je na sva čovjekova pitanja i progovorio u svome sinu Isusu. Donio je poruku da je Bog ne samo stvoritelj svijeta, što čovjek naslućuje svojim umom i to može spoznati svatko tko slijedi svoj razum i savjest. "No potrebna je dublja objava kad se radi o čovjekovoj težnji za smislom njegova života i svega što čini" istaknuo je mons. Prendža, sažimajući poruku Bogojavljenja u očitovanju triju radosti: prva poruka radosti je da će narodi hodati u svjetlu, druga je Kristovo rođenje a treća radost je susret čovječanstva s Kristom u likovima triju mudraca. "Time je objavljeno da je došao otkupitelj svijeta koji treba trajno očitovanje ne samo u Betlehemu i ne samo trima mudracima. To otajstvo treba objavljenje kroz svu povijest i trajne nositelje koji će očitovati radosnu vijest, navijestiti je i svjedočiti. Treba svjedoke. To je trajna zadaća Crkve" istaknuo je nadbiskup, dodavši da svijet, koji je u krizi smisla postojanja kulture, tehnike, pravnog poretku i svega što čovjek posjeduje treba spasenje, istinu, oproštenje, oslobođenje od zala koji ga tiše. "Potreban je istine toga što Bog može učiniti po svojoj Crkvi za svijet i što Crkva treba učitniti. Svijet je potreban svjetla istine. Na Crkvi je zato velika odgovornost, ona je pozvana biti učiteljska Crkva. Istina treba očitovanje i nositelje objavljenja, a to smo svi mi" poručio je mons. Prendža. Potaknuo je i na molitvu za bogoslove na putu svećeništva kojima Crkva povjerava zadatku prenošenja radosne vijesti, navještaj otajstva spasenja i djelitelja svetih otajstava "da se, poput mudraca, kad susretu Boga i poklone mu se, mogu vratiti u svoju zemlju i biti njegov znak i svjedoci. Molimo Boga da uvijek iznova pronalazi one kojima će povjeriti to poslanje" zaključio je nadbiskup Prendža.

FORMIRAN ORGANIZACIJSKI ODBOR ZA PRIPREMU NACIONALNOG SUSRETA HRVATSKE KATOLIČKE MLADEŽI U ZADRU 2010. G.

U skladu s odlukom Hrvatske biskupske konferencije koja je Zadarskoj nadbiskupiji povjerila organizaciju Nacionalnog susreta hrvatske katoličke mlađeži u Zadru 2010. g., u četvrtak 8. siječnja zadarski nadbiskup Ivan Prendža donio je Dekrete o imenovanjima članova Organizacijskog odbora za pripremu Susreta hrvatske katoličke mlađeži u Zadru koji se sastoji od osam pododbora. Predsjednik Organizacijskog odbora je generalni vikar zadarske nadbiskupije mons. Ivan Mustać. Don Zdenko Dundović, nadbiskupijski povjerenik za mlade, koordinator je pripremnih odbora, kontakt osoba s Uredom za mlađe HBK i voditelj Odbora za suradnju s Gradom Zadrom i Zadarskom županijom. Don Ivica Jurišić je voditelj Tehničkog odbora, don Srećko Petrov je voditelj Financijskog odbora, mr. don Gašpar Dodić Katehetskog odbora a mr. o. Jozo Milanović je voditelj Liturgijskog odbora i Odbora za pripremu Predprograma koji će se održati prije misnog slavlja na nacionalnom susretu mlađeži. Voditelj odbora za smještaj sudionika susreta je don Šimun Šindija a don Igor Ikić je voditelj Odbora za animatore i suradnju s policijom. Voditeljica Odbora za medije je Ines Grbić, a tajnica Organizacijskog odbora je Martina Maričić.

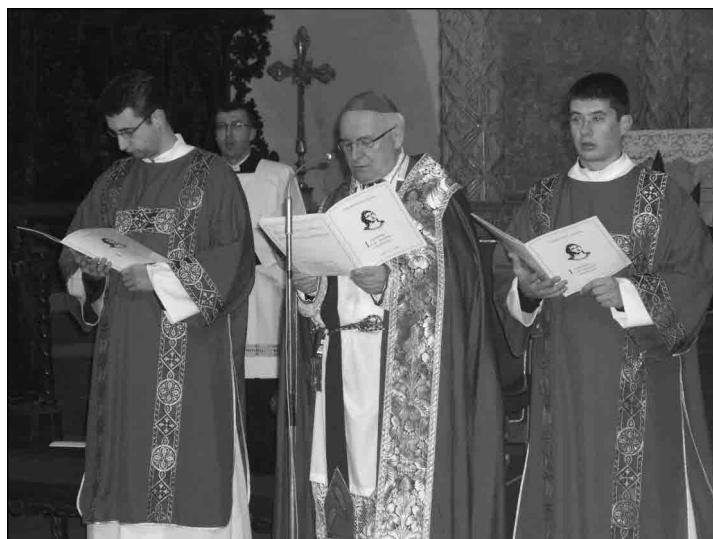
"Članove Organizacijskog odbora SHKM-a potičem da oblikuju pojedine povjerene im Odbore te da ih predlože na odobrenje kako bi uskoro započeli s radom. Po zagovoru Marije Majke Crkve na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova" zaključuje nadbiskup Prendža potpisujući dekrete koje je podijelio članovima Organizacijskog odbora.

SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA

Istraživanja pokazuju da 12 % mlađih svakodnevno više od pet sati provodi uz televiziju a 25 % mlađih svakodnevno ima više od pet sati mobitel u ruci. S tim je podatkom pedagog i sociolog dr. Zlatko Miliša upoznao prezbiterij na svećeničkoj rekolekciji zadarske nadbiskupije u srijedu 14. siječnja u Sjemeništu 'Zmajević' u Zadru, izlažući na temu "Manipuliranje potrebama mlađih u današnjem vremenu". "Najgore moguće je kad je čovjek obrazovan, a bez odgoja. Tad je on vješti manipulator i ne može biti pedagog" rekao je dr. Miliša razlažući odnos odgoja i manipulacije. "Toliko se govori o nasilju mlađih među vršnjacima, no ono je posljedica nasilja nad mlađima. Bavi se posljedicama a ne govori se o uzrocima. Da bismo govorili kako mlađi manipuliraju moramo znati što smo mi to učinili da oni budu izmanipulirani. Najprije se mora govoriti kako se s mlađima manipulira. Studenti izlaze na ulice zbog komercijalizacije Sveučilišta, no prethodno treba govoriti o komercijalizaciji cijelog društva" upozorio je dr. Miliša. U govoru o manipulaciji treba definirati pojam odgoja, a ključna riječ u odgoju i manipulaciji je pojam vrijednosti, istaknuo je predavač. Vrijednosti su regulacijski i pokretački čimbenik odgoja i zato je bitno znati koje vrijednosti mlađi preferiraju. "Vrijeme boravka uz medije prekoračilo je vrijeme boravka u školi. Teze iz pedagogije da su obitelj i škola primarni agensi mlađih su prošlost. Otrijezimo se! Mediji su postali primarni agensi socijalizacije mlađih naraštaja" istaknuo je dr. Miliša, dodavši da je pedocentrična doktrina da je dijete svemir, središte svijeta, temeljna doktrina manipulatora. Takva egocentrična doktrina razvija anarhizam. Smatra i da su među mnogim ovisnostima: o klađenju, bogaćenju, seksu, alkoholu, drogama, brzinama, manipulatori vješto implementirali i ovisnost o radu, sportu, drugoj osobi. Sve vrste ovisnosti doprinose zaboravu svakodnevice, 33 % mlađih u Zadru svakodnevno ide u kladionice. Cilj manipulatora koji se dodvoravaju mlađima je oslobođanje etike odgovornosti u radu, dokidanje svih zabrana i kritizerstvo, a ne racionalna kritika, svega postojećeg. "Ne znam što hoću ali znam što neću" je anarholiberalna postavka s opasnim posljedicama. Sve je dopušteno. Promiče se sloboda bez odgovornosti" upozorio je dr. Miliša. Oslobođanje od rada veliča se u knjigama koje postaju svjetski bestseleri, poput 'Dobar dan lijeposti'. Nasuprot marljivosti, upornosti i radu promiče se brza zarada, nasuprot intelektualnoj znatiželji pasivnost, a učenju sa smislom memoriranje pa škola nije zanimljiva. Dr. Miliša je rekao da manipulator traži da čovjek bude imitator, uništava kreativnost i samostalno donošenje odluka. Osobito traži načina što učiniti u slobodnom vremenu čovjeka. "Dokoličarenje je temeljna vrijednosna matrica mlađih a danas dokolica znači oslobođanje od etike odgovornosti u radu. To su nove religije u trgovачkim centrima, besciljna lutnja gradom, šoping ovisnost. Višak dosade a manjak ambicija novi je porok mlađih" upozorio je dr. Miliša. Ljudsko dostojanstvo se svakodnevno potire i u emisijama "Trenutak istine" i "Big Brother". "To su moralni gladijatori koji provode psihološki kanibalizam. Umjesto personalizacije provodi se dresura a subjekt obrazovanja nije pojedinac nego grupa. Manipulatori šire ideju kaotičnog stanja i urušavanje svih digniteta. Angažirane koji se zalažu za promicanje istine se sotonizira. No vrijedi se ponašati hrabro, odlučno, kritički s vizijom" poručio je dr. Miliša i zaključio: "U društvu nasilja čovjek se osjeća ugrozenim, umjesto da se nasilnik osjeća nesigurnim. Stoga je važno od nasilnika ne raditi zvijezdu jer postoje mnoge zvijezde koje promiču istinu i ljubav. U vremenu kad je najvažnije pitanje kako ostvariti svoje 'ja' a ne kako drugome pomoći, ključna riječ za izlazak iz odgojne krize je 'suosjećanje'".

SVEČANA VEĆERNJA UOČI SVETKOVINE SV. STOŠIJE

Devetodnevna duhovna priprava za blagdan sv. Stošije, zaštitnice zadarske nadbiskupije i naslovnice zadarske katedrale, zaključena je Svečanom Večernjom koju je u srijedu 14. siječnja u katedrali sv. Stošije predvodio zadarski nadbiskup Ivan Prendža. Nakon hodočašća vjernika gradskih župa iz dekanata Zadar-Istok i Zadar-Zapad, zadnjeg dana Devetnice sv. Stošiji su hodočastili članovi crkvenih pokreta i udruga. Zadarska katedrala koja datira iz 4. st., baš kad je Stošija bila mučena, prvotno je bila posvećena apostolskom prvaku Petru. No 810. g. biskup Donat u Zadar donosi moći sv. Stošije. Otad se Zadrani utječu zagovoru svetice čije su moći u mramornom sarkofagu u sjevernoj pokrajnoj ladji zadarske katedrale koja je postala čuvarica njenih zemnih ostataka. "Dogodine se navršava 1200 godina prisutnosti zemnih ostataka sv. Stošije u Zadru. Biskup Donat ih je donio iz Carigrada kao dar za posredovanje u sklapanju mira između Bizanta i Franačkog casrtva" najavio je nadbiskup Prendža jubilej tog velikog čina.

U homiliji je nadbiskup naglasio navještenu riječ apostola Pavla 'Ako je Bog za nas, tko će protiv nas?'. "Kroz cijelu povijest Crkva se zaustavlja pred tom riječi, kad trpe pojedinci ili Crkva kao zajednica. Ima li mesta govoru o nadi kad teku potoci krvi Kristovih učenika, kao što je bilo u prva tri stoljeća Crkve za progona u Rimskom carstvu? Kršćani su bili izloženi teškim mučenjima u arenama, gubilištima mačem, prisilnim radovima, okrutnim zatvorima. Povijest svetaca mučenika pokazuje da je govor o nadi istinski pogled na nevolje koje su snašle kršćane, ali to je pogled u Duhu Svetom" rekao je mons. Prendža dodavši da i Pavao umire ali i uskrisava već u ovom životu; njegov pogled ide dalje, prema budućnosti koja je zajamčena u ljubavi Otkupitelja. Kako upravo po smrti i uskrsnuću donijeti Kraljevstvo Božje u svijet, upitao je mons. Prendža. "Pronosimo Isusovo umiranje ali se i Isusov život očituje u nama. Govoreći o trpljenju, Pavao je uvijek govorio o pobjedi nad trpljenjem. Bio mu je stalno izložen no uvijek se s njim suočavao u čvrstoj vjeri i sigurnosti u snagu Kristove pobjede u uskrsnuću" poručio je nadbiskup i istaknuo: "I sadašnji naraštaj mora podnosići trpljenja i prava mučeništva od duha ovog svijeta koji je agresivan prema našoj vjeri, osobito prema moralnim vrednotama koje izviru iz vjere a suprotni su duhu svijeta". Naveo je primjer talijanskih ateista koji su

pokrenuli kampanju po uzoru na istomišljenike u Engleskoj i Španjolskoj u kojoj javnim natpisima niječu postojanje Boga. "Od 4. veljače na autobusima u Genovi trebale bi osvanuti reklame s natpisom 'Loša je vijest da nema Boga. Dobra je vijest da ti nije potreban'. Katoličke udruge su protestirale, no gradonačelnica je rekla da to ne može ukloniti i da je to doprinos diskusiji koja u svijetu traje već tisućljećima po pitanju Boga. To se događa u zemljama stare kršćanske Europe koja od Krista baštini svoju kulturu, umjetnost i moralne zasade. Taj govor je za nas izazov i s njim ćemo se sve više susretati. Bit će prema nama napadački, agresivan, ali nemojmo se uplašiti! Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Ništa, ni napadi ni sva mudrovanja ovog svijeta" poručio je nadbiskup Prendža, potaknuvši vjernike da s pouzdanjem u Boga hrabro žive vjeru sigurni da će poput mučenice Stošije nadvisiti nevolje i razglasiti Božju ljubav. "Molimo da budemo hrabri u ispovijedanju svoje vjere i vjerni Kristovi svjedoci jer nas njegova ljubav voli i štiti" zaključio je mons. Prendža.

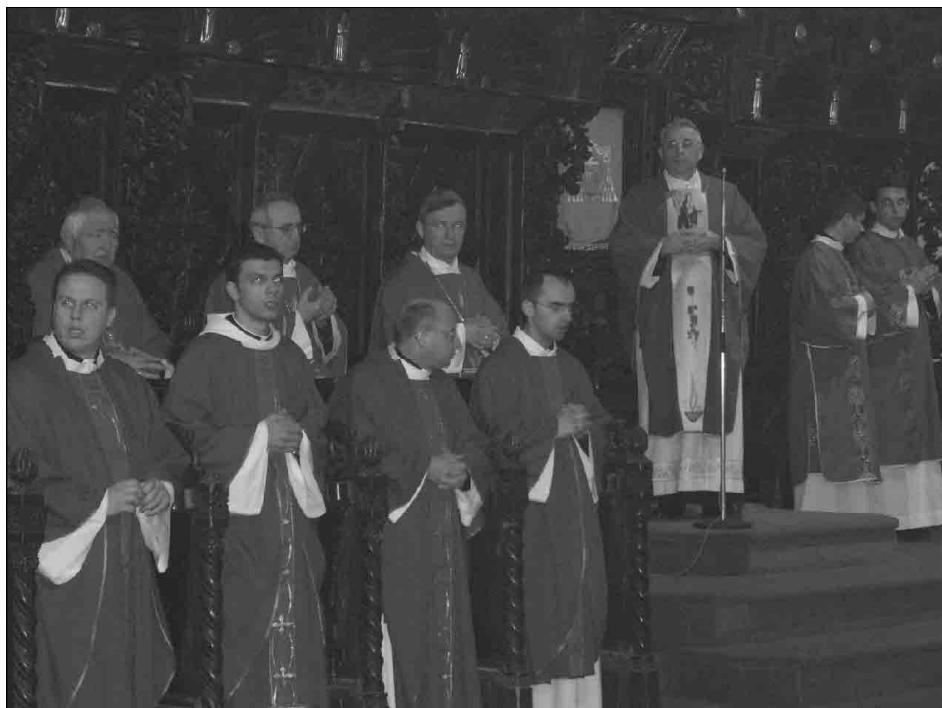
SVETKOVINA SV. STOŠIJE - SREDIŠNJE PRIJEPODNEVNO SLAVLJE

Na svetkovinu sv. Stošije, zaštitnice zadarske nadbiskupije i naslovnice zadarske katedrale, svečano prijepodnevno misno slavlje u katedrali sv. Stošije predvodio je zadarski nadbiskup Ivan Prendža u zajedništvu s gospičko-senjskim biskupom Milom Bogovićem i brojnim svećenicima. Stošija je mučena 304. g. u Srijemskoj Mitrovici, na Božić, te s njenom svetkovinom završava Božićno vrijeme u zadarskoj nadbiskupiji. Mons. Prendža je podsjetio i na 17. godišnjicu međunarodnog priznanja Hrvatske. "Hvala Bogu i svima koji su doprinijeli ostvarenju tog dara. Molimo za napredak, slogu i dostojanstvo domovine, da sa svojim identitetom zauzima mjesto koje joj pripada" poručio je mons. Prendža.

"Crkva je od svojih početaka učila da je život najveća vrednota te da ga treba poštivati i čuvati. Ali je također učila, ustrajno od početaka kršćanstva, da se taj život može darovati kao žrtva za vjernost Kristu. Zašto? Zato jer je Krist postavio zakon 'Ako pšenično zrno, pavši u zemlju ne umre, ostaje samo. Ako li umre donosi rod'. To je zakon života a ne smrti. Takav život prelazi okvire zemaljskog i zadobiva trajnu vječnu vrijednost. Žrtvovanje zemaljskog života dobiva neprolaznu vrijednost. Takav zakon umiranja i ulaganja da bi se živjelo i sam je Krist prihvatio. On to traži od svojih učenika u svakom vremenu. Hrabro žrtvovanje života radi vjernosti Kristu postaje snažno svjedočanstvo vrijednosti katoličke vjere" poručio je nadbiskup Prendža dodavši da je Crkva uvijek štovala hrabre muževe i žene, a bilo je mučenika i među mladima i djecom. Nadbiskup je govorio o osobnosti kršćana sposobnih biti svjedokom. Njihova prva vrednota je korjenito opredijeljenje za Krista koji postaje zakon života novog čovjeka koji živi po Duhu. "Tako je živjela sv. Stošija. Kad je postala kršćanka čvrsto se opredijelila za Krista. Njena vjera i nutarnje svjetlo života vodila ju je siromašnima i potrebnima, pohađala je uznike i zatvorenike. Ničeg se nije bojala" rekao je mons. Prendža ukazujući i na drugo područje istinskog svjedočenja: širenje evanđelja kao snage Božje. Kršćanski mučenici su činili sve da prenesu vjeru u poganski svijet, i sv. Stošija je katehizirala svog poganskog muža, rimskog časnika Publijia. "Mi u Crkvi smo pred velikim ispitom vjernosti Kristu ako ne shvatimo da se zrelo prenošenje vjere i utvrđenje odvija u župi, crkvi i oko nje, katehezama za sve skupine" poručio je nadbiskup i istaknuo treći način svjedočenja za Krista: mučeništvo. "Uloga Kristovih svjedoka još je jasnije vidljiva kad moraju pred vlastima i sudištima svjedočiti da je Krist živ, da je Bog i da mu trebaju ostati vjerni po

cijenu osude i smrti. Tim putem išla je i sv. Stošija, spaljena s drugim mučenicima u Sirmijumu" rekao je mons. Prendža, istaknuvši da za biti dostoјnim svjedočenja Krist najprije želi našu nutrinu. Zajedništvo s Bogom započinje na krštenju, produbljuje se redovitim životom sakramenata i ustrajnim i radosnim kršćanskim životom na mjestima gdje živimo, u obitelji, među prijateljima i na poslu. "Postoji svjedočenje življenog mučeništva koje se danas događa onim vjernicima koji drže moralna načela Evanđelja i slijede nauk Crkve o obitelji koja je na udaru mnogih grupa i zakonodavnih tijela. Što sve doživljavaju majke koje prihvataju život u obitelji, štite i bore se za nerođeni život. Izrugivane su i podcijenjene i u našim župnim zajednicama. Koliki su mladi koji odluče živjeti čistoču prije braka ismijavani? Nisu li to svojevrsna mučeništva? Eto nas pred očima svijeta koji ima svoje vrednote i svoj smjer. No mi znamo da nismo sami na našem putu. Bog nam jamči da nas ljubi, jača u teškoćama i da nam je u Kristu sve darovao" zaključio je mons. Prendža, dodavši da su Božja riječ i primjeri svetaca temelj naše nade i sigurnosti da Bog sve vodi.

VEČERNJA KONCELEBRACIJA NA SVETKOVINU SV. STOŠIJE

Središnje koncelebrirano slavlje na svetkovinu sv. Stošije, zaštitnice zadarske nadbiskupije i naslovnice zadarske katedrale, u četvrtak 15. siječnja u zadarskoj katedrali predvodio je riječki nadbiskup i metropolit Ivan Devčić. Prenio je pozdrave Crkve iz Istre i s Kvarnera, Crkve sv. Vida, Stošijina suvremenika i mladog mučenika iz njenog vremena. Uz zadarskog nadbiskupa Ivana Prendu koncelebrirali su i splitsko makarski nadbiskup i metropolit Marin Barišić, šibenski biskup Ane Ivas, dubrovački Želimir Puljić i brojni svećenici. Tisućama zadarskih vjernika pridružili su se i šibenski svećenici i hodočasnici s Boraje, te svećenici i vjernici s otoka Raba predvođeni don Tomislavom Crnovićem. A svećenici iz sedam župa Stubičkog dekanata, među kojima je i naše nacionalno svetište Marije Bistrice, na svetkovinu sv. Stošije prethodili su svojim vjernicima koje će u lipnju predvoditi u Zadar; doći će ih čak pet stotina. Naime, svake godine na Dan hrvatske državnosti 25. lipnja vjernici Stubičkog dekanata negdje hodočaste a ove godine su odlučili pohoditi zadarsku nadbiskupiju i moliti se pred njenim zaštitnicima.

U propovijedi je mons. Devčić podsjetio na poruke Ivana Pavla II. koje je uputio za svog pohoda hrvatskom narodu, a u Dubrovniku je ona bila u znaku užvišenog poziva žene. Papa je tada ženama poručio: "Nemojte se umoriti vjerno odgovarajući na jedinu Ljubav vašeg života". "Čini nam se da te Papine riječi, kad slavimo sv. Stošiju, veliku ženu i vjernicu iz ranokršćasnih vremena, dobivaju još veće značenje i još snažniju potvrdu zahvaljujući upravo njoj koja se nije umorila sa ženskom i evanđeoskom osjetljivošću ići u susret svakom čovjeku, osobito progonjenom i utamničenom, u svakom čovjeku prepoznavati lice svoga Ljubljenoga i odgovarati mu sve do žrtve vlastitog života" rekao je mons. Devčić te podsjetio i na Papinu poruku u Osijeku, gradu nedaleko od Sirmijuma

gdje je sv. Stošija podnijela mučeništvo. Tamo je govorio o pozivu na svetost a i hrvatski biskupi su 2002. g. objavili pastoralne smjernice "Na svetost pozvani". "Što smo dosad učinili s tim smjernicama? Koliko su nam Papine riječi prošle ne samo kroz uši nego i kroz pastoralnu praksu, koliko su prožele i usmjerile naše pastoralno planiranje, nadahnule naš misionarski polet? Pitam to u strahu da ne postanemo narod koji lijepo piše i govoriti, ali to ne živi; narod koji radosno i svečano dočekuje Papu, ali isto tako zaboravlja radi čega je on k nama došao i što nam je rekao, na što nas potaknuo; narod koji radosno štuje svece, ali se u životu slabo u njih ugleda" upozorio je mons. Devčić dodavši da je Papa tada izrazio priznanje hrabrosti i ufanju hrvatskog naroda, izražavajući uvjerenje da će ustrajnim zalaganjem ugledati bolje dane. "Vjerujemo li još u te bolje dane? I kamo su nestale naša hrabrost i ufanje kojima se Sveti Otac prije pet godina neskriveno divio? Kad bi se sad među nama pojavio, što bi na našim licima pročitao?" upitao je nadbiskup Devčić te istaknuo da su hrabrost i ufanje kreposti svetaca što smo po krštenju pozvani postati. "Te su kreposti resile hrabru kršćanku sv. Stošiju, jer to su kreposti kršćanskih mučenika koji ni na lomači nisu gubili nadu jer su čvrsto vjerovali da njihov Izbačitelj živi i da njemu pripada posljednja riječ. O kad bi i naša vjera u Božju providnost bila barem malo slična njihovoj" rekao je mons. Devčić. Devetnaest dana po povratku iz Hrvatske 2003. g. Ivan Pavao II. je u Rimu potpisao apostolsku pobudnicu "Crkva u Europi" u kojoj je kršćansko mučeništvo istaknuo kao najviše utjelovljenje evanđelja nade. I sv. Stošija je veliki i nezamjenjivi znak nade Zadru u kojem se štuje od 9. st., rekao je mons. Devčić i zaključio: "Naša je Crkva na poticaj Svetog Oca pokrenula izgradnju crkve hrvatskih mučenika na Udbini. Tim smo pothvatom željeli izraziti našu spremnost za očuvanje naše kršćanske i nacionalne baštine čiji su najdublji korijeni upravo na dalmatinskim prostorima. Ali smo time također htjeli odati poštovanje svima koji su radije žrtvovali svoj život nego iznevjerili Boga i čovjeka. Stoga će nam ta spomen crkva biti poput velikog svijećnjaka s kojeg će se na sve strane naše domovine moći jače i lakše širiti svjetlo nade kršćanskih i hrvatskih mučenika kojima neka je sa sv. Stošijom, sv. Dujmom, bl. Alojzijom i tolikim drugima vječna slava i hvala u Isusu Kristu".

SUSRET ZADARSKOG GRADONAČELNIKA I BENEDIKTINKI SV. MARIJE

Zadarski gradonačelnik Živko Kolega i delegacija Grada Zadra na blagdan sv. Stošije u četvrtak 15. siječnja posjetili su zadarske benediktinke sv. Marije. Taj se susret održava svake godine na svetkovinu zadarske zaštitnice kad gradonačelnik opatici samostana č.m. Anastaziji Čizmin čestita imendan i izmjene prigodne darove. "Tu smo da zahvalimo benediktinkama kao čuvaricama našeg najvećeg blaga, Zlata i srebra Zadra, kojim je opisana naša povijest i pripadnost kršćanskoj vjeri, rimskoj Crkvi i europskoj civilizaciji, što je potvrđeno i danom međunarodnog priznanja Hrvatske koji slavimo upravo na blagdan sv. Stošije. Vjerujemo da je i ona pomogla svojim zagovorom" rekao je dr. Kolega. Spomenuo je i početak obnove crkve sv. Krševana sredstvima nadbiskupije, grada Zadra i benediktinki. Obnova će trajati više godina, počelo se s krovistem, uskoro će se sanirati i temelji zbog hidroizolacije koja je u toj crkvi najveći problem. S crkvom sv. Krševana i muškim benediktinskim samostanom nekad pri njoj djelatnim nazuže je povezan ženski benediktinski samostan sv. Marije. Kad je opatica Čika odlučila obnoviti postojeću temeljnu stanicu samostana 905. g., dobila je na poklon od samostana sv. Krševana i opata Petra malu crkvu sv. Marije. "To je naša današnja samostanska crkva. To

je bila mala crkva s posjedom koju je samostan sv. Krševana poklonio samostanu sv. Marije. Tako je imala duhovnu, kulturnu i materijalnu bazu gdje je počela svoj samostanski benediktinski život sa svojim kćerkama a došle su i druge zadarske plemkinje" podsjetila je opatica Anastazija. Samostan sv. Krševana je doživio veliki uspon ali ga je Napoleon zatvorio, a samostan sv. Marije nije. "U našem je samostanu uvijek živjela želja i moralna obveza: ako samostan sv. Marije ikad bude u boljoj materijalnoj poziciji, mora nešto učiniti i uzvratiti samostanu sv. Krševana. Zajedno smo i jednodušno na kapitulu odlučile uzvratiti sv. Krševanu koji je sad u teškom stanju" rekla je č.m. Anastazija dodavši da je zadarski nadbiskup prihvatio njihov prijedlog i novčanu donaciju pomoći obnove sv. Krševana. "Zadovoljne smo obnovom a još više ćemo biti zadovoljne kad se tu vrate benediktinci. Sv. Krševan je kulturna, povijesna i umjetnička zgrada ali ako u njemu nema benediktinaca koji daju duh tome to ne bi bio puni sjaj. Dnevno za to molimo i nadamo se da će benediktinci ponovno nastaniti samostan koji je pokraj sv. Krševana gdje je sad muzej. Nadamo se da će on dobiti drugu lokaciju a tu doći benediktinci. Odakle, kako, to je Božja stvar. Mi tamo vidimo benediktince koji su u Božjem planu. On nas je nadahnuo da molimo za to. Naša je velika želja da benediktinci nastane svoju staru postojbinu" poručila je opatica Anastazija Ćizmin.

Susret s gradonačelnikom prvi je put održan u novoj, obnovljenoj prostoriji samostana koja je salon za primanje i prostor djelovanja novopokrenute male glazbene osnovne škole sv. Benedikta. Škola mora održati godišnje par koncerata pa će to biti u toj dvorani. Samostan je za vrijeme Drugog svjetskog rata bio potpuno srušen. Obnovljena crkva sv. Marije je blagoslovljena 1980. g. U samostanu nije bilo moguće živjeti, osim zvonika koji je sačuvao koludrice u kojem su se sklonile na prvom katu u Vekeneginoj kapeli. "Sve što su zadarska nadbiskupija i samostan imali kao kulturno povijesno i umjetničko blago bilo

je sakriveno duboko u utrobi zvonika. Zvonik i sve što je bilo u njemu: povijest, umjetnost i žive duše, bilo su sačuvani po tome zvoniku" rekla je č.m. Anastazija. God 1970., nakon 27 godina življenja u Svećeničkom domu i Sjemeništu 'Zmajević', benediktinke su se vratile živjeti u obnovljeni dio svog samostana sv. Marije a druga dva njegova dijela, ugovorom države, grada i nadbiskupije obnovljena su i preuređena za Stalnu izložbu crkvene umjetnosti. Ostalo je bilo u ruševinama i samostan se još uvijek dijelom obnavlja. "Crkva, Stalna izložba i samostan čine kompleks benediktinki koje tu žive tisuću godinu i prenose povijest. Bog nas je tu pozvao. Mi molimo i da nas građani podržavaju jer i mi građane podržavamo u duhu i molitvi. Potrebno je da građani osjećaju, žive i mole da koludrice imaju poleta i budu darovane podmlatkom. Molite za nas da budemo vjerne, prave i Bogu odane" poručila je č.m. Anastazija, opatica zadarskog samostana u kojem je trenutno 19 koludrica.

POHOD GLAMOČKOG ŽUPNIKA I SUSRET S HRVATIMA IZ BIH

"A to je za Glas Koncila! Napišite onda da je to prva novina koja nam je davaла duhovnu hranu iz Crkve. Draga mi je to novina od početka, svećenik sam 42 godine. Glas Koncila je prva katolička novina u onom sustavu gdje nije bilo moguće ništa katoličko čuti ni pročitati, nego GK s oltara. Tada je on za nas bio veliko ohrabrenje i velika stvar" kaže don Alfred Višinski, župnik iz Glamoča koji je u subotu 17. siječnja, na blagdan sv. Antuna pustinjaka, predslavio misu u župnoj crkvi sv. Ante na Smiljevcu u Zadru, želeći susresti prognane Hrvate, uglavnom iz Banjolučke biskupije, koji su naselili tu župu. I u Hrvatskoj su nastavili tradiciju štovanja Antuna Pustinjaka kojeg su slavili u rodnoj BiH, a okupio ih je u zajedništvo i prigodu za prikupljanje pomoći u izgradnji nove župne crkve sv. Ilike proroka u Glamoču. Uz domaćinstvo smiljevačkog župnika Mladena Kačana, don Alfred je na Smiljevcu susreo svoje nekadašnje župljane i iz Vrbanjaca kod Kotor Varoša, gdje je prije rata bilo 2500 vjernika, a sad 17 osoba. "Sve sam ih ispratio, konvoj od 1700 ljudi. Vidio sam im leđa, ja se vratio natrag, a oni otišli u svijet" kaže don Alfred. Glamoč je prije rata imao 14000 žitelja, od toga 12000 Srba, ostalo Muslimani i 150 Hrvata. "Glamoč su 'očistili' Srbi nakon Drugog svjetskog rata. To je bila živa i plodna župa od 1500 vjernika. Onda su istjerani a sad su opet naseljeni. Nadam se da će ta zajednica uhvatiti korijena i da će i uz poteškoće opstati" kaže župnik Glamoča u kojem je sad 1000 Hrvata. Župna crkva je tri puta minirana dok je nisu sravnili sa zemljom. "Kad sam došao u Glamoč zatekao sam veliku ruševinu koju smo raščistili i misu služili na otvorenom. Župnik Zvonimir Matijević 1992. g. odveden je u kninski zatvor gdje su mu lomili kosti, pa je razmijenjen. U Glamoču nije bilo ratnih operacija, 150 Hrvata je pobeglo kad je Hrvat liječnik ustrijeljen u parku. Sad gradimo novu crkvu na novoj uzvisini. Nemamo sredstava da je završimo pa je vlč. Jerko Klinc predložio da dođemo na Smiljevac gdje žive ljudi doseljeni iz Bosne pa će razumijeti naše nevolje" kaže don Alfred. U Glamoč su naseljeni protjerani Hrvati iz 46 općina u BiH. "Kad smo pitali jednog veleposlanika u Sarajevu što je s nama koji smo istjerani iz svojih kuća rekao je 'Snalazite se individualno'. Sad je u Glamoču 315 hrvatskih obitelji kupilo kuće i stanove svojim sredstvima, a još 95 obitelji su beskućnici i u 'čekaonici'. Nisu se zaposlili niti mogli doći do krova nad glavom. Crkva tim ljudima nastoji osigurati što im treba za dušu. Izgradili smo pastoralni centar gdje se okupljamo, slavimo misu. Ispred centra je kip bl. Alojzija Stepinca visok tri metra autora Petra Kolarčića. Hrvatima treba pomoći da tamo ostanu" kaže don Alfred koji je sa svojim zemljacima u Zadru izmijenio stara sjećanja. "Što je draže od domaće kuće,

zasadjene voćke u svom dvorištu, svog izvora, potoka, vrta. To se sanja i o tome se razmišlja. To je u čovjeka uraslo" rekao je don Alfred i svom nekadašnjem stadu poručio: "Ne zaboravite što ste u Bosni u vjeri naučili, prihvatali i prakticirali. Ne povodite se za pomodarstvom, novotarijama koje ugrožavaju i žele iskorijeniti plemenito u čovjeku, vjeru i pouzdanje u Boga. Držite se Crkve. Tamo gdje se budete držali Crkve opstat ćete".

"KORACIMA NADE U ISTINU" - MOLITVENI HOD U SPOMEN I ZAHVALNOST HRVATSKIM BRANITELJIMA

"Mi nismo nikog zvale. Mi smo rekle 'Mi idemo'. No mnogi su osjetili u tome nešto što je i njih vuklo da nam se pridruže i hvala im na tome. Brinuli smo se za te majke i slušali škripanje proteze branitelja bez noge koji nije htio stati do Paljuva, 15 km hodanja. Rekao je 'Ne, to je za moje prijatelje'. Ti ljudi imaju srce kao Velebit" kaže Ivana Haberle, predsjednica udruge "Žene u Domovinskom ratu - Zadar" koja je drugu godinu zaredom, povodom 16. godišnjice oslobođilačke akcije 'Maslenica', poduzela jedinstvenu molitveno domoljubnu akciju "Koracima nade u istinu". Za razliku od prošle godine prvi put, kad je deset žena 30 km hodalo od Škabrnje do Pakoštana kao potpora generalima u Hagu i majkama koje nisu pronašle kosti najmilijih, ove godine u nedjelju 18. siječnja bilo je 40 žena. Kojim god mjestom su prošle priključili su im se novi sudionici željni podržati domoljubni spomen i hrvatsku žrtvu. "Kako bi mi kao žene mogle doprinijeti u ludilu izokrenutih vrijednosti Domovinskog rata i moralnih vrijednosti? Došli smo na ideju da i mi simboličnom žrtvom možemo pokazati ljubav prema ljudima koji su nas zadužili i poručiti da smo uz njih. Nismo mi u tjelesnoj kondiciji. To su majke, domaćice, bake. Shvatile smo da je 4 km na sat mjera koju možemo izdržati bez napora. Osjetila se duša, zajedništvo, ljubav. U tom hodu svaka žena se upoznala s drugom i doznala život majke poginulog branitelja koja još uvijek ne dira stvari u sobi svog sina jer ima osjećaj da on tako još živi s njom. Nama je čast čitati njihova imena naglas, moliti krunicu pobjede, zapaliti svijeću, stihove im opjevati na grobovima. To nama čini zadovoljstvo, ljubav, da ti ljudi osjete da smo uz njih, potpora njihovim obiteljima i da nisu zaboravljeni" kaže Ivana Haberle.

Povorka se zaustavljala u mjestima zadarskog zaleđa gdje su kod spomen obilježja branitelja molili, palili svijeće, čitali pjesme želeći im 'darovati ljubav i kroz stihove'. Hrubre žene, a pridružili su im se i branitelji 4. splitske brigade, udruge tenkista, maloljetnih dragovoljaca, zadarska HIDRA, krenule su u osam sati ujutro s lokacije Zelenog hrasta gdje su upalile svijeću na spomeniku domovini i uputile se na sedmosatni hod primivši blagoslov don Zdravka Katuše. Dvadeset kilometara od Zelenog hrasta do crkve sv. Martina u Pridrazi, gdje je hod završen misom koju je u toj ranokršćanskoj crkvi iz 5. st. predvodio pridraški župnik Jure Zubović, dionica je gdje je poginulo najviše branitelja u akciji Maslenica čiji zapovjednici, kaže Haberle, danas nisu s nama. "Ili su u haškim i hrvatskim zatvorima ili su pokojni. Ljudi koji su nam omogućili cirkulaciju i život danas nisu tu. Najviše me dirnuo poziv majke dan prije hodnje koja je rekla: 'Ja sam majka poginulog branitelja, Edija Colića iz Sv. Petra. Bolesna sam i ubijena tugom. Moj sin je poginuo u akciji 'Maslenica' i ja želim hodati s vama'. U Islamu Latinskom majka poginulog branitelja Valtera Zubčića, koja ima bajpas i krhkog je zdravlja, došla je do spomen obilježja svog sina i nakon molitve rekla: 'Ja idem s vama. Nisam se spremila i opremila, ali mene nešto nosi. Te majke su prohodale s nama 20 km i sjele su samo na

misi u crkvi sv. Martina" kaže Haberle. U Islamu su im se pridružile i hrvatske braniteljice, žene čiji su rođaci bili u HV, sestre branitelja, udovice. Danka Dražina je organizirala i grupu žena koja je krenula sa spomen obilježja masovne grobnice iz Škabrnje te su im se priključile kod Smilčića. Zadržali su se i na spomen obilježju kod Kašića gdje je križ, veliki spomenik od slavonskog hrasta i imena 35 poginulih branitelja. Braniteljica iz Islama Vesna Jokić putem je molila krunicu pobjede. "To je imalo dostojanstvo. Znali smo da oni to čuju, vide da ih volimo i poštujemo njihovu žrtvu. U Paljuvu su nas dočekale majke u crnini, već promrzle. Pitale smo ih 'Jeste se smrzle čekajući nas? Rekle su 'A nismo, molile smo krunicu dok vi ne dođete'. Mještani Paljuva hodali su s nama kroz cijelo mjesto kao u procesiji, do kraja sela gdje su sami napravili spomen za više od 15 poginulih branitelja i civila" kaže Haberle. Nakon okrepe u Paljuvu krenuli su prema novigradskom groblju gdje je šest spomen obilježja branitelja. U Pridrazi ih je dočekao KUD Lazarica, mještani, obitelji poginulih. Svi su krenuli prema crkvi sv. Martina na groblju gdje su zapalili svijeće i molili odrješenje za sve poginule branitelje. Don Jure je u propovijedi govorio o vrijednosti žene u Svetom Pismu i naveo primjer tih majki, iskorak žena koje na taj način prate spomen na akciju Maslenica. Primjer svim ženama treba biti hrabra, odlučna žena koja drži do obitelji, poput mnogih hrabrih majki u Domovinskom ratu, poručio je don Jure.

Ivana Haberle kaže: "Jedna mi je novinarka rekla da mi nismo hodočasnice jer nismo hodočastili u svetište. No meni to jesu svetišta - žrtve i darovanog života. To toliko poštujem i prožeto je ljubavlju i vjerom da se može reći da smo hodočastili i da smo mi hodočasnici. Spomen obilježja branitelja trebamo češće obilaziti. Moj sin s 12 godina me pitao 'Mama, što je to akcija Maslenica? Zamislila sam se: 'Bože, tešku zadaču si pred mene stavio, da mu objasnim tko su poginuli hrvatski vitezovi, zašto se oni koji su branili Hrvatsku nazivaju zločincima. Pitala sam ga 'Borna, želiš li ići sa mnom?' Rekao je 'Pa ja bih htio'. U hodnji smo imali šestero djece koje se to jako dojmilo. Doznali su ono što ne mogu pročitati u nijednom udžbeniku, o čemu se ne govori, upoznali su ljepotu Lijepa naše. U jednom trenutku su prestrašeni rekli 'Pa vidi mama, tu piše 'Ne prilazite, mine!'. To u Zadru ne mogu doživjeti. Oni hodaju Kalelargom, osjećaju se sigurnima, kao da je sve u tih nekoliko stotina metara. A život je i nedaleko Zadra. I bio je život i bio bi život. I u ime te nerođene djece hrvatskih branitelja, mi majke i žene osjećamo da moramo biti nositeljice istine. Bez obzira tko što mislio, to nama nije važno. Osjećaj u nama nitko ne može zamijeniti. Ne može meni netko reći što ja trebam osjećati. Ja to osjećam, ja to želim. Biti svjedok istine svojoj i drugoj djeci, poticati da nas samo istina može oslobođiti. Jer drugi to kroje sa zlim namjerama. A mi možemo istinom i vjerom koja nas je pratila cijeli Domovinski rat; jer narod je branio državu, a ne država narod kako je inače u svijetu. Ako smo se mogli oduprijeti takvoj sili, a sad nisu više tenkovi i topovi, sad se medijima dobiva rat. Osjetile smo poziv dati svoj doprinos, stati uz rame našim braniteljima kojima se gazi dostojanstvo i sve što su dali. Mnogi od njih šute i trpe. Mi im kažemo 'Mi vas volimo. Mi smo ponosne što hodamo vašim stopama. To je poruka našeg hoda'.

"ZAPIS U OBLAKU" - MEDITATIVNO GLAZBENA VEČER U SPOMEN NA ZADARSKOG NADBISKUPA MARIJANA OBLAKA

"Ja sam Božji suradnik. Neka to postane naša temeljna i životna orijentacija. Tko svoj život tako shvati i živi, kao suradnju s Bogom, taj je našao zvijezdu vodilju. Sve brige i dužnosti, svi uspjesi i neuspjesi obasjani su svrhunaravnim smisлом. Nije važno što je tko u životu, koje zvanje vrši. Važno je kako živi zvanje koje mu je Bog namijenio" jedna je to od misli blagopokojnog zadarskog nadbiskupa Marijana Oblaka, pročitana na meditativno glazbenoj večeri "Zapis u Oblaku" u utorak 20. siječnja u dvorani Sjemeništa 'Zmajević' u Zadru. Susret je organizirao Zmajska stol Zadar Družbe Braće Hrvatskog zmaja čiji je mons. Oblak bio član, a održan je u uspomeni i zahvalnom sjećanju povodom prve godišnjice njegove smrti. Program su priredile Marija Rušev i Elvira Katić a sadržavao je Oblakovu prozu i poeziju Karola Wojtile s kojim je nadbiskup Oblak surađivao u radu Drugog vatikanskog sabora. Stihove iz Wojtiline poezije interpretirala je dramska umjetnica Milena Dundov; njihov sadržaj pokazuju naslovi Wojtilinih pjesama: "Nada koja nadilazi kraj", "Majke poznaju takve trenutke", "Slab je puk", "Domovina" i "Tebe zovem". Tonči Ražov i Luka Jurjević, učenici Klasične gimnazije Ivana Pavla II. Zadar interpretirali su dijelove iz knjiga koje je Marijan Oblak objavio: "Karizme, crkveni pokreti, laici", "Služitelji riječi", "TV i Radio kateheze", "U ime Oca i Sina i Duha Svetoga" i "Vjerujem".

Koncilski otac Oblak veliku je podršku pružao angažmanu laika, smatrajući da crkveni pokreti nisu planirani u nekom pastoralnom 'laboratoriju', nego niču iz vjerničke baze. Iako se niz odrednica pokreta čine idealnim prikazom, na večeri "Zapis u Oblaku" mladi su podsjetili i na sljedeće nadbiskupove riječi: "Članovi pokreta su prvi svjesni da oni nisu

idealni ljudi. Podložni su svakoj ljudskoj slabosti. Oni dobro znaju da živjeti Evandjeљe nije lako. Zahtjevno je, ali moguće. Put blaženstva je hrapav i dugoročan. Kreposti se ostvaruju cijelog života. Pokret u tome pomaže". Nastupili su i učenici zadarske Glazbene škole Blagoje Bersa i solistica Stjepana Lukašević uz pratnju Marije Buturić za gitarom, ujedno učenice Klasične gimnazije. Upravo se mladima nadbiskup Oblak često obraćao, a jedan interpretirani 'Zapis u Oblaku' glasi: "Primit ćete snagu Duha Svetoga pa ćete mi biti svjedoci u Zadru, Dalmaciji, Hrvatskoj. Bit ćete mi svjedoci u obitelji, na ulici, školi, radionici, tvornici, radilištu, fakultetu, uredu, poslu. Svjedočite o ljepoti vjere koju imate, o čvrstoći istine koju poznajete, oproštenju grijeha što ste ga zadobili, spasenju i milosti što u vama prebiva. Svjedočite o sreći da ste djeca Božja i da ste sve te darove primili po Isusu Kristu". Na te su Obakove misli podsjetili mladi na večeri zaključenoj Wojtilinim stihovima "Čovječe, ti u kojem se susreću ljudsko dno i vrhunci ljudski... Tebe zovem, tebe tražim, i ne govorim 'dođi' nego jednostavno 'budi'."

PRVI SASTANAK ORGANIZACIJSKOG ODBORA ZA PRIPREMU NACIONALNOG SUSRETA HRVATSKE KATOLIČKE MLADEŽI U ZADRU 2010. G.

"Da vaša radost bude potpuna" geslo je šestog Nacionalnog susreta hrvatske katoličke mlađeži kojeg je HBK povjerila organizirati Zadarskoj nadbiskupiji 2010. g. u Zadru. Organizacijski odbor za pripremu susreta sastavljen od osam voditelja odbora u ponedjeljak 19. siječnja održao je svoj prvi sastanak u zadarskom Ordinarijatu pod predsjedanjem mons. Ivana Mustaća, predsjednika Organizacijskog odbora. Krajem siječnja koordinator pripremnih odbora don Zdenko Dundović u Zagrebu će Vijeće HBK za mlade iznijeti prijedloge o sadržaju susreta i datum njegova održavanja: 24. i 25. travnja ili 8. i 9. svibnja, o čemu će odlučiti Stalno vijeće HBK. Zadarska nadbiskupija će raspisati natječaj za himnu i izradu loga susreta. S obzirom na statusnu potvrdu pokrštavanja Hrvata i veliki kršćanski i kulturni simbol našeg naroda, Višeslavovu krstionicu iz Nina, susret mlađih u Zadru bit će u znaku sakramenata kršćanske inicijacije. Prema riječima don Zdenka Dundovića, time se želi mlađe potaknuti da budu svjesni odgovornosti koju su primili krštenjem i potvrdom te da shvate smisao euharistije koja je temelj od kojeg se živi i kojoj vode drugi sakramenti. "Želimo mladima pomoći da razumiju smisao i važnost onog što čine u Crkvi, da ne budu pasivni promatrači nego i da aktivno prihvataju ono što im Bog nudi" rekao je don Zdenko. To potvrđuje i zadarski prijedlog koji će biti upućen Vijeće HBK za mlade - da po jedan mladi iz svake hrvatske biskupije na misi nacionalnog susreta primi sakramente kršćanske inicijacije. U kakvom su odnosu oni i geslo susreta pojasnio je voditelj Liturgijskog odbora o. Jozo Milanović. "Crkva kao svoje naradosnije i najljepše događaje slavi sakramente, a vrhunac je euharistija. S njom su povezana i druga dva sakramenta kršćanske inicijacije. Do tog se vrhunca ne stiže u jednom koraku ili minuti. Zato će biti naglašeni krštenje i potvrda kao druga dva sakramenta kršćanske inicijacije" rekao je o. Jozo i istaknuo da su mlađi veliki dar za Crkvu i narod: "Trebamo im pomoći da u svom hodu znaju koraknuti još više naprijed, od malih radosti prema većoj, štoviše najvećoj - a to je Gospodin koji je izvor svake radosti".

Riječi za geslo "Da vaša radost bude potpuna" (Iv 15,11) iz Ivanova su evanđelja gdje se govori o trsu i lozi. Isus kaže 'Ja sam trs, vi loze' i dalje u tom istom poglavlju dodaje: "To

sam vam govorio da moja radost bude u vama i da vaša radost bude potpuna". "Dakle sam Isus govoriti da ćemo u njemu naći potpunu radost. Činilo nam se da je to dosta pogodeno i uvijek aktualno jer svi želimo biti radosni. I ne možemo drugo ne željeti, kad nas je Bog stvorio da budemo sretni. Bogu smo zahvalni za sve radosti koje nam daje. Ali svaki njegov dar je manji od njega samog u kojem je potpuna radost. To što mladi traže radost, žele biti sretni i zadovljivi, je prirodno jer nas je Bog za to stvorio. Ali ostaje pitanje gdje je prava, potpuna radost? Ne ona koja drži krtko pa nas ostavi još žalosnjima. Nego gdje je duboka radost koja vodi u još veću radost, a ne u žalost, kad se čovjek opije i drogira a poslije je jadan" rekao je o. Jozo. Susret u Zadru želi istaknuti i povezanost vjere i kulture. I Benedikt XVI. često naglašava da kultura i kult-vjera, a i korijen im je isti, idu zajedno. "Nažalost, počeli su se razdvajati pa izgleda da jedno s drugim nema nikakve veze. Dapače, onaj koji štuje Boga, koji ima kult prema Bogu, poštivat će i sve njegove darove, osobito ono što je dao čovjeku kao svom najdragocjenijem i ljubljenom stvorenju. Među tim darovima na poseban način prepoznajemo ono što je u kulturi. Nije to daleko nego blizu. Istina, nije na vrhuncu na kojem je euharistija ali nas puno toga vodi prema tom vrhuncu" rekao je o. Jozo. Kako kultura može voditi prema bogoslužju pokazat će predprogram u kojem neće sudjelovati estradne osobe nego će mladi iz svake biskupije predstaviti svoje specifičnosti. Što se više bude približavao početku mise, u predprogramu će biti sve više sabranosti "da to uistinu bude predprogram; da ne bude zaseban program, nego predprogram za liturgijski program koji će slijediti" kaže o. Jozo i ističe: "Crkva vrednuje sve Božje darove. Svi koji imaju lijep glas i znaju zabavljati druge, to je lijepo. Međutim, nijedna poznata osoba na sebe ne smije privući više pozornosti nego li Krist privlači. Ali Krist privlači nemametljivo; ne kao mnogi na zemlji koji se služe svim i svačim da privuku pozornost na sebe da oni budu poznati i slavni. Da se izbjegne to pomicanje naglaska sa samog slavlja i s Krista u kojem je potpuna i najveća radost, ne bismo zvali poznate osobe, a pogotovo neće nastupiti neposredno prije euharistijskog slavlja".

EKUMENSKA VEČERNJA MOLITVA

U sklopu Svjetske molitvene osmine za jedinstvo kršćana, u petak 23. siječnja u župnoj crkvi Presvetog Srca Isusova u Zadru održan je ekumenski molitveni susret koji je organiziralo Povjerenstvo za ekumenizam Zadarske nadbiskupije i Pravoslavna parohija sv. Ilike u Zadru. Već više godina ustalila se praksa da se svake godine izmjenjuje održavanje ekumenskog molitvenog susreta naizmjence u jednoj katoličkoj crkvi i u pravoslavnoj crkvi Sv. Ilike proroka u Zadru, pri čemu se održi Večernja po obredu Crkve u kojoj se susret održava. Tako je ove godine molitva Večernje po rimskom obredu upriličena u Katoličkoj Crkvi Presvetog Srca Isusova uz nazočnost katoličkih i pravoslavnih vjernika, a pjevanje je predvodio Katedralni zbor sv. Stošije u Zadru, pod ravnanjem mo. Žana Morovića i župni zbor Srca Isusova. Večernju je predvodio mons. Ivan Mustać, generalni vikar Zadarske nadbiskupije, uz sudjelovanje župnika fra Veseljka Grubišića, mr. don Marinka Duvnjaka, povjerenika za ekumenizam i rektora Visoke teološko-katehetske škole u Zadru, don Grge Batura, kanonika Stolnog kaptola sv. Stošije u Zadru, i đakona fra Tomislava Šanka. Sudjelovao je i o. Petar Jovanović, protovjerej stavrofor i paroh sv. Ilike u Zadru, koji je izrekao homiliju.

Napominjući kako se nalazimo u Godini sv. Pavla apostola, paroh Jovanović kazao je kako se Pavlova opomena ondašnjim poganim da su "Gospodina slave razapeli jer ga nisu upoznali" može odnositi i na kršćane koji su puno puta u povijesti "Gospodina slave razapinjali". Naime, "podjela Crkve Kristove u povijesti sigurno nije izraz Božje volje nego slabosti njegovih učenika i djelo ljudi. Koliko god se povjesnim, kulturološkim, političkim i bilo kojim drugim razlozima dade razumjeti nesretna podjela Crkve Kristove, ona nikada pred Božjim očima neće biti opravdana, i uvijek ostaje djelo ljudske slabosti, djelo adamovske pale naravi, grijeha i neposlušnosti". Ali i u toj našoj slabosti i neposlušnosti, kazao je paroh Jovanović, Bog nas ne ostavlja: "Bog nas uvijek iznova potiče, usudio bih se reći i da nas provocira, da nam ne da mira, kao što ni svaki otac ne bi mogao mirovati dok su mu sinovi zavađeni. Po svom Svetom Duhu Bog nas zove najprije na obraćenje srca... Bog nije nasilnik kao što to mi ljudi znamo biti. On nas ne sili na zlo, ali ni na dobro. Bog je Otac koji ljubi, koji je sve predao sinovima ljudskim: i zapovijedi, i bogospoznanje, i milost, i mudrost, i razum, i svetu Objavu i Sina svoga jedinorođenoga... Sve nam je dao, ali je naša slobodna volja kako ćemo se sa svime time služiti. Bog nas neće nasilno ujediniti ako se mi sami najprije ne sjedinimo s Njime obraćenjem srca. Neće nas na silu učiniti jednim stadom ako mi sami ljubavlj, praštanjem, poniznošću, praštanjem i poslušnošću ne postanemo jedno stado", rekao je pravoslavni paroh u svojoj homiliji, dodavši: "Malo tu mogu učiniti narodi i vođe naroda, konferencije i komisije, pa i same kršćanske Crkve i njihovi poglavari. Pokajanje, obraćenje i posvećenje je osobna stvar svakoga čovjeka. Borba za ili protiv Krista se nigdje drugdje ne vodi nego u mome i tvome srcu... Eto toliko možemo i toliko moramo. Sve ostalo, što se nama čini možda i nemoguće, pa i jedinstvo Crkve Kristove, bit će djelo Božje, djelo Njegove veličanstvene dobrote i svemoći za koju apostol Pavao kaže: Što oko nije vidjelo i uho nije čulo, i u srce čovjekovo nije ušlo, Bog je pripravio onima koji ga ljube! kako je pročitano u kratkom čitanju Večernje".

POSJET ZAGREBAČKIH BOGOSLOVA ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

Skupina od 35 zagrebačkih bogoslova posjetila je u subotu 24. siječnja zadarsku nadbiskupiju. Ti su bogoslovi ujedno i članovi Muškog katedralnog zбора koji svake nedjelje i blagdanom pjeva u zagrebačkoj katedrali, a uz njih u tom zboru pjevaju i koralisti laici. Pohod Zadru ima karakter duhovno kulturnog izleta i ujedno je nagrada bogoslovima za marljivi angažman u njihovom zboru i sudjelovanje u pjevanju na misama u zagrebačkoj katedrali. Predvodili su ih don Andelko Košćak i don Milan Pušćec, vicerektor i duhovnik u Nadbiskupskom bogoslovnom sjemeništu u Zagrebu te dirigent i voditelj Zbora mo. Miroslav Martinjak i orguljaš Neven Kraljić. Kako zagrebačku bogosloviju pohode, uz Zagrebačku, i kandidati iz Varaždinske i Požeške biskupije, Zadar su posjetili i mladići iz tih krajeva Lijepe naše.

Na Bogosloviji se jako njeguje glazba i pjevanje, zborsko pjevanje, djeluju oktet, tamburaški orkestar, bogoslovi su izdali i CD s crkvenim i svjetovnim pjesmama, te je i njihov boravak u Zadru bio u znaku svjedočenja njihovog glazbenog talenta. Na misnom slavlju u crkvi sv. Frane koje je predvodio fra Andrija Bilokapić, predvođeni svojim maestrom i orguljašem, prisutne vjernike upoznali su s ljepotom i snagom svog pjevanja.

Bogoslovi su posjetili i povijesni grad Nin, tamošnju župnu crkvu sv. Anselma i crkvu sv. Križa gdje im je domaćin bio ninski župnik Šime Kevrić i gdje su također izveli prigodne pjesme. Okrepnu ručkom bogoslovima je pružilo zadarsko sjemenište 'Zmajević' i rektor don Marino Ninčević te su na misi u crkvi sv. Frane bili i zadarski sjemeništari. Bogoslovi su posjetili i Stalnu izložbu crkvene umjetnosti, riznicu Zlato i srebro Zadra koje vode benediktinke, te svetište sv. Šimuna i dragocjenu škrinju u kojoj počiva neraspadnuto tijelo jeruzalemskog svetog starca. Na zagrebačkoj bogosloviji trenutno je 77 bogoslova. Deset bogoslova studira u Rimu, deset ih je na tzv. pauzi, pripremaju ispite i raspoređeni su po župama i 15 je đakona. "Nama sa sjevera uvijek je zanimljivo otići na jug domovine i more. Želimo bogoslovima pokazati i omogućiti da upoznaju Hrvatsku i da su koliko god mogu biti, prisutni u svim hrvatskim krajevima. Očekuje nas još jedan takav izlet u godini" rekao je vicerektor Koščak izražavajući zadovoljstvo da su posjetili zadarsko područje gdje su mogli susresti bogato duhovno povijesno i kulturno nasljeđe zemlje i Crkve u Hrvata, obogativši sebe i sve u zadarskoj nadbiskupiji koje su susreli.

MISNO SLAVLJE POVODOM 16. OBLJETNICE OSLOBODILAČKE AKCIJE 'MASLENICA'

Obilježavanje 16. obljetnice oslobodilačke akcije 'Maslenica', ključnoj u obrani Hrvatske kad su svim snagama Hrvatske vojske povezani naš sjever i jug, zaključeno je u subotu 24. siječnja misnim slavljem za branitelje i domovinu. Uz sudjelovanje 15 svećenika, misu je ispred crkve Sv. Frane u Podpragu na Velebitu, kod lokacije Tulove grede, predvodio don Pavao Šindija, župnik Zemunka. Okupili su se brojni vojnici i redarstvenici iz cijele Hrvatske, predstavnici lokalnih vlasti i saborski zastupnici te mnogi poštovatelji domovinske žrtve.

"Nema vlasti koja vas može osramotiti u srcima ljudi. Europa, NATO i svijet nisu vrijedni nijednog od vas - to je naša poruka - taman ostali sami i najsironašnji na svijetu, svatko od vas je najvrijedniji, od bilo čega. Kažem vam od svega srca i siguran sam da vam to mogu reći uime svih svećenika - Vaša vas Crkva voli, poštuje i ona vam nikad leđa okrenuti neće. Vi znate koliko smo zajedno bili 90-ih godina. I dalje smo zajedno samo u jednome - u ljubavi prema svom narodu i domovini", poručio je braniteljima don Pavao Šindija, istaknuvši: "Nitko neće odvojiti vas od nas. Duboko ste u našim srcima, svaki dan molimo za vas i one koji su dali svoje živote i ne postoji sila i vlast koja će nas razdvojiti. Od svega srca vam zahvaljujem uime svih nas koji uživamo slobodu koju ste nam dali". Misom zahvaljujemo za velike darove, domovinu i slobodu i za ljude koji su nam omogućili slobodu, rekao je don Pavao, dodavši da je sve pristigle na Velebit okupila ljubav prema onima koji su se za nas borili. "Ponosni smo što pripadamo narodu koji je bio spremjan sam izboriti svoju slobodu, bez ičije pomoći, zahvaljujući svojoj ljubavi i hrabrosti", poručio je i ohrabrio branitelje tragom navještene Božje riječi o trpljenju pravednika. "Ako biste morali i trpjeli zbog svoje pravednosti, blago vama. Ako bi vas progonili i zastrašivali, nemojte se prestrašiti. Gospodin neka bude u vašem srcu. Tko se nadao da ćemo samo nekoliko godina nakon završetka rata morati objasnjavati i opravdavati se što i zašto slavimo ili da ćemo se morati stidjeti zbog onog što smo bili prije 15 godina. A mi smo na ovoj svetoj planini, koja je samo u proteklom ratu odnijela 50 života, uzdignute glave još više od nje, jer smo ponosni i želimo da se zna što mi to

radili prije 16 godina i zbog čega smo tu. Nema ljepšeg nego kad čovjek odluči svoj život dati za drugog. Jer tako je Isus činio i to nam pokazao. Isus je umro da bismo mi živjeli. Blago onome koji tako čini. Nema ljepšeg načina pokazati ljubav prema nekome nego reći 'Ja ću umrijeti da ti živiš', rekao je don Pavao, dodavši da se slavljenjem mise na Velebitu svjedoči "Mi živimo Evanđelje". Na Velebitu bez straha odgovaramo onima koji pitaju zašto i čemu obilježavati akciju Maslenica: "Zahvaljujemo onome koji je dao život za nas".

Don Pavao je upozorio i na sljedeće: "Događa se nažalost da vam kažu da ono što ste radili nije bilo na korist nama nego vama. Poslije su vam rekli da ste to činili radi vlastitog interesa. Zamislite, noge i ruke ste izgubili radi vlastitog interesa?! Prije rata ste živjeli u miru svoj obiteljski život, poštivali vjeru i narod. Nakon rata ste se vratili natrag i nastavili isto tako, živjeti svoj obiteljski život. Zašto su naši branitelji nosili krunicu oko vrata? Ta krunica je njih odgojila, i prije rata, i dala da u ratu ne čine ono što nisu smjeli. To ste vi. Budite uzdignute glave i recite 'Ja znam zašto smo se borili'. Kad vam kažu da morate ići na sud jer je to za vaše dobro, to je laž. To je za njihovo dobro. Kad je '90. trebalo ići u rat nisu gledali imate li bolest i kakvi ste. Nije vas trebalo ni zvati. A sad pitaju imate li kakvu bolest, problematični ste. Ako vas progone, budite ponosni. Vi ste obranili ovu zemlju", ohrabrio je don Pavao branitelje. Ukažao je i na hladnoću koji doživi čovjek boraveći na Velebitu, podsjetivši na žrtve branitelja pitanjem kako je njima bilo prije 16 godina tu, gdje su dane i noći provodili. "Nitko ne pita kako vam je onda bilo. A danas vam ni vijenac ne bi stavili na grob. Skupo je, kažu. Zamislite morbidnosti, da za tebe koji si mogao poginuti 1993., umreš mlad, a 2009. g. nema novaca da ti se postavi vijenac. A

onome koji ti je ubijao i zatvarao oca i njegova primanja treba izjednačiti s tvojima. A tvoja osporavaju jer kažu da si lažni invalid i tvoja nogu koju si izgubio, izgubio si je radi svog interesa. Ali postoji jedna činjenica: Bog je velik, pravedan i Bog naplaćuje. I kad vam kažu da ne bi bilo Hrvatske da nema onih koji su se borili 1945., mi znamo da je to laž. Da vas nema ne bi bilo Hrvatske, a ne onih koji su ubijali i zatvarali vaše očeve. Kakva to obljetnica iz Drugog svjetskog rata može biti svetija od ove? Gdje su ti ljudi, koji to slave? Zašto vama nisu došli reći 'hvala'? Njemu živome dođi, pokloni se i reci 'Hvala ti'. Kako je predivno popeti se na ovu planinu i reći hvala onome koji je dao svoj život da bismo mi živjeli. Bez obzira što se ponekad čini da se sve zaboravi, ne zaboravi se. Dat će Bog da budu uslišane molitve koje molimo za vas i vaše obitelji - da Bog u vaša srca stavi ponos, vašoj djeci i obiteljima za ono što ste bili i što ste nosili. I ne razbijajte glavu onima koji o vama govore ružno, jer oni su kao prašina na vjetru, danas jesu, sutra nisu, nestat će kao pljeva. Doći će Sin Božji i nagraditi vas" poručio je don Pavao Šindija braniteljima na 1000 m nadmorske visine Velebitskog masiva gdje su prije 16 godina oslobodili okupirani teritorij naše domovine.

U misi su sudjelovali i roditelji poginulih branitelja. Bogu je upućena molitva za njihovu utjehu i da sve poginule branitelje uvede u nebesku domovinu, te da političke stranke ne siju razdor nego služe dobru naroda i države. U akciji 'Maslenica' poginulo je 18 hrvatskih vojnika, tri civila a 158 je ranjenih. Tom je akcijom oslobođeno zadarsko zaleđe, Masleničko ždrilo, zračna luka 'Zemunik' i brana 'Peruča' koju su pobunjeni Srbi digli u zrak i najvažnije, sjever i jug zemlje opet su bili povezani u jedno komunikacijsko i teritorijalno, domovinsko tijelo.

*Predstavljanje knjige dr. Zdravka Tomca „Od komuniste do vjernika“
pobudilo je veliki interes*

KRONIKA

PROSINAC, 2008.

11. PRESTAVLJENO *KIPARSTVO I i II.* - U dvorani Nadbiskupskog sjemeništa „Zmajević“, u Zadru, predstavljena je treća knjiga *Kiparstvo I i Kiparstvo II Monografije „Umjetnička baština Zadarske nadbiskupije“*. Predstavljajući su bili: O. Nadbiskup, akademik Ivo Petricoli, prof. dr. Nikola Jakšić i prof. Miljenko Domijan, glavni konzervator Republike Hrvatske. Predstavljanje su umjetnički popratili klapa „Galija“.

14. ULTREJA MALOG TEČAJA KURSILJA - O. Nadbiskup je posjetio članove obnoviteljskog pokreta Kursilju, u župi Belafuža, na mjesечноj duhovnoj obnovi *Ultreja* koja se pod vodstvom don Andželka Buljata, župnika, i don Andrije Vrane odvijala u toj župi. Nadbiskup je održao nagovor sudionicima.

15. SUSRETI NADBISKUPA U CARITASU - Ovogodišnji adventski susreti o. Nadbiskupa u Caritasu Zadarske nadbiskupije obuhvatili su: korisnike doma za beskućnike, djelatnike Caritasa, djecu Male škole, roditelje poginulih branitelja, predstavnike medija, i korisnike Pučke kuhinje.

15. SMRT VIKTORIJA PERIĆA - O. Nadbiskup je u župi Sutomiščica-Poljana predvodio sv. Misu i sprovodne obrede na pokopu pok. Viktorija Perića, oca don Sime Perića, župnika u Zadru-Bili Brig.

15. TRIBINA ZDRAVKA TOMCA NA SVEUČILIŠTU - Navečer je o. Nadbiskup bio nazočan na tribini prof. dr. Zdravka Tomca, koji je pod naslovom „Od ateiste do vjernika“ govorio o svome putu do vjere.

18. ŽUPANIJSKO POGLAVARSTVO KOD O. NADBISKUPA - Gospodin Stipe Zrilić, župan, i prof. Đ. Bunja sa suradnicima, posjetili su o. Nadbiskupa radi čestitanja nadolazećih božićnih blagdana. Tom prigodom su izmijenili darove.

20. BOŽIĆNO ČESTITANJE NADBISKUPU - U Svečanoj dvorani Nadbiskupskog sjemeništa „Zmajević“ u Zadru okupili su se svećenici, redovnici i redovnice grada Zadra na čestitanje Božićnih blagdana o. Nadbiskupu. Čestitku je izrekao mons. Ivan Mustać, generalni vikar.

19. BOŽIĆNI SUSRET U HRVATSKOJ KAZALIŠNOJ KUĆI - O. Nadbiskup je, na poziv gradonačelnika grada Zadra dr. Živka Kolege, sudjelovao u Hrvatskoj kazališnoj kući u Zadru, na Božićnom susretu. Tom prigodom uputio je svoju riječ nazočnicima i četrtku g. Gradonačelniku i svim sudionicima.

21. MISA U DOMU STARIH I NEMOĆNIH - O. Nadbiskup je u pratnji svoga tajnika don Tomislava Dubinka slavio sv. Misu za zajednicu korisnika Doma starih i nemoćnih u Zadru. Tom prigodom obišao je jedan broj nepomičnih bolesnika i uručio svim sudionicima božićni dar.

24. MISA U DOMU KOD SV. FRANE - O. Nadbiskup je u Domu za stare i nemoćne Sv. Frane, u Zadru slavio svetu Misu Badnjega dana. Tom prigodom je obišao sve korisnike Doma. Susreo se i s voditeljima Doma.

25. BOŽIĆ - O. Nadbiskup je slavio Polnoćnicu u katedrali sv. Stosije. Dnevnu koncelebriranu sv. Misu slavio je također u katedralu. Pjevalo je Katedralni zbor sv.

Stošije pod vodstvom dirigenta Žana Morovića.

26. SVETI STJEPAN - O. Nadbiskup je predvodio, po tradiciji, koncelebriranu Misu u crvi sv. Šimuna, Bogoprimatelja. Ta crkva je bila do prijenosa tijela sv. Šimuna u nju posvećena sv. Stjepanu, đakonu i prvomučeniku.

28. BLAGDAN SV. OBITELJI - O. Nadbiskup je predvodio svečanu Misu u katedrali sv. Stošije, uz sudjelovanje Zajednice obitelji s četvero i više djece. Preko svete Mise podijelio je službe lektorata Rolandu Jeliću i Tomisavu Planiniću, i akolitata Darku Marušiću, zadarskim bogoslovima.

SIJEČANJ, 2009.

1. SVETKOVINA SV. BOGORODICE/NOVA GODINA/DAN MIRA - O. Nadbiskup je predvodio svečanu Misu u katedrali sv. Stošije. Tom prilikom predstavio je poruku Svetoga Oca Benedikta XVI. za Svjetski dan mira. Pjevalo je Katedralni zbor pod vodstvom dirigenta Žana Morovića.

6. BOGOJAVLJENJE/SVETA TRI KRALJA - Na svečanoj Misiji u katedrali o. Nadbiskup je podijelio kandidaturu za svećeničke redove bogoslovima Zadarske nadbiskupije Slavku Ivošu, Ivanu Perkoviću i Šimi Žiliću.

11. PASTIRSKI POHOD NA DUGOM OTOKU – O. Nadbiskup je u pratinji svoga tajnika don Tomislava Dubinka, bio u pastirskom pohodu župama Veli Rat, Soline, Božava i Dragove, na sjeverozapadu Dugoga Otoka.

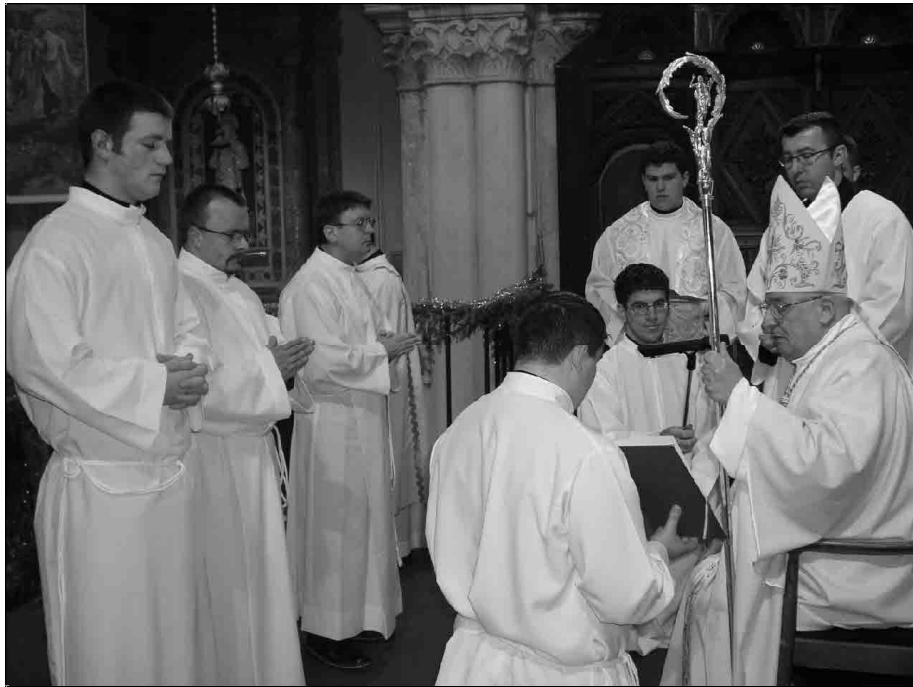
14. VEĆERNJA U ČAST SV. STOŠIJE - Svečanom Večernjom koju je predvodio o. Nadbiskup u katedrali sv. Stošije, započelo je svečano ovogodišnje slavlje Svetične svetkovine.

15. BLAGDAN SV. STOŠIJE - svečano je proslavljen u katedrali s Misama u 7,8,9, 11 i 18 sati. Svečanu koncelebraciju u 11 sati predvodio je o. Nadbiskup, a u 18 sati mons. dr. Ivan Devčić, riječki nadbiskup. Sudjelovanje vjernika bilo je brojno na svim Misama, a posebno na glavnoj, večernjoj Misiji. Pjevalo je Katedralni zbor sv. Stošije pod vodstvom dirigenta Žana Morovića.

20.- 30. NADBISKUPOVE ZDRAVSTVENE POTEŠKOĆE - O. Nadbiskup je imao određene zdravstvene teškoće koje su tražile mirovanje od više dana.

VELJAČA, 2009.

5.-11. O. NADBISKUP U RIMU - Radi potreba Nadbiskupije o. Nadbiskup je boravio u Rimu. Tom prigodom je obišao nekoliko Kongregacija Svete Stolice. Bio je i na susretu biskupa koji poznaju karizmu Djela Marijina, u Castel Gandolfu.

Podjela „Ad missio“ bogoslovima, Katedrala, Bogojavljenje, 2009.

O. Nadbiskup s djecom u Nadbiskupskom Caritasu

SADRŽAJ

SVETA STOLICA, 4

- Papin nagovor Urbi et orbi, 4
- Papina poruka za Svjetski dan mira, 6
- Papina poruka za korizmu 2009, 13
- Papina poruka za Svjetski dan bolesnika, 16

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, 18

- Priopćenje Stalnog vijeća HBK, 11. prosinca 2008., 18
- Priopćenje s XI. Zasjedanja HBK i BK BIH, 19
- Priopćenje s izvanrednog zasjedanja HBK, 28. siječnja 2009., 21
- Poruka pomorcima za blagdan sv. Nikole, 22
- Poruka Vijeća za obitelj za XVI. dan života, 23
- Poruka Vijeća za obitelj za Svjetski dan braka, 25
- Izjava „Iustitia et pax“ o nasilju među djecom i mladima, 27
- Izjava „Iustitia et pax“ o korupciji, 29
- Izjava „Iustitia et pax“ o dijalogu i pomirenju, 33

ZADARSKA NADBISKUPIJA, 38

- Nadbiskupova homilija na sv. Stošiju 2009., 38

ODREDBE, 41

- Raspored sv. Potvrde u 2009. godini, 46

NAŠI JUBILARCI

- Mons. Janko Segarić – dijamantni jubilej, 48

NAŠI POKOJNICI, 50

GODINA MLADIH

- Prijedlog molitvenog programa za klanjanje križu, 51
- Događanja u Godini mladih, 63

LITURGIJSKI PRILOG

- Ulazne pjesme za korizmene nedjelje, 65
- Misa za došaće i korizmu, 67

KULTURNI PRILOG

- Monografija Kiparstvo, 69

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE, 72

KRONIKA, 126